

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulun perusopetuksen opetussuunnitelma 2016

Lapin yliopiston harjoittelukoulun perusopetuksen opetussuunnitelma 2016

Rovaniemi

Hyväksymispäivämäärä 17.5.2016 / Lapin yliopiston harjoittelukoulun johtokunta § 4

Opetussuunnitelma päivitetty johtokunnassa 21.9.2017 § 5. Opetushallituksen määräyksen mukaisesti

Sisällys

1. PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN LAADINTA	10
2. PERUSOPETUKSEN ARVOPERUSTA	11
3. PERUSOPETUKSEN OPPIMISKÄSITYS	15
4. PAIKALLISET PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET	16
4.1 Kieliohjelma	16
4.2 Opetuksen painotukset	17
4.3. Opetussuunnitelmaa ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat.....	18
5. LAPIN YLIOPISTON HARJOITTELUKOULUN TUNTIJAKO	19
6. PERUSOPETUKSEN YHTENÄISYYS, SIIRTYMÄVAIHEET JA NIIHIN LIITTYVÄ YHTEISTYÖ..	20
7. OPPILAANOHJAUKSEN OHJAUSSUUNNITELMA	32
7.1 Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet.....	32
7.2 Oppilaanohjauksen järjestämisen toimintatavat.....	35
7.3 Oppilaanohjaus ja työskentely monialaisissa verkostoissa	37
7.3.1 Ohjaus esiopetuksesta alkuopetukseen - Lapsilähtöisyys	38
7.3.2 Ohjaus vuosiluokilla 1-2 - Koululaiseksi kasvaminen.....	39
7.3.3 Ohjaus vuosiluokilla 3-6 - Oppijana kehittyminen	39
7.3.4 Ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin - Elinikäinen oppija	42
7.4 Oppilaanohjauksen työn - ja vastuunjako.....	43
7.5 Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa	46
7.6 Työelämäyhteistyö ohjauksessa ja työelämään tutustumisen järjestelyt.....	47
7.7 Ohjauksen tavoitteiden toteutumisen arviointi	49
8. YHTEISTYÖ KUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON VIRANOMAISTEN KANSSA	50
9. OPETUSSUUNNITELMAN SEURANTA, ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	51
10. PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ	52
11. LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN PAIKALLISESSA OPETUSSUUNNITELMASSA	53
12. YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	60
13. OPPIMISYMPÄRISTÖT	63
14. TYÖTAVAT.....	65
15. OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN JA MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET	67
15.1 Monialaiset oppimiskokonaisuudet	68
16. YHTEINEN VASTUU KOULUPÄIVÄSTÄ JA YHTEISTYÖ	69
16.1 Oppilaiden osallisuus	71
16.2 Kodin ja koulun yhteistyö.....	76

16.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa	79
17. KASVATUSKESKUSTELUT JA KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÖ	82
18. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTAPOJA.....	88
18.1 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.....	88
18.2 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu	90
18.3 Yhdysluokkaopetus.....	92
18.4 Joustava perusopetus	93
18.5 Opetus erityisissä tilanteissa	96
19. OPETUKSEN JA KASVATUKSEN TAVOITTEITA TUKEVA MUU TOIMINTA.....	100
19.1 Koulun kerhotoiminta	101
19.2 Koulun kirjastotoiminta.....	101
19.3 Kouluruokailu.....	102
19.4 Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat	105
19.5 Koulumatkat ja koulukuljetus	106
20. ARVIOINTI	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.1 Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
20.2 Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.3 Arvioinnin kohteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.4 Arvioinnista tiedottaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa . Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
20.5 Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen.... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
20.5.1 Arviointi lukuvuoden aikana..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
20.5.2 Arviointi lukuvuoden päättyessä	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.5.3 Opintoissa eteneminen perusopetuksen aikana..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
20.5.4 Arviointi nivelkohdissa	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.6 Perusopetuksen päättöarviointi	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.6.1 Päättöarvosanan muodostaminen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.6.2 Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
20.7 Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
20.8 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset ja todistusmerkinnät..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	

21. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTÄMISEEN LIITTYVÄT KESKEISET LINJAUKSET Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.1 Yhteistyö tuen aikana..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.2 Seulonnat, ennaltaehkäisevät ja varhaisen puuttumisen toimintamallit.....Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.3 Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.4 Yleinen tuki..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.5 Tehostettu tuki Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.5.1 Pedagoginen arvio Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.5.2 Oppimissuunnitelma Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.6 Erityinen tuki Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.6.1 Pedagoginen selvitys Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.6.2 Erityisen tuen päätös..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.6.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.....Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.6.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen .Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.6.5 Pidennetty oppivelvollisuus..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.6.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.7 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.7.1 Tukiopetus Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.7.2 Osa-aikainen erityisopetus Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 21.7.3 Tulkitsemis- ja avustajapalvelut..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
22. OPPILASHUOLLON PAIKALLISEN TOTEUTTAMISEN TAVOITTEET JA TOIMINTATAVAT Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.1.1 Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelutVirhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.1.2 Yhteistyö ja käytänteet oppimisympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.1.3 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välilläVirhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.2 Oppilashuoltosuunnitelmat..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

- 22.3 Yhteisöllinen oppilashuolto..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.3.1 Järjestyssäännöt Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.3.2 Poissaolot Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.3.3 Tapaturmat, ensiapu ja hoitoonohjaus..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.3.4 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja
käyttöön puuttuminen Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.3.6 Ennaltaehkäisevät ja varhaisen puuttumisen suunnitelmat Virhe. Kirjanmerkkiä ei
ole määritetty.
- 22.4 Yksilökohtainen oppilashuolto Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.4.1 Oppilashuoltokertomukset..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.4.2 Psykologi- ja kuraattoripalvelut Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.4.3 Kouluterveydenhuollon palvelut Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.4.4 Yhteistyö perusopetuslain mukaisen toiminnan kanssa Virhe. Kirjanmerkkiä ei
ole määritetty.
- 22.4.6 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa
..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 22.5 Yhteistyö oppilaiden ja huoltajien kanssa Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
23. KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVÄT ERITYISKYSYMYKSET..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole
määritetty.
- 23.1. Saamelaiset ja saamenkieliset Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 23.2. Romanit Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 23.3. Viittomakieliset Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 23.4. Muut monikieliset oppilaat Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
24. VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 24.1 Taito- ja taideaineiden valinnaiset tunnit..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 24.2 Valinnaiset aineet Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 24.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole
määritetty.
- 24.4 Valinnaisaineisiin liittyvät paikalliset ratkaisut ... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25. VUOSILUOKAT 1-2..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 25.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä.....Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 25.3 Oppiaineet vuosiluokilla 1-2..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 25.3.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
- 25.3.2 VIERAAT KIELET Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

25.3.3 MATEMATIIKKA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.4 YMPÄRISTÖOPPI.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.5 USKONTO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.6 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.7 MUSIIKKI	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.8 KUVATAIDE	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.9 KÄSITYÖ.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.10 LIIKUNTA.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
25.3.11 OPPILAANOHJAUS	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26. VUOSILUOKAT 3-6	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
26.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.3 VIERAAT KIELET	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.4 MATEMATIIKKA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.5 YMPÄRISTÖOPPI.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.6 USKONTO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.8 HISTORIA.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.9 YHTEISKUNTAOPPI.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.10 MUSIIKKI.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.11 KUVATAIDE	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.12 KÄSITYÖ	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.13 LIIKUNTA.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
26.3.14 OPPILAANOHJAUS	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27. VUOSILUOKAT 7-9	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
27.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

27.3.3 VIERAAT KIELET	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.4 MATEMATIIKKA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.5 BIOLOGIA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.6 MAANTIETO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.7 FYSIIKKA.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.8 KEMIA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.9 TERVEYSTIETO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.10 USKONTO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.12 HISTORIA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.13 YHTEISKUNTAOPPI	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.14 MUSIIKKI.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.15 KUVATAIDE	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.16 KÄSITYÖ	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.17 LIIKUNTA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.18 KOTITALOUS.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
27.3.19 OPPILAANOHJAUS.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

LIITE 1 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET,

SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI ... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 1– 2Virhe.

Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 3–6.....Virhe.

Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 7–9.....Virhe.

Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

KUVIOT

- Kuvio 1. Tärkeimmät oppimista ja kouluviihtyvyyttä edistävät tekijät huoltajakyselyn mukaan
- Kuvio 2. Siirtymien vaiheet
- Kuvio 3. Tiedonsiirto opetuksen järjestäjältä toiselle
- Kuvio 4. Hyvän ohjauksen kokonaisuus
- Kuvio 5. Hyvän ohjauksen kriteerit (Opetushallitus)
- Kuvio 6. Oppilaan koulupolku - ohjaustoiminnan jatkumo perusopetuksessa
- Kuvio 7. Oppilaanohjaus monialaisissa verkostoissa.
- Kuvio 8. Opetussuunnitelman seurannan ja arvioinnin viitekehys
- Kuvio 9. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- Kuvio 10. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet
- Kuvio 11. Lasten ja nuorten osallisuuden muodot
- Kuvio 12. Asiat, joita Rovaniemen kaupungin oppilaskunnat haluavat olla mukana suunnittelemassa ja päättämässä
- Kuvio 13. Luokan edustajan oikeudet ja velvollisuudet kokouksissa
- Kuvio 14. Kodin ja koulun yhteistyö yksilö- ja yhteisötasolla
- Kuvio 15. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa
- Kuvio 16. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva toiminta
- Kuvio 17. Kirjastopolku - kirjaston ja koulun yhteistyösuunnitelma
(Rovaniemen kaupunginkirjasto - Lapin maakuntakirjasto)
- Kuvio 18. Kouluruokailun yleiset periaatteet ja tavoitteet
- Kuvio 19. Kouluruokailun portaat
- Kuvio 20. Oppimista edistävä arviointi
- Kuvio 21. Arvioinnin kohteet
- Kuvio 22. Arviointi vuosiluokittain
- Kuvio 23. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen
- Kuvio 24. Oppilashuollon organisointi
- Kuvio 25. Oppilashuollon kokonaistarpeen ja käytettävien palveluiden kuvaaminen
- Kuvio 26. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman sisällöt
- Kuvio 27. Koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa kuvattavat toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi
- Kuvio 28. Yhteisöllisen oppilashuollon toimijat
- Kuvio 29. Monitoimijuusmalli
- Kuvio 30. Järjestyssääntöjen sisältöjä
- Kuvio 31. Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan kirjattava ohjeistus
- Kuvio 32. Tapaturmien ennaltaehkäisy ja seuranta hyvinvointiryhmässä
- Kuvio 33. Koulun turvallisuustehtävät
- Kuvio 34. Oppilashuoltokertomuksen sisältö

TAULUKOT

- Taulukko 1. Lapin yliopiston harjoittelukoulun tuntijako
- Taulukko 2. Esiopetuksen ja alkuopetuksen siirtymävaiheen vuosikello ja yhteistyön kuvaus
- Taulukko 3. Lähettävän ja vastaanottavan koulun vastuut siirtymävaiheessa
- Taulukko 4. Vuosiluokkien 2 ja 3 välisen siirtymävaiheen vuosikello ja yhteistyön kuvaus
- Taulukko 6. Perusopetuksesta toiselle asteelle siirtymävaiheen vuosikello ja yhteistyön kuvaus
- Taulukko 7. Yhteinen vastuu koulupäivästä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014)
- Taulukko 8. Oppilaan osallisuus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014)
- Taulukko 9. Oppilaskunnan vuosikello
- Taulukko 10. Kodin ja koulun yhteistyö
- Taulukko 11. Kurinpidollisten keinojen käyttö
- Taulukko 12. Siirtymävaiheet sairaalaopetuksessa
- Taulukko 13. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen perusopetuksessa
- Taulukko 14. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhteistyö ja vastuuhenkilöt
- Taulukko 15. Oppilaan ja huoltajien kuulemiseen liittyvät käytänteet
- Taulukko 16. Rovaniemen kaupungin perusopetuksen seulontasuunnitelma
- Taulukko 17. Pienryhmien toimintatapoja
- Taulukko 18. Pidennetty oppivelvollisuus
- Taulukko 19. Toiminta-alueittain opiskelun sisällöt, tavoitteet ja toteutus
- Taulukko 20. Tukiopetuksesta tiedottaminen, tukiopetuksen antaminen ja vastuuhenkilöt
- Taulukko 21. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttaminen
- Taulukko 22. Koulunkäynninohjaajan toimintatapoja ja yhteistyötahoja
- Taulukko 23. Kouluyhteisön ja oppimisympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastus
- Taulukko 24. Yhteisöllisen oppilashuollon toimintamalli perusopetuksessa
- Taulukko 25. Oppilaiden asenteita, elämäntilannetta ja käyttäytymistä jäsentävät ja suojaavat sekä vaarantavat tekijät
- Taulukko 26. Toimintaympäristön turvallisuuden edistäminen
- Taulukko 27. Ennaltaehkäisevät yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasoiset menetelmät
- Taulukko 28. Terveystarkastukset perusopetuksessa
- Taulukko 29. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja toimijuus yhteisöllisessä oppilashuollossa
- Taulukko 30. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja toimijuus yksilökohtaisessa oppilashuollossa

Yleinen osa

1. PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN LAADINTA

Lapin yliopiston harjoittelukoulun perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu Opetushallituksen antamien Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) pohjalta siten, että opetuksen järjestäjän päätettäväksi määrätyt asiat on kuvattu tässä opetussuunnitelmassa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelma on tehty tiiviissä yhteistyössä Rovaniemen kaupungin koulu-, varhaiskasvatuspalveluiden ja vapaa-aikatoimialan sekä Suomen normaalikoulukouluverkoston (eNorssi) ja Lapin yliopiston luokanopettajakoulutuksen kanssa.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Rovaniemi

eNORSSI

Opetussuunnitelman rakenne on hierakkinen. *Opetushallituksen laatima perusteteksti erottuu tekstissä kursivilla* ja Lapin yliopiston harjoittelukoulun paikalliset osuudet on yleisessä osassa erotettu Lapin yliopiston logolla. Paikallisissa osuuksissa on pyritty välttämään Perusopetuksen opetussuunnitelman perustetekstin toistamista.

Tarvittavat tätä opetussuunnitelmaa täydentävät ja tarkentavat lisäykset tehdään lukuvuosittain Lapin yliopiston harjoittelukoulun työsuunnitelmaan. Opetussuunnitelma on laadittu suomenkielisenä. Suunnitelma julkaistaan tulostettuna pdf-tiedostona sekä sähköisenä versiona koulun käytössä olevassa verkkoympäristössä.

Opetussuunnitelmaprosessia on Rovaniemen kaupungissa johtanut ohjausryhmä, joka on koostunut Lapin yliopiston harjoittelukoulun ja Rovaniemen kaupungin koulupalveluiden hallinnon edustajista, perusopetuksen eri toimijoista sekä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen edustajista. Varsinaista kirjoitustyötä on kaupunkitasolla koordinoanut opetussuunnitelmatyöryhmä, jonka yhtenä jäsenenä on ollut Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelmatyöryhmän edustaja. Lapin yliopiston harjoittelukoulun lehtorit ovat osallistuneet opetussuunnitelman laatimiseen yhdessä Rovaniemen kaupungin opettajien ja Lapin yliopiston opettajankoulutuksen yliopistolehtoreiden kanssa. Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelman kirjoittamisesta on vastannut harjoittelukoulun opetussuunnitelmatyöryhmä.

Lapin yliopiston harjoittelukoululla uuden opetussuunnitelman mukaista toimintakulttuurin muutosta on rakennettu ja kehitetty vuodesta 2011 alkaen. Opetussuunnitelmaprosessin aikana lehtorit ovat osallistuneet opetussuunnitelman perustetekstien kommentointiin, useisiin opetussuunnitelmatyötä tukeviin koulutuksiin ja näin kokeilleet ja kehittänyt uuden oppimiskäsityksen ja toimintakulttuurin erilaisia toteutustapoja myös osana ohjattuja opetusharjoitteluita. Opetussuunnitelmaprosessiin ovat osallistuneet Lapin yliopiston luokanopettajakoulutuksen opiskelijat ja yliopistolehtorit, harjoittelukoulun oppilaat ja huoltajat. Opetussuunnitelman laatimisessa on huomioitu oppilaskunta- ja huoltajakyselyjen tulokset ja muut kommentit ja lausunnot, joita on saatu oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilöstön lisäksi oppilaskunnilta ja Nuorisovaltuustolta.

Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta suunnitelmasta tiedotetaan huoltajille harjoittelukoulun www-sivujen ja Wilman kautta. Erityisesti toimintavuoden alussa pidettävässä vanhempainillassa käsitellään opetussuunnitelmaa ja avataan sen sisältöä lasten huoltajille. Opetussuunnitelman toimivuutta arvioidaan teemailloissa ja huoltaja- sekä oppilaskyselyjen avulla.

Lapin yliopisto on hakenut perusopetuksen järjestämislupansa muutosta siten, että Harjoittelukoulussa toimisivat elokuusta 2017 lähtien myös vuosiluokat 7-9. Näiden vuosiluokkien osalta paikallinen opetussuunnitelma ja tuntijako ovat yhtenevät Rovaniemen kaupungin vastaavien kanssa.

2. PERUSOPETUKSEN ARVOPERUSTA

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvuille ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäytäntöihin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn ja vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää

vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävä kehitys ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävä elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajuutena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudella. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestäväan tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulun perusopetuksen arvoperusta rakentuu valtakunnallisessa opetussuunnitelman perusteissa kuvatuille arvoille ja Rovaniemen kaupunkistrategian (KV 19.5.2014 § 43) mukaisille arvoille. Lapin yliopiston toimintayksikkönä Harjoittelukoulu toteuttaa myös Lapin yliopiston strategiaa 2025.

Suomen UNICEF on myöntänyt vuonna 2015 Rovaniemelle Lapsiystävällinen kunta – tunnustuksen. Lapsiystävällinen kunta – mallin tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista kunnan päätöksenteossa ja palvelujen järjestämisessä. Rovaniemellä painopisteenä on lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen sekä lapsivaikutusten arviointi.

[Rovaniemen kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman](#) mukaan kaikille lasten, nuorten ja perheen palveluille yhteisenä tavoitteena on Hyvinvoiva lapsi ja nuori. Nämä arvot ohjaavat myös Lapin yliopiston harjoittelukoulun toimintaa. Toimintaa ohjaavat seuraavat periaatteet:

Ennaltaehkäisevyys

= Ennaltaehkäisevyys on lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointia edistävää ja tukevaa toimintaa. Se vaatii yhteiskunnan rakenteiden ja toimintatapojen muuttamista sellaisiksi, että ne tukevat perheitä. Tämä edellyttää yhteiskuntaa turvaamaan laadukkaat ja riittävät peruspalvelut. Hyvinvoinnin edistäminen

ehkäisee ongelmien syntymistä ja edesauttaa lasten, nuorten ja perheiden arkielämän sujuvuutta.

Varhainen avoin yhteistyö

= Varhaisella ja avoimella yhteistyöllä tavoitetaan lapset, nuoret ja perheet ajoissa ennen ongelmien syntymistä ja mahdollista kärjistymistä. Puututaan tilanteeseen rohkeasti ja välittömästi huolen syntyessä. Ohjataan ja neuvotaan pienen huolen vyöhykkeellä. Tunnistetaan lapsen ja nuoren kasvua uhkaavat tekijät ja puututaan niihin ajoissa.

Yhteisöllisyys ja vertaistoiminta

= Yhteisöllisyys on yhteisön ominaisuus, jonka ansiosta kuuluminen yhteisöön ja toimiminen siinä koetaan hyvänä. Se on ihmisten välisen yhteyden kokemista ja siitä voimaantumista. Vertaistoiminta on samassa elämäntilanteessa olevien kokemusten jakamista ja toinen toisille vertaistukena toimimista.

Saavutettavuus

= Palvelujen saavutettavuudella eli esteettömyydellä turvataan erilaisten käyttäjien mahdollisuus saada tarvitsemiaan palveluja oikea-aikaisesti riippumatta asiakkaan tai perheen sosiaalisesta, taloudellisesta, alueellisesta tai muusta yhteiskunnallisesta tilanteesta. Myös tieto palveluista ja miten nopeasti niitä saa, liittyy saavutettavuuteen.

Osallisuus ja vaikuttaminen

= Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus osallisuuteen ja heitä koskeviin asioihin vaikuttamiseen eri menetelmin. Aito osallisuus ja tasa-arvoiset mahdollisuudet vaikuttavat omaan elämisympäristöön ja ne ehkäisevät syrjäytymistä ja antavat voimaantumisen ja valtautumisen kokemuksen.

Syksyllä 2015 tehdyn Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelmatyön huoltajakyselyn mukaan huoltajat kokivat koulun tärkeimmiksi tehtäviksi ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymisen, itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen lisääntymisen, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun kehittymisen sekä osallistumisen ja vaikuttamisen taitojen kehittymisen.

Rovaniemen kaupungin vastaavan huoltajakyselyn (kevät 2015) mukaan oppimista kouluviihtyvyyttä edistävät tekijät on kuvattu kuviossa 1.

3. PERUSOPETUKSEN OPPIMISKÄSITYS

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, keuhollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan. Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Opettajan tulee tiedostaa oma oppimiskäsityksensä sekä käsityksensä perusopetusikäisen lapsen oppimisesta. On tärkeää huomioida oppilaiden erilaiset tavat oppia. Onnistumisen elämykset, positiivinen ja kannustava ilmapiiri edistävät oppimista. Harjoittelukoulun opettajien oppimiskäsitys on jatkuvan tietoisien prosessoinnin kohteena luokanopettajakoulutuksen ohjaustyössä, jolloin sekä koulun opettajan että opetusharjoittelijan kehittyvät oppimiskäsitykset peilautuvat opetussuunnitelma-perusteisiin.

4. PAIKALLISET PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET

Rovaniemen kaupungin toiminnassa ja palveluiden järjestämisessä pidetään tärkeänä vahvaa strategista ohjausta. Toimintaa ohjaa [Rovaniemen kaupungin yleiset lähipalveluperiaatteet ja toimialakohtaiset periaatteet](#). Strategiset tavoitteet ja niitä toteuttavat keskeiset toimenpiteet on kirjattu kaupunginhallituksen ja koulutuslautakunnan sekä koulutuslautakunnan ja koulutuspalveluiden välisiin tulosohtaus sopimuksiin. Strategian tavoitteena on tarjota kaikille kuntalaisille laadukkaat ja vaikuttavat palvelut.

Paikallista opetuksen järjestämistä ohjaavat [Perusopetuksen järjestämisen periaatteet](#), joilla luodaan opetustoimen viitekehys ja määritetään laatua. Periaatteet hyväksytään viideksi vuodeksi kerrallaan ja niiden toteutumista seurataan tulosohtausasiakirjaan kirjattavilla arviointikohteilla. Järjestämisen periaatteet on rakennettu kaupunkistrategian linjausten ja valtakunnallisten perusopetuksen laatukriteereiden suositusten pohjalta.

Lapin yliopiston harjoittelukoulun toiminnan periaatteet on määritelty koulun johtosäännössä (24.2.2016) sekä yliopiston hallinto- ja johtosäännössä (28.1.2013). Vaikka Harjoittelukoulun toiminta ohjautuu näiden sääntöjen puitteissa, sovelletaan käytännön ratkaisussa edellä mainittuja Rovaniemen kaupungin palvelujen järjestämisen periaatteita kuntalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta, mikäli ne eivät ole ristiriidassa yliopistollisten sääntöjen kanssa. Harjoittelukoulun toimintaa ohjaavat lisäksi Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan strategiset asiakirjat ja opetussuunnitelmat opettajankoulutuksen osalta.

4.1 Kieliohjelma

Rovaniemellä perusopetuksen oppilaat opiskelevat peruskoulun 3. vuosiluokalla alkavana A1- oppimäärän mukaisena vieraana kielenä englantia, jota opiskellaan vuosiluokilla 3-6 yhteensä 10 vuosiviikkotuntia, vuosiluokilla 7-9 yhteensä 7 vuosiviikkotuntia.

Oppilas voi 4. vuosiluokalta alkaen valita A2-oppimäärän mukaisena vieraana valinnaiskielenä espanjan, italian, ranskan, saamen, saksan tai venäjän. Toista kotimaista kieltä, ruotsia, on myös mahdollista valinnan mukaan opiskella A2-oppimäärän mukaisesti, jolloin oppilas opiskelee A2-oppimäärää kaikille yhteisen B1-oppimäärän sijasta 6. vuosiluokalta alkaen. A2-oppimäärän mukaista kieltä opiskellaan vuosiluokilla 4.-6. yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia, vuosiluokilla 7.-9. yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia.

Peruskoulun 6. vuosiluokalla alkavana B1-kielenä opiskellaan toista kotimaista kieltä, ruotsia. Ne oppilaat, joilla on jo ruotsi valittuna A2-oppimäärän mukaisena kielenä, eivät enää aloita sitä B1-kielenä. B1-ruotsia opiskellaan kaikille yhteisinä opintoina vuosiluokilla 6.-9. yhteensä seitsemän vuosiviikkotuntia siten, että 8. vuosiluokalla on yksi vuosiviikkotunti, muilla kaksi. A2- ruotsin valinneet opiskelevat vuosiluokilla 6.-9. kieltä B1-kielen opinnoille varattujen tuntien aikana ja lisäksi 8. vuosiluokalla yhdellä valinnaisaineen vuosiviikkotunnilla.

Peruskoulun 8. vuosiluokalla alkavana valinnaisena B2-kielenä oppilas voi opiskella espanjaa, italiaa, ranskaa, saksaa tai venäjää. B2-kielen vuosiviikkotunteja on vuosiluokilla 8.-9. yhteensä neljä.

Lapin yliopiston harjoittelukoulun kieliohjelma noudattaa Rovaniemen kaupungin kieliohjelmaa ja kieliryhmät voidaan muodostaa yhteistyössä kaupungin kanssa.

4.2 Opetuksen painotukset

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa perusopetus järjestetään paikallisesti päätetyn tuntijaon mukaan. Opetuksellisena painopistealueena koulussa toimivat musiikkiluokat, liikuntapainotteiset luokat, luonto- ja retkeilykasvatuspainotteisuus sekä lukuvuosittain päätettävät painopistealueet, jotka kuvataan koulun työ- ja lukuvuosisuunnitelmissa. Tällaiset painopistealueet kytkeytyvät luokanopettajakoulutukseen (esim. luontokasvatuspainotteinen luokanopettajakoulutus) sekä tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoimintaan (TutKoKe) ja Lapin yliopiston strategiseen keittämistoimintaan (esim. UArtic – verkosto).

Musiikkiluokkia on Harjoittelukoulussa kolmannelta luokasta kuudenteen luokkaan. Musiikkiluokkien toiminnassa painotetaan luokakohtaista soitinopiskelua koulussa yleisesti käytössä olevista soittimista sekä kuorolaulun harjaannuttamista. Luokissa oppilaat harjoittelevat yksin- ja yhteissoittoa sekä laulua erilaisissa kokoonpanoissa.

Kaikille musiikkiluokkalaisille annetaan mahdollisuuksia esiintymiskokemuksiin. Musiikkiluokat esiintyvät musiikkiluokkien järjestämissä konserteissa sekä koulun omissa juhlissa. Musiikkiluokkien osaamista viedään myös koulun ulkopuolelle esiintymällä erilaisissa julkisissa ja yksityisissä tilaisuuksissa. Musiikin tunnit tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia yhteistoimintaan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Yhteistoiminnassa saadut kokemukset lisäävät yhteenkuuluvuuden ja turvallisuuden tunnetta ja tukevat oppilaan myönteisen minäkäsityksen kehittymistä. Uteliaisuuden herättäminen, leikinomainen toiminta ja iloinen yhdessäolo tukevat oppilaan luovan musiikillisen ajattelun kehittymistä. Musiikkiluokkien ensisijaisena tavoitteena ei ole kasvattaa musiikin ammattilaisia, vaan monipuolisesti musiikkia harrastavia ihmisiä.

Valtakunnallisten perusteiden lisäksi musiikkiluokkien opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan omaa erityisosaamisen aluetta tavoitteellisesti, aktiivisesti ja pitkäjänteisesti. Musiikkiluokkien musiikin opetuksen suurempi tuntimäärä mahdollistaa tämän. Opetuksessa painotetaan oppilaan omaa musisointia laulamalla, soittamalla ja kuuntelemalla sekä syvennetään musiikkitietoutta monipuolisesti. Lisäksi oppilaalle mahdollistetaan musiikillisen keksinnän keinoin mahdollisuus toteuttaa omaa luovuuttaan.

Koulumenestys ei vaikuta musiikkiluokalle pääsyyn; oppilaiksi valitaan musikaalisesti lahjakkaita lapsia musikaalisuustestin perusteella toisen luokan kevätlukukauden aikana. Musiikkiluokan oppilailla on musiikin oppitunteja kolme tuntia viikossa vuosiluokilla 3-6.

4.3. Opetussuunnitelmaa ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat

Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelma kytkeytyy seuraaviin sääntöihin ja ohjaaviin asiakirjoihin:

- Lapin yliopiston harjoittelukoulun johtosääntö
- Lapin yliopiston hallinto- ja johtosääntö
- Lapin yliopiston harjoittelukoulun oppilashuolto- ja hyvinvointisuunnitelma
- Lapin yliopiston luokanopettajakoulutuksen opetussuunnitelma ja opinto-opas
- Lapin yliopiston strategia 2015
- Harjoittelukoulujen eNorssi –toiminnan tv-t-strategia
- Harjoittelukoulujen kehittämistrategia (Harre ry)
- Rovaniemen kaupungin kuntalaisia koskevat strategiat ja palvelujen järjestämisperiaatteet sekä ohjelmat (esimerkiksi lapsi- ja nuorispoliittinen ohjelma)
- Lapin yliopiston harjoittelukoulun tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelma

5. LAPIN YLIOPISTON HARJOITTELUKOULUN TUNTIIJAKO

Lapin yliopiston harjoittelukoulun tuntijako on laadittu siten, että taito- ja taideaineiden vuosiluokkia 1-6 koskevat valinnaiset tuntimäärät on sijoitettu eri vuosiluokille valmiiksi. Tuntien sijoittelussa on huomioitu musiikkiluokkatoiminta sekä liikuntapainotteisuus.

Muita kuin taito- ja taideaineiden valinnaisia on yksi tunti kuudennella vuosiluokalla. Oppilaat suorittavat valinnaisainevalinnan 5. –luokan keväällä.

Kaikille yhteinen A1-kieli (englanti) aloitetaan 3. vuosiluokalla, valinnainen A2-kieli 4. vuosiluokalla, kaikille yhteinen B1-kieli (ruotsi) 6. vuosiluokalla, valinnainen B2-kieli 8. vuosiluokalla.

Historia ja yhteiskuntaoppi –aineet opiskellaan seuraavasti: 4. vuosiluokalla 1h yhteiskuntaoppia, 5. vuosiluokalla 1h historiaa ja 1h yhteiskuntaoppia, 6. vuosiluokalla 2h historiaa, 7. ja 8. vuosiluokalla molemmilla 2h historiaa, 9. vuosiluokalla 3h yhteiskuntaoppia.

Lapin yliopisto on hakenut perusopetuksen järjestämislupansa muutosta siten, että Harjoittelukoulussa toimisivat elokuusta 2017 lähtien myös vuosiluokat 7-9. Näiden vuosiluokkien osalta tuntijako on identtinen Rovaniemen kaupungin päättämän perusopetuksen tuntijaon kanssa.

Lapin yliopisto on hakenut perusopetuksen järjestämislupansa muutosta siten, että Harjoittelukoulussa toimisivat elokuusta 2017 lähtien myös vuosiluokat 7-9. Näiden vuosiluokkien osalta tuntijako on identtinen Rovaniemen kaupungin päättämän perusopetuksen tuntijaon kanssa.

 LAPIN-YLIOPISTO UNIVERSITY OF LAPLAND													
LAPIN YLIOPISTON HARJOITTELUKOULU													
TUNTIIJAKO 1.8.2016 LÄHTIEN													
AINE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	YHT. AK.	NYK.AK.(HK)	YHT.	VN MIN.
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	3	4	3	32	32	42	42
A1 -kieli (englanti)			3	3	2	2	2	2	3	10	10	17	16
B1 -kieli (ruotsi)						2	2	1	2	2	0	7	6
Matematiikka	4	4	4	4	4	3	3	4	4	23	24	34	32
Ympäristöoppi	2	2	2	2	3	3				14	16	14	
Biologia ja maantieto							2	2	3	0	sis. ymp.	7	
Fysiikka ja kemia							2	3	2	0	sis. ymp.	7	31
Terveystieto							0,5	1,5	1	0	0	3	
Uskonto/Elämänkatsomustieto	1	1	2	1	1	1	1	1	1	7	8	10	10
Historia ja yhteiskuntaoppi				1	2	2	2	2	3	5	4	12	12
Musiikki	1	1	2	2	2	2	2			10	10	12	8
Kuvataide	1	1	1	2	2	1	2			8	9	10	9
Käsityö	2	2	2	2	2	2	2			12	12	14	11
Liikunta	2	2	3	3	3	3	3	3	2	16	16	24	20
Kotitalous							3			0	0	3	3
Taito- ja taideaineiden valinnaiset								2	2	0	0	4	11
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	0	0	2	2
Valinnaiset aineet						1		4	4	1	0	9	9
Oppilaan viikkotuntimäärä	20	20	24	25	25	26	30	30	31	140	141	231	222
A2 -kieli				2	2	2	2	2	2	6	6	12	12
MUSIIKKILUOKAT:	1	2	3	4	5	6	YHT.						
Musiikki	1	1	3	3	3	3	14						
Kuvataide	1	1	1	1	2	1	7						
Käsityö	2	2	2	2	2	2	12						
Liikunta	2	2	2	3	2	2	13						
	6	6	8	9	9	8	46						
YHT. LUOKALLA	20	20	24	25	25	26							
LIIKUNTAPAINOTTEISET LUOKAT:	1	2	3	4	5	6	YHT.						
Musiikki	1	1	2	2	2	2	10						
Kuvataide	1	1	1	1	2	1	7						
Käsityö	2	2	2	2	2	2	12						
Liikunta	2	2	3	4	3	3	17						
	6	6	8	9	9	8	46						
YHT. LUOKALLA	20	20	24	25	25	26							

6. PERUSOPETUKSEN YHTENÄISYYS, SIIRTYMÄVAIHEET JA NIIHIN LIITTYVÄ YHTEISTYÖ

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsentyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1 – 2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- *työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta*
- *johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista*
- *yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä*
- *pedagogiikasta ja ammatillisuudesta*
- *vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.*

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

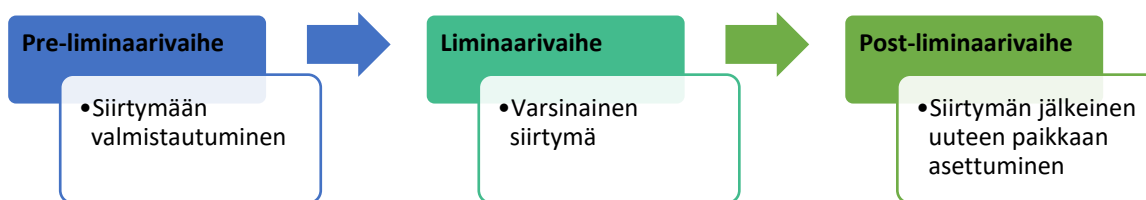
Lapin yliopiston harjoittelukoulu toimii yhteistyössä Rovaniemen kaupungin koulutuspalveluiden kanssa perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyö eri toimijoiden välillä edesauttaa oppilaan yhtenäisen oppimispolun rakentumista. Esi- ja perusopetuksen yksiköt Rovaniemen kaupungissa tekevät yhteistyötä sekä keskenään että varhaiskasvatuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa. Lapin yliopiston harjoittelukoulu on aktiivisesti yhteydessä oman oppilaaksi ottoalueensa esiopetusyksiköihin ja yläkouluihin sekä yläkoulut puolestaan alueen alakouluihin, toisen asteen oppilaitoksiin ja

perusopetuksen jälkeisiä vaihtoehtoja tarjoavien toimijoiden kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään nuorisotoimen ja etsivän nuorisotyön kanssa. Yhteistyön avulla varmistetaan, että käytännöt ja periaatteet ovat oppilaan näkökulmasta riittävän yhteneväiset. Lisäksi toimijat tekevät yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaan oppimispolun varrella on useita siirtymävaiheita. Oppilaalle *siirtymävaihe* kestää useita kuukausia, jopa vuoden.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa noudatetaan yhteistyössä Rovaniemen kaupungin kanssa laadittuja siirtymävaihekäytänteitä.

Siirtymiin liittyvissä tutkimuksissa on määritetty siirtymälle kolme vaihetta

Kuvio 2: Siirtymien vaiheet

Vaiheiden kesto ja niiden kokeminen on hyvin yksilöllistä. Siirtymien ja niiden eri vaiheiden onnistunut hoitaminen tukee oppilaan kasvua, oppimista ja koulunkäynnin sujuvuutta, mikä edistää opetussuunnitelman ja oppilaan yksilöllisten tavoitteiden saavuttamista. Kaikissa oppimispolun siirtymävaiheissa kasvatuskumppanuuden merkitys korostuu, mistä syystä oppilaan, huoltajien, opettajien ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden tulee tehdä tiivistä yhteistyötä. Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun eri vaiheissa tuetaan esi- ja perusopetuksen opettajien, oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien yhteistyöllä.

Onnistuneen tiedonsiirron periaatteita ovat seuraavat:

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen prosessissa sekä **nivelkohdan** tiedonsiirrossa huomioidaan oppilaan ja perheen osallisuus.
- Kodin ja koulun välistä yhteistyötä suunnitellaan **siirtymävaiheessa** yhdessä huoltajien, lasten ja nuorten kanssa.
- Huoltajalle tulee antaa tietoa koulun toiminnasta, opetussuunnitelmasta, opetusjärjestelyistä, koulun säännöistä ja tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta.
- Tiedonsiirrossa siirretään oppilasta koskevaa salassapidon piiriin kuuluvaa tietoa. Oppilasta koskeva yksilöllinen tieto siirretään vastaanottavalle taholle noudattaen henkilötietojen käsittelystä, salassapidosta ja tietojen luovuttamisesta annettuja ohjeita. Tavoitteena on, että kaikki oppilasta koskeva tieto siirretään huoltajan läsnä ollessa tai huoltajan luvalla.
- Opetuksen järjestäjällä on myös oikeus aktiivisesti pyytää ja saada tietoa oppilaan koulunkäyntiin vaikuttavista asioista sosiaali- ja terveysviranomaisilta.

Oppilaan tukeen liittyvät asiakirjat esi- ja perusopetuksen sisällä:

- viimeisimmät pedagoginen arvio/pedagoginen selvitys ja oppimissuunnitelma/HOJKS siirretään

nivelkohdassa seuraavalle kouluportaalille tai uuteen kouluun,

- oppilasta koskevat lausunnot siirretään vastaanottavalle taholle vain huoltajan yksilöidyllä kirjallisella luvalla, tai huoltaja toimittaa ne itse

1. Esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle

Olennaista on oikea-aikainen, varhainen tuki ja siirtymäyhteistyö, joka tukee kaikkien lasten koulunaloitusta. Tavoitteena on kumppanuus perheiden kanssa, lasten ja perheiden valmistaminen koulunaloitukseen sekä tarpeellisen tiedon siirtäminen koulutulokkaista lähikouluun. Esiopetusvuoden aikana esiopetuksen yksikkö ja koulu huolehtivat yhdessä sujuvasta koulunaloituksesta ja tukitoimien jatkumisesta esi- ja alkuopetuksen vuosikellon (taulukko 2) mukaisesti.

Taulukko 2. Esiopetuksen ja alkuopetuksen siirtymävaiheen vuosikello ja yhteistyön kuvaus

veo = varhaiskasvatuksen erityisopettaja, lto = lastentarhanopettaja, lo = luokanopettaja,

eo = erityisopettaja, koulutuspalveluiden hallinto = koulutuspalveluiden hallinnossa henkilö, jolle päätösvalta delegoitu, kko = koulunkäynninohjaaja

Kuukausi	Toiminta	Toimijat ja vastuuhenkilöt
Elokuu	Ekaluokan ryhmäyttäminen ja luokkaan/kouluun tutustuminen	lo
Syyskuu-Marraskuu	Oppimisvalmiuden kartoitusten tekeminen	lto, veo
	Ekaluokkalaisten vanhempainilta	lo, huoltajat
	Vanhempainvartit koulussa	lo, huoltajat, (lapsi)
	Oppimissuunnitelmien/HOJKSien teko	lo/eo, huoltajat, (lapsi) lo/eo, huoltajat, (lapsi)
Tammikuu - Helmikuu	Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden tulevien kouluratkaisujen suunnittelu ja ratkaiseminen	veo, koulupsykologi, koulukuraattori, koulutuspalveluiden hallinto, huoltajat
	Kouluun ilmoittautuminen	huoltajat, lapsi, lo, rehtori, koulutuspalveluiden hallinto
	Hakemukset K-luokkiin	veo, huoltajat, koulupsykologi, lto
Maaliskuu	Koulunkäyntiavustamisen tarpeen kartoitus/arviointilomake	veo, eo, lto, huoltajat
	Tehostettujen tiedonsiirtojen aloittaminen	veo, eo, lto, lo, huoltajat, kko, erityisavustaja, oppilashuollon edustaja, muut asiantuntijat
Huhtikuu - Toukokuu	Esiopetussuunnitelman arviointi huoltajien kanssa	lto, huoltajat, lapsi
	Esiopetuksessa huoltajien kanssa täytetyt tiedonsiirtokaavakkeet toimitetaan koulun rehtorille	lto, veo, huoltajat, rehtori
	Lapsikohtaiset tiedonsiirtopalaverit esiopetuksesta perusopetukseen	veo, lto, eo, lo, huoltajat, lapsi, oppilashuollon edustaja
	• Tehostetun tuen jatkuminen/pedagoginen arviointi • Palaverit pienryhmiin (pedagoginen selvitys/ huoltajan kuuleminen - kaavake/ erityisen tuen päätös)	
	Kouluun tutustumispäivä	lo, rehtori, huoltajat, lapsi

Kesäkuu		Terveystieteiden koulutustarkastukset	th, huoltajat, lapsi
---------	--	---------------------------------------	----------------------

Erilaisia tiedonsiirron muotoja tuen portailla esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa

- a) **Tiedonsiirtolomake kouluun:** Kaikkia lapsia koskeva, esiopetusvuoden keväällä huoltajan kanssa yhdessä laadittu Tiedonsiirtolomake kouluun ja Lapsen haastattelulomake luovutetaan huoltajan suostumuksella lapsen esiopetuspaikasta lähikoulun rehtorille, joka toimittaa sen tulevalle luokanopettajalle.

- b) **Lapsikohtaiset tiedonsiirtopalaverit:**

Avoin tiedonsiirtopalaveri: Huoltajat, esiopetuksen henkilöstö ja koulun henkilöstö ovat palaverissa mukana. Käytäntö sopii tilanteisiin, joissa tuen tarve esiopetuksen aikana on ollut vähenevä. Tavoitteena on varmistaa huoltajien ja koulun tiivis yhteistyö ja tarvittavan tiedon siirtyminen.

Tehostettu tiedonsiirto: Tiedonsiirto voidaan toteuttaa moniammatillisesti pitkän aikavälin prosessina esimerkiksi silloin, kun lapsi on saanut tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana. Esiopetuksen, koulun ja huoltajan yhteisissä kokoontumisissa arvioidaan lapsen vahvuuksien ja kehityksessä olevien taitojen lisäksi esiopetusvuonna saatua tehostettua tai erityistä tukea sekä tuen jatkumoa perusopetukseen. Kelto/elto kutsuu palaverin/palaverit koolle. Tiedonsiirrossa käytetään lomaketta Tiedonsiirtolomake kouluun.

Mikäli oppilas aloittaa perusopetuksessa tehostetun tuen portaalla, laaditaan pedagoginen arvio. Pedagogisen arvion lomakkeella esitetään, millä tuen muodoilla ensimmäisen luokan alussa tuetaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Esityksen perusteena ja liitteinä ovat Tiedonsiirto lomakekouluun ja esiopetuksen oppimissuunnitelma.

2. Siirtymävaiheet perusopetuksen sisällä

- a) **Vuosiluokalta seuraavalle, erityisesti opettajan/opettajien vaihtuessa:** Opettaja kertoo vastaanottavalle opettajalle käyttämistään ryhmä- ja yksilökohtaisista ohjausmenetelmistä, esimerkiksi palkkiomenettelystä ja kodin ja koulun yhteistyötavoista. Opettaja vastaa oppilaita koskevan tiedon siirtymisestä vastaanottavalle opettajalle ja järjestää tarvittavat tiedonsiirtopalaverit.
- b) **Tuen portaalta toiselle:** Opettaja/erityisopettaja kertoo huoltajalle tuen järjestämisen tukimuodoista ja tuen järjestämisestä. Jos tuen portaalta toiselle siirtyessä oppilaan opettaja/opettajat ja koulunkäynninohjaaja vaihtuvat, opettaja vastaa tiedon siirtymisestä vastaanottavalle henkilökunnalle.
- c) **Alakoulusta yläkouluun:** Alakoulun luokanopettajat/erityisopettajat ja yläkoulun opinto-ohjaajat/rehtorit sekä erityisopettajat vastaavat yksilö- ja ryhmäkohtaisen tiedonsiirron toteuttamisesta nivelvaiheessa. Tarvittaessa järjestetään avoimia tiedonsiirtopalavereja tai tiedonsiirtoa tehostetaan pitkällä aikavälillä (tehostettu tiedonsiirto). Lomakkeena käytetään

'Oppilastiedot yläluokille siirtymistä varten' -lomaketta. Tiedonsiirtolomake laaditaan aina joko yhteistyössä huoltajan kanssa tai lomake täytetään ensin koulun tietojen osalta, sitten lähetetään kotiin täytettäväksi.

- d) **Kaupungin sisällä koulusta toiseen:** Huoltaja ilmoittaa oppilaan koulun oppilaaksi ja hakee lapselleen koulupaikkaa. Uuteen kouluun lähetetään oppilaan koulunkäyntiä koskevat tiedot. Salassa pidettäviä lausuntoja ei luovuteta ilman huoltajien lupaa.

Oppilas lähtee perusopetukseen toiseen kuntaan:

Toimitaan kuten edellä. Lisäksi täytetään koonti lomake salassapidettävien asiakirjojen luovuttamista varten. Lomakkeeseen otetaan huoltajan allekirjoitus. Kuudennen ja seitsemännen luokan välinen siirtymävaihe, jossa Rovaniemen kaupungissa suurin osa oppilaista vaihtaa koulua, on kuvattu taulukossa 5.

Taulukko 3. Lähettävän ja vastaanottavan koulun vastuut siirtymävaiheessa

Koulu, josta lähdetään	Koulu, jonne tullaan
Kun huoltaja ilmoittaa oppilaan muuttavan, huoltaja ohjataan ottamaan yhteyttä koulupalvelukeskukseen ja hakemaan uutta koulupaikkaa. Päätös koulupaikasta tai kouluvaihdoksesta annetaan tiedoksi lähettävälle ja vastaanottavalle koululle. Koulu toimittaa oppilastiedot suoraan kouluun. Huoltajalta kysytään uusi kotiosoite. Huoltajalle kerrotaan • mitkä oppilaan tiedot/asiakirjat koulu lähettää uuteen kouluun: päätökset, ote viimeisimmästä pedagogisesta arviosta/selvityksestä ja viimeisimmästä oppimissuunnitelmasta/HOJKS:sta • Alkuperäinen kappale jää koulun arkistoon. • mitkä tiedot huoltaja luovuttaa itse: lausunnot Oppilaalle annetaan mukaan • vihkot ja työkirjat • valmiit tuotokset • henkilökohtaiset työvälineet.	Huoltajalta kysytään • oppilaan nimi ja henkilötunnus • oppilaan luokka-aste ja viimeinen arviointi • oppilaan uusi osoite • huoltajien nimet ja yhteystiedot • yhteis-/yksinhuoltajuus • oppilaan entinen koulu ja yhteystiedot • muut mahdolliset koulunkäyntiin vaikuttavat seikat kuten allergiat, sairaudet, vammat • oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiakirjat. Oppilaalle/huoltajalle annetaan • koulun esite: nimi, yhteystiedot, koulu- ja loma-ajat • koulun toiminnan kuvaus, opetussuunnitelma • kuvaus liikennejärjestelyistä • koulun internet-sivun osoite • opettajan nimi ja yhteystiedot • terveydenhoitajan nimi ja yhteystiedot • koulun järjestyssäännöt

Taulukko 4. Vuosiluokkien 2 ja 3 välisen siirtymävaiheen vuosikello ja yhteistyön kuvaus

lo = luokanopettaja, eo = erityisopettaja, kko = koulunkäynninohjaaja

Aikataulu	Toiminta	Toimijat ja vastuuhenkilöt
Tammikuu - Helmikuu	Mahdollisten luokkajakojen valmistelu	eo, lo, rehtori
Maaliskuu - Toukokuu	Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen (pedagoginen selvitys) Opetuksen kannalta välttämättömän tiedon siirtäminen mahdolliselle uudelle opettajalle Tiedottaminen alkavista oppiaineista, koulun kieliohjelmasta, mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista Tutustuminen mahdollisesti uuteen luokkaan ja opettajaan Ohjaavan palautteen antaminen (oppilaan vahvuudet oppijana, tuen arviointi ja suunnittelu, laaja-alainen osaaminen) • Oppilaan omat arviot ja toiveet • Huoltajan näkemykset	oppilas, huoltajat, lo, eo, (kko), oppilashuollon edustaja lo, eo, oppilas, huoltajat oppilas, huoltajat, lo, rehtori lo, oppilaat lo, oppilas, huoltajat
Elokuu - Syyskuu	Ryhmyttäminen	oppilas, lo

Taulukko 5. Vuosiluokkien 6 ja 7 välisen siirtymävaiheen vuosikello ja yhteistyön kuvaus

lo = luokanopettaja, lv = luokanvalvoja, opo = opinto-ohjaaja, eo = erityisopettaja, ao = aineenopettaja

Aikataulu	Toiminta	Toimijat ja vastuuhenkilöt
6. vuosiluokka	Elokuu	Siirtymävaiheen huomioiminen koulun lukuvuosisuunnittelussa <u>lo, opo, rehtori</u>
	Syyskuu	Käynnistetään tarvittavat tapaamiset oppilaiden ja huoltajien kanssa siirtymisen tueksi <u>lo, oppilas, huoltajat, eo, opo</u>
	Tammikuu	Tiedottaminen siirtymisestä 7. vuosiluokalle Oppilassijoittelussa lähikouluperiaate, koulunvaihtohakemus <u>lo</u> <u>rehtori, koulupalvelukeskus</u>
	Helmikuu	Tiedonsiirtolomakkeen täyttäminen huoltajien kanssa (oppilaan toiveet ja tuen tarpeet, opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot) ja lomakkeen toimittaminen tulevan koulun rehtorille Tulevien 7.luokkien valmistelun aloitus <u>oppilas, huoltajat, lo, eo, rehtori</u> <u>opo, eo, rehtori</u>
	Maaliskuu - Toukokuu	Erityisen tuen päätöksen tarkistaminen Vastaanottavan koulun esittely 6. luokille: Tukioppilaiden ja opinto-ohjaajan vierailu 6. luokkalaisten tutustuminen tulevaan yläkouluun Vanhempainilta tuleville 7. luokille ja heidän huoltajille, 7. luokkien sijoittelu valmiina Oppilaskohtaiset huoltajapalaverit, tarvittaessa oppimissuunnitelma oppilaan turvallisen siirtymän turvaamiseksi Ohjaavan palautteen antaminen (työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittyminen, edistyminen oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa) <u>eo, lo, oppilas, huoltajat, oppilashuollon edustaja</u> <u>lo, tukioppilastoiminnan ohjaaja, tukioppilaat, opo, eo</u> <u>lo, oppilaat, tukioppilastoiminnan ohjaaja, tukioppilaat, opo, eo, lv</u> <u>oppilas, huoltajat, tukioppilastoiminnan ohjaaja, tukioppilaat, opo</u> <u>oppilas, huoltajat, lo, eo, opo, (lv)</u> <u>lo, oppilas, huoltajat</u>
7. vuosiluokka	Elokuu - Syyskuu	Uuteen luokkaan ja koulun toimintatapoihin tutustuminen Ryhmäytyminen Tiedonsiirto oppilaan ja huoltajan kanssa tulevalle luokanvalvojalle, luokanvalvoja tiedottaa oppilaan aineenopettajia (opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot) <u>lv, opo, oppilaat</u> <u>oppilaat, nuorisotoimi, tukioppilaiden ohjaaja, lv, opo, tukioppilaat</u> <u>oppilas, huoltajat, lv, eo, opo, ao</u>

			Vanhempainvartit	<u>lv.</u> huoltajat, (oppilas)
--	--	--	------------------	---------------------------------

3. Yläkoulusta peruskoulun jälkeisiin opintoihin

Oppilaan siirtymistä peruskoulun jälkeisiin opintoihin tuetaan oppilaanohjaajien ja jatko-opintojen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä. Oppilaan siirtyessä jatko-opintoihin voidaan tieto oppimissuunnitelmasta/HOJKSista siirtää oppilaan ja huoltajan kirjallisella suostumuksella, joka jää koulun arkistoon. Huoltaja/oppilas luovuttaa halutessaan itse oppilasta koskevat lausunnot. Peruskoulun jälkeiseen koulutukseen siirtymistä on kuvattu taulukossa 6.

Taulukko 6. Peruskoulun jälkeisiin opintoihin siirtymisen vuosikello ja yhteistyön kuvaus

opo = opinto-ohjaaja, eo = erityisopettaja, lv = luokanvalvoja, ao = aineenopettaja

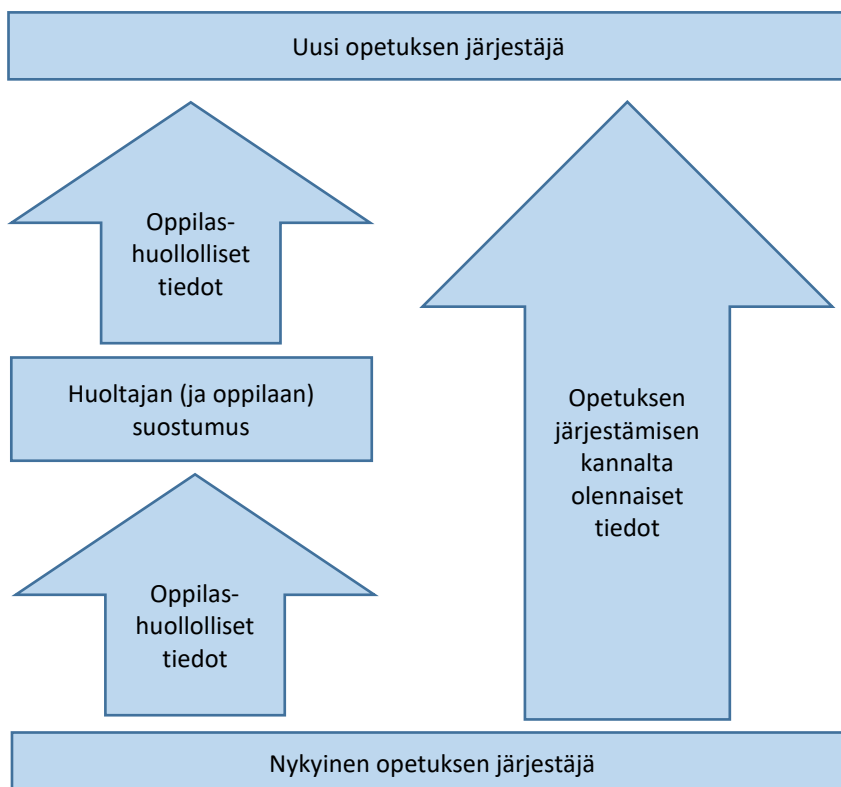
Aikataulu	Toiminta	Toimijat ja vastuuhenkilöt
Elokuu	Siirtymävaiheiden huomioiminen koulun lukuvuosisuunnittelussa Ilman opiskelupaikkaa olevien nuorten ohjaus eteenpäin Siirtymävaiheen ohjauksen varmistaminen päättövaiheessa oleville oppilaille ja joustavassa perusopetuksessa, monikulttuurisessa opetuksessa ja tehostetun tai/ja erityisen tuen piirissä opiskeleville oppilaille	<u>opo, rehtori</u> oppilas, huoltajat, <u>opo</u> <u>opo, eo, lv</u> , joustavan perusopetuksen opettaja, valmistavan luokan opettaja
Syyskuu	Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirtäminen uudelle oppilaitokselle, lupa oppilaalta ja huoltajalta	<u>oppilas, huoltajat, eo, lv, opo</u> , oppilashuollon henkilöstö
Lokakuu - Tammikuu	TET-jaksot 8-9lk Tiedottaminen peruskoulun jälkeisistä vaihtoehtoista Tutustumiset ja vierailut toisen asteen oppilaitoksiin Koulutusmessut, avoimet ovet, muut infot Yksilölliset jatko-opintoihin liittyvät ohjauskeskustelut Tarvittaessa ohjauskeskustelut oppilaan ja huoltajan kanssa Pienryhmäohjaus Jatko-opintoihin liittyvä suunnitelma, esim. siirtymäsuunnitelma Sähköiseen yhteishakuun valmentautuminen, demo Tiedonsiirtolupa Priimus-järjestelmästä Kouluta-järjestelmään	oppilas, huoltajat, <u>opo</u> <u>opo</u> oppilas, <u>opo</u> oppilas, <u>opo</u> oppilas, <u>opinto-ohjaaja</u> oppilas, huoltajat, opo oppilas, <u>opo</u> <u>oppilas, opo</u> <u>oppilas, opo</u> huoltajat, <u>koulusihteeri</u>
Tammikuu - Helmikuu	Kesätyöpaikan hakeminen, info Yhteishaun harjoittelu ja mahdollinen harjoitushaku Opintosuoritusten seuraaminen, päättötodistuksen varmistaminen	<u>oppilas, huoltajat, opo</u> oppilas, <u>opo</u> <u>lv, ao</u> , huoltajat
Maaliskuu	Muut hakuvaihtoehdot Erityisammattioppilaitoshaku ja TELMA Mahdolliset soveltuvuuskokeet, pääsy- ja kielikokeet ja mahdollinen harjoittelu Tiedonsiirtolupa toisen asteen koulutukseen	oppilas, <u>huoltajat, opo</u> oppilas, <u>huoltajat, opo</u> oppilas, huoltajat huoltajat, <u>opo</u>
Huhtikuu - Toukokuu	Valmistaviin koulutuksiin hakeutuminen, VALMA Kevättiedote peruskoulun päättävälle Mahdolliset soveltuvuuskokeet, pääsy- ja kielikokeet ja mahdollinen harjoittelu Ohjaavan arviointipalautteen antaminen (suoriutumisen nykytila ja -taso, tavoitteet, arviointiperusteet ja päättöarvioinnin kriteerit)	oppilas, huoltajat, <u>opo</u> <u>opo</u> oppilas, huoltajat <u>lv</u> , oppilas, huoltajat
Kesäkuu	Yhteishaun tulokset, jälkiohjaus Ilman opiskelupaikkaa jääneistä ilmoitus etsivälle nuorisotyölle	oppilas, huoltaja, <u>opo</u> oppilas, huoltaja, opo, etsivä nuorisotyö

Heinäkuu	Lisähaku	oppilas, huoltaja, tuki- ja ohjauspalvelut, toinen aste
----------	----------	---

Siirtymävaiheiden prosessikuvaukset ovat taulukoissa 4, 5 ja 6. Koulu suunnittelee niiden pohjalta omat siirtymävaiheiden tukitoimet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Tiedonsiirto siirtymävaiheissa

Kodin sekä koulun ja oppilashuollon toimijoiden yhteistyö on keskeistä erityisesti siirtymävaiheissa. Siirtymävaiheessa huolehditaan sekä opetuksen että oppilashuollon järjestämiseksi tarvittavien tietojen siirtämisestä. Oppilaan siirtyessä toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisi edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Tiedonsiirrossa ja luovutuksessa käytetään yksilöidyn tiedonsiirron lupalomaketta.

Kuvio 3. Tiedonsiirto opetuksen järjestäjältä toiselle

Oppilashuollon yhteistyö koulutuksen eri siirtymävaiheissa

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden koulutusmahdollisuudet tulee ohjauksen ja oppilashuollon yhteistyönä turvata. Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset oppilaat ovat oikeutettuja samoihin psykososiaalisiin oppilashuollollisiin palveluihin, ohjaukseen ja tukeen kuin kantaväestöönkin kuuluvat oppilaat. Monikulttuurinen ohjaus ja oppilashuoltotyö kuuluvat kaikille oppilaiden kanssa työskenteleville, ja sitä

toteutetaan yleensä laajan yhteistyöverkoston yhteistyönä.

Perusopetuksen päättövaiheessa ilman koulutuspaikkaa jääneiden koulupudokkaiden määrää seurataan ja kaikille pyritään löytämään monialaisena yhteistyönä jatko-opintopaikka (ks. myös Etsivä nuorisotyö). Joustavassa perusopetuksessa ja lisäopetuksessa opiskelevan ohjauksessa ja jatko-opintojen yksilöllisessä suunnittelussa korostuu oppilas- ja opiskeluhuollon yhteistyö. Joustavassa perusopetuksessa työskentelevät **koulunuoriso-ohjaajat** ovat kesäkaudella mukana saattamassa nuoria opintojen pariin.

7. OPPILAANOHJAUKSEN OHJAUSSUUNNITELMA

7.1 Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Vuosiluokilla 1-2

oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa.

Vuosiluokilla 3-6

oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa.

Vuosiluokilla 7-9

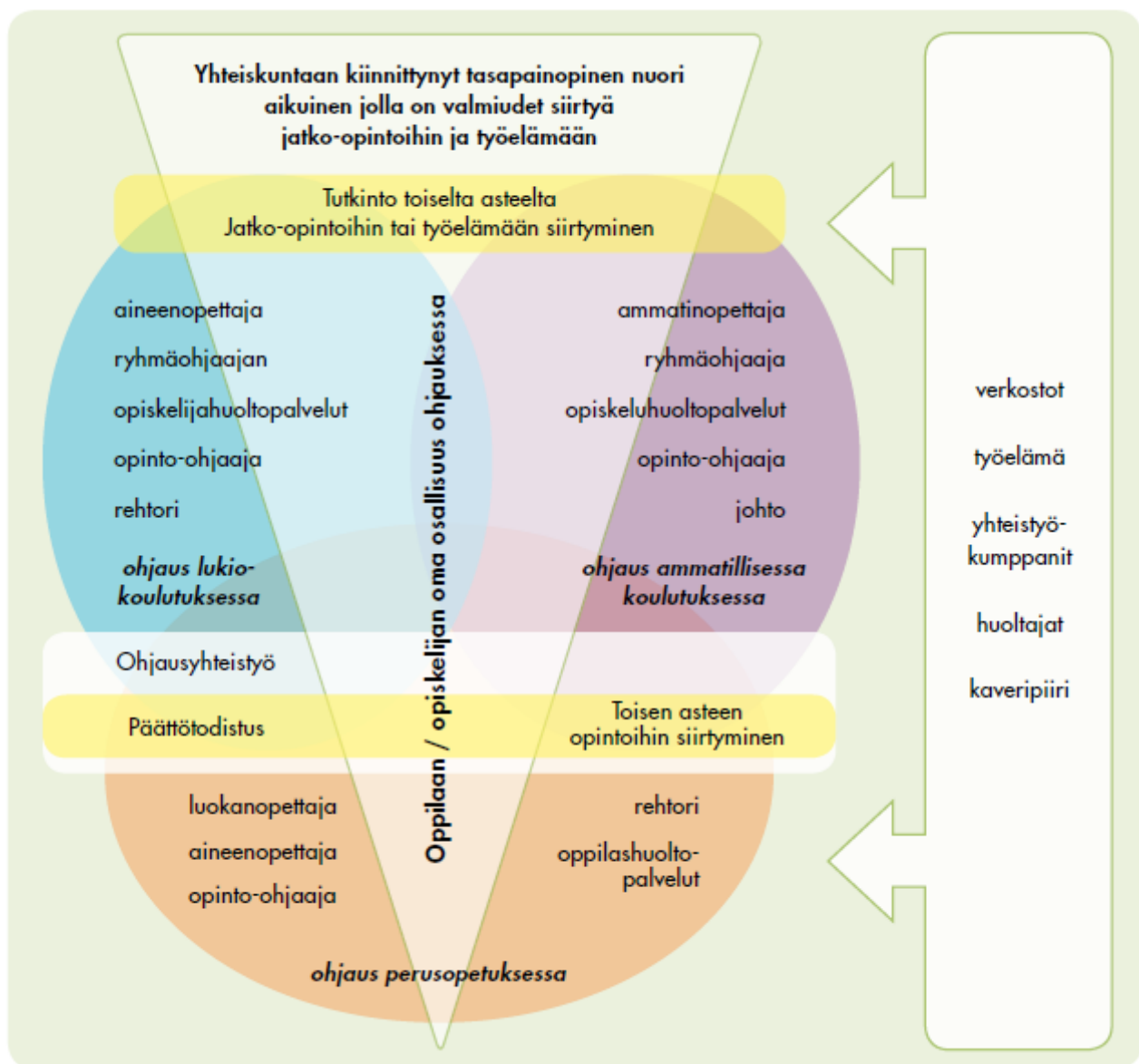
Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Mikäli Lapin yliopiston harjoittelukoulu muuttuu yhtenäiskouluksi hakemuksensa mukaisesti vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksesta vastaa oppilaanohjauksen lehtori, opinto-ohjaaja. Vuosiluokilla 1-6 oppilaanohjausta antavat kaikki opettajat muun opetuksen yhteydessä. Oppilaan koulupolulla ohjausvastuuta kantavat, opinto-ohjaajan ja luokanopettajan kanssa yhteistyössä kaikki opettajat ja koulun muu henkilökunta. Oppilaanohjauksen lehtorilla on päävastuu oppilaanohjauksen järjestämisestä, suunnittelusta ja toteutuksesta sekä koulukohtaisen ohjaussuunnitelman laatimisesta ja sen arvioinnista. Suunnittelu tehdään yhdessä rehtorin ja muun kouluyhteisön jäsenten kanssa.

Ohjaustoiminta muodostaa oppilaan kasvua ja kehitystä tukevan koko perusopetuksen kestävä ja sen jälkeisten opintojen jatkumon. Jokaista oppilasta kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus laadukkaaseen ja omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivän aikana oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä ([PoL 30§](#)). Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta ja ohjausta kaikilla vuosiluokilla ja opintopolun siirtymävaiheissa. Ohjauksessa oppilas on aktiivinen ja osallistuva jäsen, joka arvioi omaa oppimistaan ja toimintaansa.

Kuvio 4. Hyvän ohjauksen kokonaisuus:
http://www.oph.fi/download/158918_hyvan_ohjauksen_kriteerit.pdf

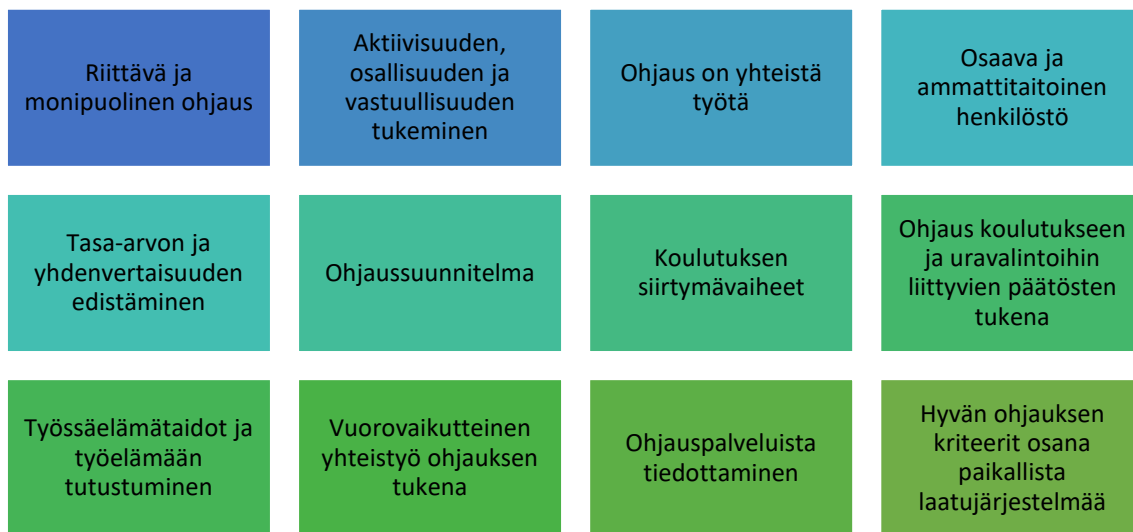
Ohjaus jakaantuu opiskelun ja oppimisen ohjaukseen, kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukemiseen ja elämänsuunnittelun - ja uravalinnan ohjaukseen. Ohjaus on luonteeltaan ennaltaehkäisevää, kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä. Ohjauksen tavoitteena on edistää koulutyön sujumista, hyvinvointia ja tasa-arvoa koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Ohjauksella tuetaan oppilaan onnistumista perusopetuksen eri vaiheissa, ehkäistään oppimisen vaikeuksia ja vahvistetaan opiskelutaitoja sekä itseohjautuvuutta. Lisäksi ohjauksen tuella kehitetään oppilaan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja perusopetuksen aikana ja sen jälkeen. Ohjauksen avulla edistetään oppilaan luottamusta omiin tasavertaisiin mahdollisuuksiin koulutuksessa ja työelämässä. Lisäksi ohjauksen avulla edistetään koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa, koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Peruskouluun kuuluu merkittäviä siirtymävaiheita koulupolun varrella, siirtyminen esiopetuksesta peruskouluun, vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe, vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe ja siirtyminen peruskoulun jälkeisiin opintoihin. Perusopetuksessa ohjauksen merkitys korostuu uuden oppiaineen alkaessa, oppiaineiden nivelkohdissa, siirtymävaiheissa, opettajan tai/ja koulun vaihtuessa.

Lapin yliopiston harjoittelukoululla on tavoitteena laadukas oppilaanohjaus perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla. Opetussuunnitelman perusteet ja koulujen toimintakulttuuri tukevat laadukkaan ohjauksen

järjestämistä (kuvio 4). Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako, työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Koulun suhde yhteiskuntaan on tiivis, koska koulun yhtenä tehtävänä on valmistaa oppilaita tulevaisuuden työelämään ja aktiiviseen yhteiskunnassa toimimiseen niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Riittävällä, suunnitelmallisella ja oikeaan aikaan annettavalla ohjauksen avulla tuetaan oppilaan polkua kohti perusopetuksen jälkeisiä opintoja ja elinikäistä oppimista. Ohjauksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon lisäopetus, tuen eri vaiheet, kieli- ja kulttuuriryhmät, joustavan perusopetuksen ryhmät sekä erityisryhmät (kuvio 5). Koulun lukuvuosittaisen toimintasuunnitelman yhteydessä voidaan tarkentaa koulukohtaista oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelmaa. Tarkennuksissa käytetään pohjana Rovaniemi kaupungin oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelmaa. Tarkennuksia arvioidaan ja päivitetään vuosittain.

Kuvio 5. [Hyvän ohjauksen kriteerit \(Opetushallitus\)](#)

Oppilaan kanssa tehtävässä ohjaustyössä on ohjauksen peruseriaatteena ohjattavan kunnioittaminen, ohjattavan hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäminen. Opinto-ohjaajalla keskeinen työväline on hänen oma persoonansa ja ohjauksellinen asiantuntijuutensa.

[Opinto-ohjaajan työn eettiset periaatteet](#) ovat seuraavat:

Itsemääräämisoikeus

Opinto-ohjaaja kunnioittaa ohjattavan itsemääräämisoikeutta. Opinto-ohjaaja tuo vaihtoehtoja esille monipuolisesti ja kunnioittaa ohjattavan omia valintoja.

Totuudellisuus

Opinto-ohjaaja toimii rehellisesti ja hienotunteisesti. Opinto-ohjauksessa annettavan tiedon on oltava ajankohtaista, monipuolista ja tiedon kriittiseen arviointiin ohjaavaa. Ohjausmateriaalin tekijä on tuotava esiin.

Luottamuksellisuus

Opinto-ohjaus on luottamuksellista. Luottamuksellisuus on säilytettävä myös muuttuvissa ohjausympäristöissä. Tietoja voidaan luovuttaa, mikäli se on ohjattavan edun kannalta välttämätöntä. Tällöin pyritään ensin keskustelemaan ohjattavan kanssa. Tietojen luovutuksessa noudatetaan voimassa olevia lakeja.

Riippumattomuus

Opinto-ohjaajan on tiedostettava omat arvonsa sekä yhteiskunnan ja muista kulttuureista tulevien arvoja, jotta hän voi antaa eettisesti kestävä ohjausta. Opinto-ohjaaja tiedostaa omien,

työyhteisönsä ja muun yhteiskunnan odotusten vaikutukset työhönsä.

Ammattitaidon kehittäminen

Opinto-ohjaaja arvioi ja kehittää omaa työtään. Hän huolehtii ammattitaitonsa päivittämisestä osallistumalla täydennyskoulutukseen ja hankkimalla ajantasaista tietoa.

Yhteistyö

Opinto-ohjaajan työ edellyttää yhteistyötä koulun sisällä ja ulkopuolella eri toimijoiden kanssa. Opinto-ohjaaja kykenee moniammatilliseen yhteistyöhön ja arvostaa muiden ammattitaitoa ja osaamista.

Oma hyvinvointi Opinto-ohjaaja huolehtii omasta hyvinvoinnistaan ja jaksamisestaan. Opinto-ohjaaja tunnistaa oman rajallisuutensa ja on valmis hakemaan apua, kun sitä tarvitsee.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin liittyvien ja yhteiskunnassa yleisesti hyväksyttyjen sekä omien arvojen tiedostaminen ja niiden mukaan toimiminen on ohjaustyön perusta kaikilla koulussa ohjaustyötä tekeillä. Opinto-ohjaajan työn eettisiä arvoja tulee soveltaa kaikkien koulussa ohjaustyötä tekevien henkilöiden. Kaikkien koulussa ohjaustyötä tekevien henkilöiden tulee soveltaa opinto-ohjaajan työn eettisiä arvoja.

7.2 Oppilaanohjauksen järjestämisen toimintatavat

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulun tuntijaossa vuosiluokilla 1-6 oppilaanohjausta annetaan muiden oppituntien ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Vuosiluokilla 7-9 tuntijaossa oppilaanohjauksen luokkatunnit on jaettu seuraavasti: 7. vuosiluokalla on 0,5 vuosiviikkotuntia, 8. vuosiluokalla 0,5 vuosiviikkotuntia ja 9. vuosiluokalla 1,0 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokilla 7-9 kaikilla oppilailla on oikeus oppilaanohjauksen lehtorin antamaan ohjaukseen. Oppilaanohjauksen toimintatapoina ja työmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus, ryhmäkohtainen ohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Vuosiluokilla 7 - 9 oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Pienryhmätyöskentelyssä oppilas harjaantuu kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Tarvittaessa ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, vahvuudet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät.

Ohjaus tuen aikana

Vuosiluokilla 1-6 luokanopettaja, aineenopettaja ja erityisopettaja tekevät yhteistyössä pedagogisen arvion tai selvityksen sekä oppimissuunnitelman tai HOJKS:n, joka sisältää myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Nämä tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, oppilasta opettavien opettajien ja tarvittaessa oppilashuollon henkilöstön sekä muun verkoston kanssa. Vastaavasti vuosiluokilla 7-9 asiasta huolehtivat luokanvalvoja/aineenopettaja ja erityisopettaja. Opinto-ohjaajan tuoma ohjauksen asiantuntemus huomioidaan etenkin peruskoulun päättövaiheessa jo vuosiluokalta kahdeksan ja opinto-ohjaaja kutsutaan mukaan tarvittaviin oppilashuoltopalaveriin. Näin varmistetaan oppilaan saama ohjaus hänen siirtyessä peruskoulun jälkeisiin opintoihin. Joustavan perusopetuksen oppilaiden oppimissuunnitelman laatimisesta huolehtivat yhteistyössä JOPE- opettaja, aineenopettaja ja erityisopettaja. Opinto-ohjaajan konsultaatiota on mahdollisuus käyttää alaluokkien siirtymävaiheessa olevien oppilaiden kohdalla.

Tuen eri vaiheissa oppilaita koskevat samat oppilaanohjauksen ja ohjauksen järjestämisen periaatteet kuin muussakin perusopetuksessa. Tukea tarvitsevan oppilaanohjauksessa korostuu oppilaan itseluottamuksen, itsearviointitaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen vahvistaminen kaikessa koulutyössä. Oppilaanohjaus niveltyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin, monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Monipuolista palautetta käytetään suunnitelmallisesti oppilaiden kannustamiseen ja ohjaamiseen.

Tukea tarvitsevilla on oikeus vuosiluokilla 7-9 opinto-ohjaajan antamaan kohdennettuun ohjaukseen ja ohjauksen merkitys lisääntyy perusopetuksen jälkeisten opintojen suunnittelussa. Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta tehostettuun tukeen. Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman ohjauksen riittävyys ja sen kohdentuminen ohjaustarpeita vastaavasti. Oppimissuunnitelmaa laadittaessa huomiota kiinnitetään oppilaan opiskelutapoihin ja -taitoihin tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin sekä taitoja vahvistaviin, vahvuuksia löytyviin ja opiskelumotivaatiota lisääviin toimintatapoihin ja opiskelun sisältöihin. Ohjauksella vahvistetaan tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamusta ja ymmärrystä opiskelun merkityksestä omalle tulevaisuudelle.

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilöllisen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa. Ohjauksen avulla jatketaan oppilaan opiskelu- ja yhteistyötaitojen sekä itseluottamuksen, omien vahvuuksien, opiskelumotivaation ja työelämän tuntemuksen vahvistamista. Päättövaiheessa ohjauksessa on tärkeä yhdessä oppilaan kanssa selvittää oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia, perusopetuksen jälkeisiä vaihtoehtoja ja selvittää oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä huoltajien kanssa ja hyödynnetään myös oppilashuollon palveluista vastaavan henkilöstön ja oppilasta avustavan muun henkilöstön mahdollisuuksia yksilölliseen ohjaukseen.

Monikulttuurinen ohjaus

Monikulttuurisella ohjauksella tarkoitetaan psykososiaalista ja muuta tukea, jolla autetaan oppilasta sopeutumaan uuteen ympäristöön. Peruskoulussa se tarkoittaa toimia, joilla tuetaan eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden sopeutumista kouluyhteisön jäseneksi sekä opiskelussa tarvittavien valmiuksien kehittymistä. Ohjauksen avulla voidaan tietoisesti lisätä monikulttuurista ajattelua ja oppilaan huomioimista koulun käytännöissä. Ohjauksen järjestäminen koskee koulun sisäisiä ja ulkopuolisia toimijoita. Yhteistyötä tehdään kaupungin muiden oppilaitosten ja monikulttuuristen toimijoiden kesken. Oppilaan henkilökohtaiseen ohjaukseen tulee varata riittävästi aikaa ja ohjaus aloitetaan riittävän varhaisessa vaiheessa. Suositeltavaa on, että vieraskielisen ja monikulttuurisen oppilaanohjaukseen varataan aikaa kaksinkertainen tuntimäärä. Ohjaustyössä korostuu yhteistyö oppilaan huoltajien kanssa ja ohjauksen laadukkaassa toteuttamisessa on mahdollisuus tulkkipalvelujen käyttöön. Jokaisen opettajan

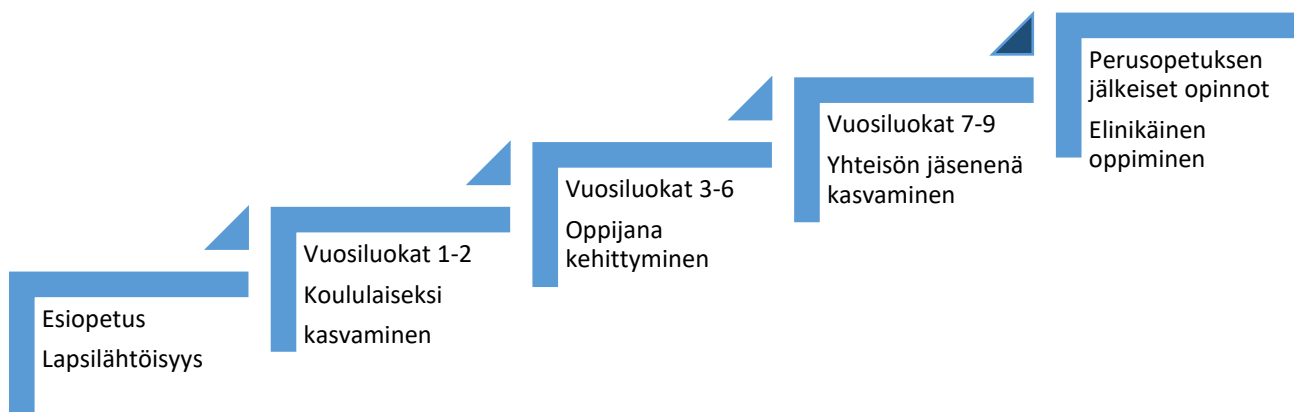
tehtävänä on tarjota tukea oppilaan päivittäiseen koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyvissä kysymyksissä yhteistyössä valmistavan opetuksen luokanvalvojan kanssa. Jatko-opiskelupaikan ja urasuunnittelun ohjaamiseen liittyvissä asioissa oppilaalla on oikeus opinto-ohjaajan antamaan ohjaukseen. Toimiva monialainen ohjaustyö ja verkostojen hyödyntäminen monikulttuurisessa ohjauksessa on tärkeää erityisesti oppilaan siirtymä- ja nivelvaiheissa. Ohjauksen merkitys ja realistisen kuvan antaminen opiskelumahdollisuuksista on erityisen tärkeää perusopetuksen valmistavan opetuksen aikana.

7.3 Oppilaanohjaus ja työskentely monialaisissa verkostoissa

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjauksen jatkumon toteuttaminen taataan ohjaustyöhön osallistuvien yhteistyöllä oppilaan opintopolun aikana ja erityisesti siirtymä- sekä nivelvaiheissa. Siirtymien hoitaminen edellyttää oppilaan ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioimista. Moniammatillista ja - hallinnollista yhteistyötä tehdään perusopetuksen päättövaiheessa olevien oppilaiden osalta.

Kuvio 6. Oppilaan koulupolku - ohjaustoiminnan jatkumo perusopetuksessa

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun siirtymävaiheissa tuetaan perusopetuksen opettajien, opinto-ohjaajien ja perusopetuksen jälkeisten opintojen ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien, opettajien sekä muun moniammatillisen oppilashuollon toimijoiden yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön tavoitteena on oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen ja niiden edellytysten lisääminen kouluyhteisössä. Ohjausta tehostetaan erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden, joustavan perusopetuksen, valmistavalta luokalta siirtyvien ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien oppilaiden opintojen jatkumisen turvaamiseksi.

Oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat on kuvattuna kappaleessa 22.

Kuvio 7. Oppilaanohjaus monialaisissa verkostoissa

Oppilaan ohjaukseen liittyvää monialaista yhteistyötä käsitellään myös luvussa 16.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa ja siirtymävaiheet luvussa 6. Perusopetuksen yhtenäisyys, siirtymävaiheet ja niihin liittyvä yhteistyö.

7.3.1 Ohjaus esiopetuksesta alkuopetukseen - Lapsilähtöisyys

Paikallisessa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Siirtymät kuvataan tarkemmin luvussa 6. Perusopetuksen yhtenäisyys, siirtymävaiheet ja niihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Tehostetun ja erityisen tuen siirtopalaverit pidetään hyvissä ajoin keväällä. Päiväkodit voivat tarvittaessa kutsua luokanopettajan palaveriin, jossa siirretään opetuksen kannalta oleellinen tieto. Lisäksi käytössä ovat tiedonsiirtolomakkeet esiopetuksesta alkuopetukseen, jotka on täytetty yhteistyössä vanhempien ja päiväkodin kanssa. Koulukohtaisissa ohjausuunnitelmissa kuvataan koulukohtaiset toimintatavat.

7.3.2 Ohjaus vuosiluokilla 1-2 - Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokilla 1-2 ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Siirtymävaiheessa kevätlukukauden aikana on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa oppilaan itseluottamusta koululaiseksi kasvamisessa. Koulutyön onnistumista tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilasta tuetaan lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan valmiuksissa ja ja opiskelutaidoissa. Koululaiseksi kasvamisessa korostuvat itsenäinen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittämisen ja vastuullisen oppimisen ohjaaminen. Koulu tiedottaa oppilaita ja huoltajia kieliohjelmasta ja opintojen järjestämisestä, alkavista uusista oppiaineista, mahdollisista valinnaisista ja vapaaehtoisista opinnoista. Siirtymävaiheessa tarkistetaan oppilaan tuen tarve ja mahdolliset oppimissuunnitelmat.

7.3.3 Ohjaus vuosiluokilla 3-6 - Oppijana kehittyminen

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Siirryttäessä kuudennelta seitsemännelle luokalle Rovaniemen kaupungin yhtenäisissä peruskouluissa ja Lapin yliopiston harjoittelukoulussa oppilas jatkaa opiskelua lähikouluperiaatteella. Siirtymävaiheessa oppilaat aloittavat uudessa luokkayhteisössä. Oppilaan koulupäivän pituus kasvaa, koska perusopetuksen tuntijaon mukaan oppilaan vuosiviikkotuntimäärä on 30. Oppilaan oppiaineiden määrä lisääntyy ja oppilasta opettavien aineenopettajien määrä lisääntyy. Oppilaanohjaus toteutetaan oppilaan 6. ja 7. luokkien opettajien ja koulun muun henkilöstön yhteistyönä koulukohtaisen ohjaussuunnitelman mukaisesti.

Koulukohtaisen oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelmaan sisältyvät seuraavat toimenpiteet lukuvuoden aikana:

6. luokan syyslukukausi

- Siirtymävaiheen aikataulusta sopiminen yhteistyössä koulun alueen koulujen kanssa.
- Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelman esittely koulun henkilöstölle ja siitä tiedottaminen oppilaille ja huoltajille eri aikataulujen pohjalta lukuvuoden kuluessa.

6. luokan kevätlukukausi

- Huolehditaan oppilastietolomakkeen ja tukeen liittyvien tiedonsiirtolomakkeiden täyttämisen ja toimittamisen luokanvalvojalle ja tulevan koulun rehtorille sekä tarvittavalle oppilashuoltohenkilöstölle.
- Tervetuloa yläkouluun -esitteestä tiedottaminen oppilaille ja huoltajille.
- 6. luokkalaisten tarvittavat tapaamiset oppilaiden ja huoltajien kanssa aloitetaan riittävän varhaisessa vaiheessa. Oppilaan henkilökohtainen ohjaus ja tuki siirtymävaiheessa vanhempainvartit ja arviointikeskustelut.
- 6. luokalla uuteen kouluympäristöön perehdyttäminen opinto-ohjaajien ja tukioppilaiden vierailuilla. Opetuksen kannalta välttämättömien tietojen siirto luokkasuunnittelun varmistamiseksi. Tulevassa koulussa opinto-ohjaaja valmistelee tulevien 7. luokkien luokkajaot yhteistyössä rehtorin ja tarvittavan muun koulun henkilöstön kanssa.
- 6. luokkalaisten tutustumiskäynnit tulevaan kouluun.
- Oppilaskohtaiset huoltajapalaverit ja tukitoimien suunnittelu oppilaan, huoltajan, tulevan koulun mahdollisen luokanvalvojan ja oppilashuollon henkilöstön kanssa.
- Järjestetään vanhempainilta ja tiedotetaan koteihin käytännöt 7. luokalle siirtymisestä, ainevalinnoista, erikoisluokille hakeutumisesta ja 7. luokan lukuvuoden aloituksesta.

7. luokan syyslukukausi

- Uuteen luokkaan ja kouluun tutustumisen sekä ryhmäytymisen ja oppilaita osallistavan toiminnan toimintatavat. Sujuvasti seiskalle -toimintapäivien, oppilaskunnan ja tukioppilaiden toiminnan yhteistyön järjestelyt monialaisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- Uudet luokanvalvojat perehtyvät oppilaittensa oppilastietolomakkeisiin ja mahdollisiin oppimissuunnitelmiin 7. luokan syksyllä. Tiedonsiirtopalaverit, vanhempainvartit ja arviointikeskustelut oppilaiden, huoltajien ja luokanvalvojan kanssa.
- Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppimissuunnitelmien päivittäminen (erityisopettaja, luokanvalvoja, luokanopettaja, oppimisen tuen konsultti)

7.3.4 Ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin - Elinikäinen oppija

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla kahdeksan ja yhdeksän ohjauksessa korostuu koulutus- ja uravalinnan suunnittelun tukeminen. Opinto- ohjaaja järjestää henkilökohtaisia ohjauskeskusteluja oppilaiden kanssa. Ohjausprosessissa luodaan oppilaalle edellytyksiä yhteishaun tekemiseen ja hakeutumiseen muihin perusopetuksen jälkeisiin vaihtoehtoihin. Koulukohtaisen oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelmaan sisältyvät seuraavat toimenpiteet yhdeksännen luokan ja peruskoulunsa päättäneiden nuortenosalta lukuvuoden aikana:

Peruskoulun päättäneiden nuorten ohjaus elo-syyskuussa:

- Peruskoulunsa päättäneiden ilman opiskelupaikkaa olevien nuorten ohjaus elokuussa ja siirtymä- ja nivelvaiheen ohjauksen varmistaminen. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirtäminen tarvittaessa oppilaiden ja huoltajien luvalla yhteistyössä opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa.

8. Luokan kevätlukukausi

- Työelämään tutustuminen; 8. luokkien TET-järjestelyt, opintokäynnit työpaikoilla ja eri ammattialojen edustajien vierailut koulussa
- Tukea tarvitsevien oppilaiden kohdalla jatko-opintoihin liittyvän ohjauksen aloittaminen.

9. Luokan syyslukukausi

- Siirtymävaiheen aikataulusta sopiminen yhteistyössä oman koulun ja kaupungin eri koulujen ja oppilaitosten opinto-ohjaajien kanssa.
- Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelman esittely koulun henkilöstölle ja siitä tiedottaminen oppilaille ja huoltajille eri aikataulujen pohjalta lukuvuoden kuluessa.
- Työelämään tutustuminen; 9. luokkien TET- jaksojen järjestelyt, opintokäynnit työpaikoilla ja eri ammattialojen edustajien vierailut koulussa
- Opinto- ohjaajan henkilökohtainen ohjaus kaikkien päättöluokan oppilaiden kanssa.
- Mahdollinen siirtymäsuunnitelma on oppilaan, huoltajan ja opinto-ohjaajan välisen keskustelun avaus oppilaan jatko-opintojen ja koulunkäynnin tarkasteluun. Suunnitelma on apuna päättöluokkalaisen ja opinto-ohjaajan käymissä ohjauskeskusteluissa 9. luokan aikana ennen yhteishakua.
- Ammatinvalinnassa huomioitavien erityistarpeiden ja/tai terveysrajoitusten kartoitus ja koulutuskokeilut.
- Peruskoulun jälkeisiin vaihtoehtoihin tutustuminen tasapuolisesti eri koulissa. Tutustumiset

toisen asteen oppilaitoksiin ja heidän edustajien vierailut oppitunneilla ja koulussa. Rovaniemen alueella järjestettäviin tilaisuuksiin osallistuminen mm. koulutusmessut, avoimet ovet, yksilölliset tutustumiset.

- Yksilöllisten tutustumisjaksojen järjestäminen, jotta oppilas saa riittävästi tietoa ja omakohtaista kokemusta valintapäätöksensä tueksi.
- Yhteishakujärjestelmään tutustuminen (lähialueen koulutustarjonta, hakumenettely, aikataulut, valintaperusteet, demohakuun tutustuminen) ja tietoa muista peruskoulun jälkeisistä vaihtoehtoista. Huoltajien tiedottaminen yhteishakuun liittyvissä asioissa (vanhempainilta)

9. I k kevätlukukausi

- Oppilaan urasuunnitelman tekeminen ja mahdollinen varasuunnitelma. Ohjauskeskustelut tarvittaessa oppilaiden ja huoltajien kanssa yhdessä.
- Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun harjoittelu ja mahdollinen harjoitushaku.
- Oppilastietojen siirtäminen hakujärjestelmiin ja tietojen tarkistaminen.
- Haku erityisopetuksena järjestettävään ammatilliseen koulutukseen.
- Haku perusopetuksen jälkeisiin koulutusvaihtoehtoihin.
- Arvioinnin aikataulut: väliarviointi ja päättöarviointi
- Jatko-opiskeluun valmistautuminen ja mahdolliset soveltuvuus-, pääsy ja kielikokeet sekä lukion ainevalinnat
- Tiedotus ja toimintaohjeet kevään ja kesäajan aikatauluista peruskoulunsa päättävälle
- Yhteishaun julkistamisen aikaan kesäkuussa opinto-ohjaajan ilman opiskelupaikka jääneiden oppilaiden tukeminen ja jälkiohjaus sekä varasijoille jääneiden oppilaiden tukeminen. Tarvittaessa ohjaus lisähakuihin.

7.4 Oppilaanohjauksen työn - ja vastuunjako

Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko- opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Päävastuu oppilaanohjauksesta on 1-6 – vuosiluokilla luokanopettajalla ja yläkoulussa opinto-ohjaajalla, mutta ohjaus on kaikkien koulussa toimivien tehtävä. Ohjaustyöhön osallistuvat toimivat yhteistyössä ja verkostoja hyödyntäen oppilaan opintopolun aikana siirtymävaiheissa sekä nivelkohdissa. Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta eri oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Jokaisen opettajan tehtävänä on ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Oppilasta aiemmin opettanut opettaja huolehtii koulunkäynnin ja opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtämisestä oppilaan uudelle opettajalle. Oppilaanohjauksen lehtori ja erityisopettaja huolehtivat yhdessä niveltiedon välittämisestä siirryttäessä toiselle asteelle ja muihin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Seuraavana kuvataan koulun ohjauksen työnjakoa ja vastuualueita. Jokainen koulu kuvaa oman koulun ohjauksen ja työnjaon koulukohtaisessa ohjaussuunnitelmassa. Täten kuvaukset ovat tietoina oppilaalle sekä huoltajille ja henkilöstö hahmottaa ohjauksellisen tehtävänsä.

Oppilas

on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva jäsen, joka arvioi omaa oppimistaan ja toimintaansa. Hän kantaa oman vastuunsa kouluyhteisön jäsenenä. Oppilas osallistuu perusopetukseen ja suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyy asiallisesti. Hän osallistuu säännöllisesti koulutyöhön. Oppilaan vastuu ilmenee reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihinsa ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena.

Huoltaja

ohjaa ja tukee lastaan/nuortaan onnistumaan koulutyössään. Huoltajan velvollisuus on huolehtia lapsen säännöllisestä koulunkäynnistä ja huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Hän osallistuu lastaan/nuortaan koskeviin yhteisiin tapaamisiin(vanhempainvartit, arviointikeskustelut, oppilashuollolliset palaverit) ja mahdollisuuksien mukaan lapsensa/nuorensa koulutyöhön liittyviin tilaisuuksiin (vanhempainillat, vanhempaintoimikunta).

Rehtori

vastaa koulun toiminnasta kokonaisuudessaan sekä luo opetukselle ja oppilaanohjaukselle toimintaedellytykset. Rehtorin vastuulla on taata ohjaukselle riittävät resurssit. Rehtori huolehtii, että oppilailla on mahdollisuus saada ohjausta opetussuunnitelman mukaisesti ja oppilaan oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen toteutuu sekä ohjaukseen osallistuvilla on siihen mahdollisuus. Rehtori osallistuu ohjauksen suunnitteluun ja huolehtii oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelman tiedottamisesta oman koulun väelle yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa. Rehtori vahvistaa yhteistyössä oppilaanohjaajan ja erityisopettajan kanssa suunnittelemat luokkajaot ja päättää mahdollisista luokkasiirroista. Koulukohtaisessa ohjaussuunnitelmassa tarkennetaan rehtorin ja apulaisrehtorin työnjako ohjauksen suhteen.

Oppilaanohjauksen lehtori (opinto-ohjaaja)

on oppilaanohjauksen ja ohjauksen asiantuntija koulussa. Hänellä on päävastuussa oppilaanohjauksen suunnittelusta, toteuttamisesta ja kehittämisestä ja oppilaanohjauksen opetuksesta ja toteuttamisesta vuosiluokilla 7 - 9. Opinto-ohjaajan tehtäviin kuuluu oppilaan kasvun tukeminen, oppimisen ohjaaminen ja urasuunnittelu. Opinto-ohjaaja ohjaa ja tukee oppilaiden koulunkäyntiä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, luokanvalvojen, aineenopettajien, oppilashuollon henkilöstön ja koulun muiden toimijoiden kanssa. Itsetuntemus, ammattien ja työelämän tuntemus sekä ajankohtainen tieto perusopetuksen jälkeisistä vaihtoehtoista ja jatko- opinnoista ovat oppilaan tulevaisuuden ja urasuunnittelun perusta, joiden ohjaus on koulussa opinto-ohjaajan vastuualuetta. Opinto-ohjaaja vastaa päättöluokkalaisten henkilökohtaisista ohjauskeskusteluista jatko-opintoihin ja uravalintoihin liittyvissä asioissa.

Opinto-ohjaajan työtapoja ovat oppilaanohjauksen tunnit, pienryhmäohjaus, ryhmäkohtainen ohjaus ohjauskeskustelut ja tiedottaminen muuttuvista koulutus- ja työelämän mahdollisuuksista sekä moniammatillinen yhteistyö koulun sisällä ja koulun ulkopuolella mm. eri koulujen, oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa.

Opinto-ohjaaja huolehtii valinnaisaineiden valintoihin liittyvistä asioista ja 7. luokkien valmistelusta yhdessä rehtorin kanssa. Opinto-ohjaaja huolehtii oppilaiden työelämään tutustumisen järjestelyn ja ohjauksen. Ohjausprosessin aikana, mahdollisesti jo vuosiluokalla 8, opinto- ohjaaja järjestää oppilaille mahdollisuuksia hankkia kokemuksellista tietoa työelämästä, eri koulutusvaihtoehtoista ja oppilaitoksista (vierailut, koulutuskokeilut). Opinto-ohjaaja ohjaa ja tukee oppilaita yhdessä muiden ohjaukseen osallistuvien kanssa siirtymävaiheissa ja koulutuksen nivelvaiheissa. Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä huoltajien kanssa oppilaan opiskeluun, peruskoulun jälkeisiin opiskeluvaihtoehtoihin ja urasuunnitteluun liittyvissä asioissa. Hän tiedottaa valinnan mahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan tulevaisuudelle

(vanhempainillat, Wilma-tiedotteet). Päättöluokalla olevien joustavan perusopetuksen, tehostetun tuen, erityisen tuen, valmistavan luokan ja erityistilanteissa olevien oppilaiden opinto-ohjaajan antamassa ohjauksessa korostuu oppilaan valmistautuminen jatko-opintoihin ja tarvittaessa tuettu siirtyminen peruskoulun jälkeisiin opintoihin. Opinto-ohjaaja tekee ennaltaehkäisevää yksilökohtaista ja yhteisöllistä oppilashuoltotyötä.

Opinto-ohjaaja on päävastuussa yhteishaun ja perusopetuksen jälkeisten vaihtoehtojen järjestelyistä sekä oppilaidensa sijoittumisen seuraamisesta. Opinto-ohjaaja huolehtii jälkiohjauksesta yhteishaun tulosten tultua yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä on tarvittaessa yhteydessä kaupungin etsivään nuorisotyöhön. Oppilaanohjauksen lehtori ja erityisopettaja huolehtivat yhdessä niveltiedon välittämisestä siirryttäessä toiselle asteelle ja muihin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Opinto-ohjaaja tekee aktiivisesti yhteistyötä kaupungin muiden opinto-ohjaajien, toisen asteen oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien sekä työelämän kanssa.

Luokanopettaja

vastaa luokkansa oppilaanohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Hän seuraa, ohjaa ja tukee oppilaiden koulunkäyntiä oppilasta opettavien opettajien sekä muun henkilöstön kanssa. Luokanopettaja luo luokkaansa myönteistä yhteishenkeä ja tekee koulun toimintatapoja tutuksi oppilailleen. Vuosiluokkien 1-6 aikana luokanopettaja ohjaa oppilaita opiskelutaidoissa ja oppiainevalinnoissa sekä selvittää oppilaidensa tuen tarpeet. Luokanopettaja suunnittelee ja toteuttaa tukitoimet yhteistyössä oppilaan, opettajien ja tarvittaessa oppilashuollon kanssa. Luokanopettajan tekee yhteistyötä esi- ja perusopetuksen opettajien sekä oppilasta ohjaavien henkilöiden kanssa siirtymävaiheissa sekä tarvittaessa aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön kanssa. Luokanopettaja käy säännöllisesti arviointikeskusteluja ja vanhempainvartit oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Luokanopettajan antama ohjaus eri oppiaineissa on tarkennettu opetussuunnitelman vuosiluokkien osissa. Vuosiluokkien 1-2 ja 3-6 kaikkien oppiaineiden ohjaus löytyy kappaleista; Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppiaineessa vuosiluokilla 1-2 ja Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppiaineessa vuosiluokilla 3-6.

Luokanvalvoja

huolehtii luokkansa ryhmytyimisestä ja luo myönteistä yhteishenkeä luokkaan. Luokanvalvoja tehtäviin kuuluu yhteistyö oppilaiden, huoltajien, muiden opettajien ja tarvittaessa oppilashuollon henkilöstön kanssa luokkansa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Luokanvalvoja seuraa vuosiluokilla 7-9 luokkansa oppilaiden opiskelun etenemistä ja koulunkäynnin säännöllisyyttä sekä selvittää poissaolojen syyt yhteistyössä huoltajien kanssa. Hän ottaa tarvittaessa yhteyttä oppilaaseen, huoltajaan, aineenopettajaan ja/tai opinto-ohjaajaan. Luokanvalvoja käynnistää tarvittaessa pedagogisen arvion ja pedagogisen tuen selvityksen tekemisen yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä aineenopettajanhenkilöstön kanssa. Luokanopettaja käy säännöllisesti arviointikeskusteluja ja vanhempainvartit oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Opettaja/Aineenopettaja

on oppiaineensa opetuksen ja pedagogisen ohjauksen asiantuntija. Hän luo myönteistä ja turvallista opiskeluilmapiiriä sekä huolehtii oppiaineensa opiskeluryhmän ryhmäyttämisestä oppitunneilla. Opettaja vastaa oppiaineensa opettamisesta ja oppimisen sekä opiskelutekniikan ohjaamisesta. Lisäksi hän tiedottaa oppilaita oman oppiaineensa sisältöjen yhteyksistä työelämään. Opettaja seuraa ja arvioi oppilaan oppimista, opiskeluun ja oppitunneille osallistumista, jaksamista ja on yhteydessä tarvittaessa huoltajiin ja luokanvalvojaan. Opettaja kartoittaa opettamansa oppiaineen liittyvät tuen tarpeet oppilaalla. Hän osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä erityisopettajan ja tarvittaessa muiden opettajien kanssa. Opettajan antama ohjaus eri oppiaineissa on tarkennettu opetussuunnitelman vuosiluokkien osissa. Vuosiluokilla 7-9 kaikkien eri oppiaineiden ohjaus löytyy kappaleista; Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9.

Erityisopettaja

on erityisopetuksen asiantuntija koulussa. Hän osallistuu oppimiseen liittyvien haasteiden ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen, tukitoimien suunnitteluun ja tuen toteutukseen yhteistyössä oppilaan, huoltajan, muiden oppilasta opettavien opettajien, koulun muun henkilökunnan ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Erityisopettaja osallistuu ryhmäjakojen valmisteluun yhdessä opinto-ohjaajan ja rehtorin kanssa. Erityisopettaja vastaa hänelle kuuluvien pedagogisten asiakirjojen laatimisesta yhdessä oppilasta opettavien opettajien kanssa tuen eri vaiheissa. Erityisopettaja vastaa omalta osaltaan pedagogisten asiakirjojen siirtämisestä oppilaan siirtyessä toiselle opettajalle koulun sisällä, oppilaan vaihtaessa koulua perusopetuksessa ja oppilaan siirtyessä perusopetuksesta perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Hän tekee yhteistyötä perusopetuksen päättövaiheessa tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden jatko-opintojen suunnittelussa huoltajien ja opinto-ohjaajan kanssa. Erityisopettaja osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön.

Koulunkäynninohjaaja

tukee oppilaiden työskentelyä yhteistyössä opettajien kanssa. Hänen tavoitteenaan on tukea ja ohjata oppilasta mahdollisimman itsenäiseen työhön oppilaan ikätason ja omien edellytysten mukaisesti.

Koulusihteeri

huolehtii ohjauksen tukena olevista oppilashallintojärjestelmistä, kuten oppilasrekisteri ja oppilastietojen siirrosta yhteishakurekisteriin. Koulusihteeri ohjaa esim. Wilman tunnuksiin liittyvissä asioissa, koulumatkaan liittyvissä asioissa ja koulun oppilasta koskevissa vakuutusasioissa.

Koulun muu henkilökunta, oppilashuollon henkilöstö ja koulupalvelukeskuksen henkilöstö tukee ja ohjaa oppilaan koulutyön sujumista ja koulun kasvatustavoitteita oman toimenkuvansa mukaisesti.

Tukioppilas

luo iloista ja kannustavaa ilmapiiriä oppilaiden kesellä. Hän tukee yhdessä tukioppilaanohjauksesta vastaavan opettajan kanssa etenkin 7. luokkalaisten sopeutumista uuteen luokkaan ja kouluyhteisöön.

7.5 Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa

Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Vuosiluokilla 1-2

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta.

Vuosiluokilla 3-6

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Perusopetuksen alussa oppilaanohjauksessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus, Yhteistyössä huomioidaan perheiden moninaisuus ja tiedon ja tuen tarpeet. Huoltajalle annetaan tietoa oppilaanohjauksen työtavoista, oppilaan valinnan mahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan tulevaisuudelle. Yhteistyö huoltajien kanssa aloitetaan esiopetuksessa ja se jatkuu perusopetuksen loppuun asti. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun siirtymä- ja nivelvaiheissa. Yhteistyö turvataan järjestämällä yleistä tiedotusta ja henkilökohtaisia tapaamisia huoltajien kanssa (esim. vanhempainillat). Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia keskustella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä yhteisissä tapaamisissa oppilaan ja koulun väen kanssa esim. luokanopettajan, luokanvalvojan, JOPE-opettajan, aineenopettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan kanssa. Koulun Wilma-järjestelmää käytetään monipuolisesti sekä seurantaan (esim. opintomenestys, poissaolot) että yhteydenpitoon.

Säännölliset ohjaus- ja arviointikeskustelut sekä vanhempainvartit oppilaan, huoltajan ja opettajan kesken ovat keskeinen ohjauksen yhteistyömuoto. Yhteistyön tavoitteena on myös vahvistaa oppilaan omaa vastuullisuutta ja itsenäisyyttä edettäessä kohti päättöluokkaa. Huoltajille taataan mahdollisuus tavata opinto-ohjaaja erityisesti jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestäviin oppilaitoksiin.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista. Koko koulun ohjaustyön tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitojaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Ohjaustyön tukena kouluissa toimii koulun johtokunta. Oppilaan ohjaukseen liittyvää kodin ja koulun yhteistyötä käsitellään luvussa 16.2.

7.6 Työelämäyhteistyö ohjauksessa ja työelämään tutustumisen järjestelyt

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Vuosiluokilla 1-2

Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

Vuosiluokilla 3-6

Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot. Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa eri koulutusvaihtoehdoista, ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä yrittäjyydestä. Oppilaille järjestetään työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammattivalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilas saa omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Eri oppiaineiden opetukseen sisällytetään laaja-alaisia kokonaisuuksia, jotka liittyvät opiskeltavan aineen antamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Työelämäyhteistyön keskeisen osan koulussa muodostavat työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri oppimisympäristöjen käyttö ja työelämään tutustumien (TET). Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle järjestetään perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi.

Työelämäyhteistyö aloitetaan jo alakoulussa tutustumalla oppilaan lähipiiriin ja koulun sisäisiin ammatteihin ja tehtäviin. Oppimisympäristöinä voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Vuosiluokalla seitsemän työelämään tutustuminen toteutetaan koulun sisäisenä TET -jaksona. Painotus 7. luokalla on vielä koulun sisäisiin työtehtäviin ja oman lähipiiriin henkilöiden työhön tutustumisessa. Vuosiluokkien 8. ja 9. aikana työelämäjakso on pitempi ja keskeistä on oppilaan oma aktiivisuus paikan hankkimisessa, jolloin samalla harjoitellaan työnhakua. Koulujen TET -viikkojen ajankohdat sovitaan Rovaseudun opinto-ohjaajien kesken, jotta paikkojen saatavuus toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. TET -jaksot toteutetaan siten, että oppilaat ovat työelämään tutustumassa yhden viikon vuosiluokalla kahdeksan ja yhden viikon vuosiluokalla yhdeksän. TET -jaksojen aikana oppilas hankkii omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalla on mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja. Yhteistyötä työelämään vahvistetaan myös opinto-ohjaajien vierailulla TET-paikoilla. Yhteiset vierailut työpaikolla ja eri alojen edustajien vierailut koululla vahvistavat työelämäyhteyksiä.

Muuttuva tieto koulutuksesta, työelämästä ja yhteiskunnasta edellyttää, että opinto-ohjaajille varataan perjantapäivät, jolloin ei ole lukujärjestykseen merkittyjä luokkaohjaustunteja. Tällöin opinto-ohjaajilla on mahdollisuus tarvittaessa kokoontua Rovaseudun opinto-ohjaajien yhteisiin informaatiotilaisuuksiin sekä toisen ja korkea-asteen koulutuksen järjestäjien ja muiden yhteistyötahojen järjestämiin koulutus- ja neuvottelutilaisuuksiin. Kaikki edellä mainitut tilaisuudet sisältyvät opinto-ohjaajien sidottuun työaikaan.

Joustavassa perusopetuksen opetuksen toteuttamisen mukaan ohjausta annetaan joustavasti erilaisissa oppimisympäristöissä kuten yrityksissä, toisen asteen oppilaitoksissa tai leirikouluissa. Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen käytön tavoitteena on tukea oppilaan opiskelumotivaatiota ja yksilöllisiä oppimistapoja. Työpainotteinen oppiminen antaa valmiuksia jatko-opiskelupaikan ja ammatin valintaan sekä elämänhallintaan ja se toteutetaan koulun, kodin ja työopiskelupaikkojen yhteistyönä. Oppilaalle nimetään työpaikalla ohjaaja, joka perehdytetään JOPE -toimintaan. Työpaikkaopiskelua

seurataan ja arvioidaan opiskelujakson aikana JOPE- ohjaajan ja JOPE-opettajan toimesta. JOPE -ryhmän opettaja tekee yhteistyötä oman koulun opinto-ohjaajan ja toisen asteen opinto-ohjaajien kanssa erityisesti perusopetuksen viimeisellä luokalla.

7.7 Ohjauksen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Oppilaanohjauksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan ennen kaikkea oppilaan näkökulmasta. Tällä tarkoitetaan oppilaan siirtymistä vuosiluokilta toiselle ja päättöluokalla peruskoulun jälkeisiin opintoihin tai muihin vaihtoehtoihin. Oppilaat oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, ohjaus- ja tuen tarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Alakoulu ohjauksen tavoitteilla pyritään siihen, että oppilas on motivoitunut siirtymään yläkoulun oppilaaksi ja opiskelemaan yläkoulussa. Yläkoulun ohjauksen tavoitteena on, että oppilas on motivoitunut hakemaan jatko-opintoihin sekä sitoutunut aloittamaan ja jatkamaan opintojaan valitsemassaan koulutuksessa. Ohjauksella pyritään siihen, että jokainen oppilas hakeutuu perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Peruskoulunsa päättävällä oppilaalla on urasuunnitelma sekä mahdollinen varasuunnitelma. Peruskoulunsa päättävän oppilaan jatko-opiskelupaikan saaminen varmistetaan ensin kesällä koulutusvalintojen valmistuttua ja uudelleen vielä seuraavan lukukauden alettua.

Oppilaanohjauksen arviointia kehitetään yhteistyössä kaikkien kaupungin opinto-ohjaajien kanssa. Koulukohtaisessa oppilaanohjauksen suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain.

Oppilaanohjauksen arviointia kehitetään yhteistyössä kaikkien kaupungin opinto-ohjaajien kanssa. Koulukohtaisen oppilaanohjauksen suunnitelman tarkennusten toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain koulun itsearvioinnin yhteydessä.

8. YHTEISTYÖ KUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON VIRANOMAISTEN KANSSA

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Opetussuunnitelmassa oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevät osuudet on laadittu monialaisessa yhteistyössä Rovaniemen kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa sekä esiopetuksen ja toisen asteen kanssa. Näin turvataan oppilashuollon jatkumo ja keskeisten periaatteiden yhtenevyys varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen. Kaupunkitasolla oppilashuollon yhteisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä, jossa on edustajat varhaiskasvatuksesta, opetustoimesta sekä sosiaali- ja terveystoimesta.

Rovaniemellä kaikissa lasten ja nuorten palveluissa huomioidaan kaupungin [Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman](#) periaatteet: ennaltaehkäisevyys, varhainen avoin yhteistyö, yhteisöllisyys ja vertais-toiminta, saavutettavuus sekä osallisuus ja vaikuttaminen. Keskeistä on verkostomainen työ sekä painopisteen siirtäminen ennaltaehkäisevään toimintaan. Lasten eri kehitysympäristöjen kuten kodin, koulun ja päiväkodin sujuva arki sekä kehitysyhteisöjen yhteistyö ja vahvistaminen on hyvinvointityössä ensisijaista. Lapsi ja nuorisopoliittinen ohjelma sisältää kaupungin Hyvinvointisuunnitelman ja se hyväksytään valtuustokausittain.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia seurataan vuosittain tehtävässä Hyvinvointikatsauksessa ja neljän vuoden välein laajemmassa Hyvinvointikertomuksessa. Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjausryhmän lakisääteisenä tehtävänä on seurata lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloja, edistää lasten- ja nuorten palveluiden yhteensovittamista ja suunnitella yhteisiä menettelytapoja ja tiedon vaihdon sujuvuutta eri viranomaisten kesken.

Oppilashuollon ja psykososiaalisten oppilashuoltopalveluiden järjestämisestä vastaa Rovaniemen kaupungin esi- ja perusopetuksessa opetuksen järjestäjänä koulutuslautakunta, myöskin Lapin yliopiston harjoittelukoulun oppilaiden osalta. Palvelut tuotetaan palvelualueilla: esiopetus varhaiskasvatuksen ja perusopetus koulupalveluiden palvelualueella. Koulukuraattorit ja – psykologit työskentelevät koulutuspalveluiden ja kouluterveydenhoitajat sekä koululääkärit terveystalouden alaisuudessa.

Käytännössä oppilashuolto toteutetaan varhaiskasvatus-, koulu-, terveys-, sosiaali- ja nuorisopalveluiden monialaisessa yhteistyössä. Oppilashuollon palvelurakenne muodostuu oppilashuollon, oppilashuoltopalveluiden ja muun oppilashuollollisen tuen järjestämisestä ja tuottamisesta. Kuntatasolla oppilashuoltotyön linjauksista ja työnjaosta huolehtii eri koulutuksen järjestäjien yhteinen monialainen kuntakohtainen oppilashuollon ohjausryhmä, jossa on esi- ja perusopetuksen, toisen asteen sekä sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimen edustus. Ohjausryhmän työskentelystä vastaa koulutuspalvelut.

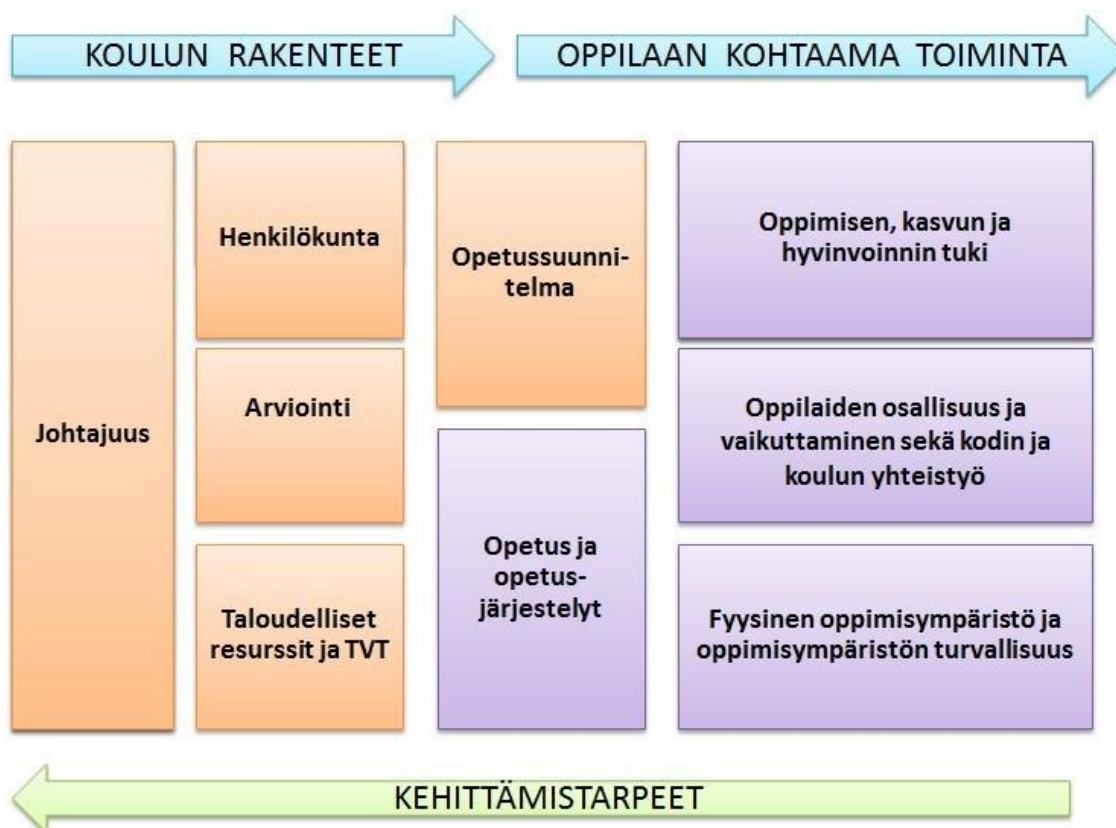
9. OPETUSSUUNNITELMAN SEURANTA, ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia. Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelman toteutumista seuraa ja arvioi koulun johtokunta. Opetussuunnitelman seuranta ja arviointi voidaan suorittaa seuraavan viitekehksen kautta:

Kuvio 8: Opetussuunnitelman seurannan ja arvioinnin viitekehys

10. PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa sosiaalista pääomaa koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

11. LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN PAIKALLISESSA OPETUSSUUNNITELMASSA

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvamisen, opiskelu, työnteke sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalaan sisällöt ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävä elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeää on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelöllä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko- opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen

aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääntelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetustarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja

viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tvt-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tvt:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tvt:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tvt:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa noudatetaan harjoittelukoulujen eNorssi – toiminnan yhteydessä laadittuja tvt –osaamisen portaita.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakoiminen on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa- ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia

vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta. Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvio 9: Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa kaikkia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita pidetään tärkeinä. Opettaja huomioi laaja-alaisen osaamisen eri alueet lukuvuotta koskevassa suunnittelutyössä, päivittäisessä opetustyössä, arviointikeskusteluissa ja oppilasarvioinnissa.

Oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Koulutyössä tuetaan kasvua ja terveen itsetunnon kehittymistä. Oppilas hakee varmuuden ja pysyvyyden tunnetta siitä, keneksi on kasvamassa ja mihin hän kuuluu.

Laaja-alaisen osaamisen paikallisena painotuksena koulutyössä toteutetaan soveltuvin osin [Rovaniemen kulttuuri- ja liikuntakasvatussuunnitelmaa](#). Tarkoitus on vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja esiintymistaitoja, luonnollisen itseilmaisun taitoja, hyvinvointia ja positiivista suhtautumista liikunnalliseen elämäntapaan ja sekä lisätä oppilaiden osallisuutta. Tavoitteena on myös kehittää oppilaan kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja. Rovaniemen kulttuuri- ja liikuntakasvatussuunnitelman perustana on suomalainen, peräpohjalainen, lappilainen ja rovaniemeläinen kulttuuri ja Rovaniemen paikalliset liikuntaa ja hyvinvointia edistävät mahdollisuudet. Paikallisen painotuksen tavoitteena on oppilaan kulttuuri-identiteetin vahvistaminen, oman kotiseudun arvostaminen, elämykset ja onnistumisen kokemukset, syrjäytymisen ehkäiseminen ja omien vahvuuksien löytäminen kulttuuri- ja liikuntakokemusten avulla.

Kulttuuri- ja liikuntakasvatussuunnitelma Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelman liiteasiakirjana ja paikallisena laaja-alaisen osaamisen painotuksena tukee koulun

opetus- ja kasvatustyötä. Yhdessä tekemisen kautta vahvistetaan osallisuutta, jossa oman onnistumisen ohella ollaan vastuussa myös koko ryhmän onnistumisesta. Tämä edellyttää vuorovaikutustaitoja, hyvää yhteishenkeä ja erilaisuuden hyväksymistä. Osallisuutta voidaan kehittää yhteisten kokemusten ja elämysten avulla. Kulttuurin ja taidelähtöisten menetelmien avulla voidaan lisätä luovuutta ja ne kehittävät itsetuntoa ja mielikuvitusta. Hyvä itsetunto ja muun muassa draaman keinot auttavat kasvamaan ihmisenä ja kohtaamaan erilaisia haasteita. Ympäristötietoinen ja vastuullinen suhtautuminen elämään edellyttää omien juurien ja historian tuntemista. Kulttuuri- ja liikuntakasvatussuunnitelman avulla oma kotiseutu, sen kulttuuri tulee tutummaksi ja sitä oppii arvostamaan erityisenä paikkana maailmassa. Erityistä paikkaa haluaa suojella ja kehittää, joka lisää turvallisuuden tunnetta.

12. YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja

kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäseninä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja

sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

Kuvio 10: Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Lapin yliopiston harjoittelukoulun päivittäisessä toiminnassa ja koulutyön suunnittelussa huomioidaan kaikki oppivan yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet. Vuosittain voidaan nostaa 1-2 toimintakulttuurin kehittämisperiaatetta kehittämiskohteeksi. Tavoitteenasettelu tapahtuu osana harjoittelukoulun arviointi- ja kehittämistyötä. Kehittämistyössä hyödynnetään koko työyhteisön, oppilaiden, huoltajien ja opiskelijoiden ajatuksia ja toiveita, joita voidaan kartoittaa ja arvioida esimerkiksi kyselyjen, haastattelujen, havaintojen ja dokumentoinnin avulla. Lukuvuoden alussa tehtävässä toimintasuunnitelmassa täsmennetään lukuvuoden painopistealueet ja ydintavoitteet.

13. OPPIMISYMPÄRISTÖT

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuille kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa pidetään tärkeänä, että koulutyön oppimisympäristöt ovat oppimista tukevia, toiminnallisuuteen kannustavia, yhteisöllistä tiedonrakentamista ja monenlaista yhteistyötä mahdollistavia. Oppilaita ohjataan osallistumaan aktiivisesti oppimisympäristöjen suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppimiseen innostavat, uteliaisuutta herättävät, oppijan aktiivisuutta ja innovatiivisuutta

tukevat ympäristöt edistävät oppimista ja parantavat oppimismotivaatiota. Tilaratkaisujen tulee olla monikäyttöisiä, muunneltavia, ergonomisia, esteettisiä ja turvallisia.

Koulutyön oppimisympäristöjä ovat myös koulun lähialueet, luonto, muut toimijat ja yritykset. Opetuksen paikallista painotusta tukee [Rovaniemen kulttuuri - ja liikuntakasvatussuunnitelma](#). Siinä on esiteltynä yhteistyötahoja ja vierailukohteita, joiden kanssa tehtävä monipuolinen yhteystö tarjoaa osaltaan monipuolisia oppimisympäristöjä. Tarjolla olevat lähiseudun oppimisympäristöt ja ryhmissä toimiminen edistävät opittujen asioiden rakentumista rikkaiksi kokonaisuuksiksi ja ohjaavat osallistavien ongelmanratkaisutapojen ääreen. Abstraktimmatkin asiat voivat avautua helpommin ymmärrettävämmiksi sekä toiminta eri ympäristöissä voi rikkoa normaalissa kouluarjessa syntyneitä rooleja ja ottaa erilaiset oppijat luontevasti huomioon. Virtuaaliset ja digitaaliset oppimisympäristöt ovat luonnollinen osa perusopetusta.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on osa nykyaikaista koulua. Harjoittelukoulun kiinteitä ja langattomia verkkoyhteyksiä on parannettu niin, että ne mahdollistavat tarvittaessa avoimen verkon käytön myös oppilaiden omilla laitteilla. TVT:n käyttö siirtyy kaikkeen koulun opetukseen ja tiloihin. Oppilaita kannustetaan omien laitteiden käyttöön opiskelussa.

14. TYÖTAVAT

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausien sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen. Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon terviksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet. Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Opettaja vastaa työtapojen valinnasta ja huolehtii siitä, että oppilaat ovat osallisia oman oppimisensa suunnitteluun. Tämä tarkoittaa, että oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen suunnitteluun ja valintaan. Oppilaan aktiivinen rooli oppimistapahtumassa on korostunut. Opettaja huolehtii siitä, että oppiaineille ominaiset työtavat tulevat tutuiksi. Koulussa suositetaan työtapoja, jotka mahdollistavat liikkuvan, toiminnallisen, luovan ja kiireettömän koulukulttuurin. Samanaikaisopettajuutta ja oppilaiden vertaisoppimista kehitetään. Vaihtelevat ja oppilaan tarpeet, oppimistyylit ja taitotasot huomioivat työtavat ja eriyttäminen lisäävät oppimismotivaatiota ja parantavat oppimistuloksia ja edistävät kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Opettajan työtapojen käyttöön vaikuttaa myös opetusharjoittelutoiminta sekä Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan kanssa yhteistyössä toteutettava tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminta.

15. OPETUKSEN EHEYTTÄMINEN JA MONIALAISET OPPIMISKOKONAISUUDET

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti*
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi*
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja*
- suunnittelemalla monialaisia, pitempiketoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja*
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia*
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.*

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusteessa kuvattuja toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa*
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen*
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa*

- *tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön*
- *antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin*
- *vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta*
- *innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.*

15.1 Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa tarjotaan lukuvuoden aikana vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus, jonka suunnitteluun oppilaat osallistuvat. Lukuvuoden aikana monialaisten oppimiskokonaisuuksien osuus vastaa noin viikon työmäärää. Kokonaisuus voidaan toteuttaa yhtäjaksoisena tai hajautettuna useamman kouluviikon ajalle. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien ajoittamisessa ja suunnittelussa huomioidaan myös opettajaopiskelijoiden osallisuus ja mahdollisuus osallistua näihin ohjatun harjoittelunsa aikana.

Opiskelujaksot suunnitellaan niin, että kaikki oppiaineet ovat edustettuina oppilaan koulupolun aikana. Suunnittelussa huomioidaan muun muassa käsiteltävän teeman laajuus, mukana olevien oppiaineiden lukumäärä ja oppimiskokonaisuuteen osallistuvien oppilaiden osaaminen ja ikä.

Oppimiskokonaisuuksien teemat, tavoitteet ja sisällöt sekä oppimiskokonaisuuksiin sisällytettävät oppiaineet määritellään lukuvuosittain koulun toimintasuunnitelmassa. Teemat ovat ajankohtaisia ja oppilaita kiinnostavia. Mahdollisuuksien mukaan pyritään luomaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, joissa erikäiset oppilaat voivat opiskella ja tutkia yhdessä.

Monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin liittyvät ainekohtaiset ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet määritellään ennen kokonaisuuden toteuttamista. Arviointikäytännöt suunnitellaan ja sovitaan etukäteen. Oppilaalle annetaan palautetta työskentelystä oppimiskokonaisuuden aikana ja hänen osoittamansa osaaminen huomioidaan osana oppiaineiden ja laaja-alaisen osaamisen arviointia. Monialaiset oppimiskokonaisuudet dokumentoidaan ja arvioidaan mahdollisuuksien mukaan kaikkien osallistujien kanssa

16. YHTEINEN VASTUU KOULUPÄIVÄSTÄ JA YHTEISTYÖ

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovitusta tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Rovaniemi

Taulukossa 7 on kuvattu malli yhteisestä vastuusta koulupäivästä (mukaillen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014). Malli on laadittu yhteistyössä Rovaniemen kaupungin kanssa.

Taulukko 7. Yhteinen vastuu koulupäivästä (mukaillen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014) / laadittu yhteistyössä Rovaniemen kaupungin kanssa

Opetuksen järjestäjä	Koulun johto	Henkilökunta	Opettaja	Oppilas	Koti
• Oppilaan oikeuksien toteutumisen varmistaminen: opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki, turvallinen oppimisympäristö • Edellytysten luominen oppimista ja hyvinvointia edistävälle koulutyölle	• Käytännön vastuu opetukseen, ohjaukseen, oppilashuollon ja tuen järjestämisestä kouluyhteisössä • Ongelmien ennaltaehkäisy • Kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista	• Oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen • Mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen • Oppilaan oikeuksien toteutumisesta huolehtiminen (ohjaus, opetuksellinen ja oppilashuollollinen tuki) • Vuorovaikutus oppilaiden ja huoltajien kanssa • Koulun henkilökunnan keskinäinen yhteistyö ja yhteistyö erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa	• Vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista	• Säännöllinen osallistuminen koulutyöhön • Reilu ja arvostava suhtautuminen koulutovereihin ja koulun aikuisiin • Yhteisten sääntöjen noudattaminen • Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen • Sovituista tehtävistä huolehtiminen	• Ensisijainen kasvatusvastuu • Oppilaan ohjaaminen toimimaan lain edellyttämällä tavalla (velvoite osallistua perusopetukseen ja suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja asiallisesti) • Oppilaan kasvun, hyvinvoinnin, oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen
	• Jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu • Oppilaan ohjaaminen toimimaan lain edellyttämällä tavalla (velvoite osallistua perusopetukseen ja suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja asiallisesti) • Oppilaiden auttaminen ja tukeminen koulutyössä onnistumiseksi • Poissaolojen seuranta				

Hyvän ja turvallisen koulupäivän varmistaminen on koko kouluyhteisön yhteinen tehtävä. Jokainen yhteisön jäsen edistää omalla toiminnallaan yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. [Rovaniemen kaupungin perusopetuksen järjestämisperiaatteiden](#) mukaisesti huolehditaan koulun hyvästä ilmapiiristä ja kulttuurista, jotta ne edistävät oppimista ja työskentelyä. Oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi koulutyössä kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että oppilas tuntee kuuluvansa koulun ja luokan sosiaaliseen yhteisöön, kokee koulussa turvallisuutta ja luottamusta sekä saa myönteistä palautetta sekä opettajilta että vertaisryhmältä.

Turvallisuutta ja hyvinvointia seurataan ja kehitetään eri hallinnonalojen ja ammattiryhmien sekä kodin ja koulun yhteistyönä. Koulun toiminnassa näkyvät toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet ja niitä käytetään myös koulun kehittämisen painopisteinä. Koulussa toimitaan varhaisen ja avoimen yhteistyön sekä ennakoivan ja ennaltaehkäisevän toiminnan näkökulmasta. Lapin yliopiston harjoittelukoulu on mukana KiVa Koulu -toimenpideohjelmassa.

Kouluissa huolehditaan, että koulun järjestyssäännöt, koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, pelastussuunnitelma sekä suunnitelmat ja ohjeet kriisi- ja poikkeustilanteita, kiusaamisen ehkäisyä ja poissaolojen seurantaa varten ovat laadittuina ja niistä on tarvittavilta osin tiedotettu henkilökuntaa, oppilaita ja huoltajia. Suunnitelmat tarkistetaan vuosittain ja kriisitilanteiden varalta harjoitellaan säännöllisesti.

16.1 Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

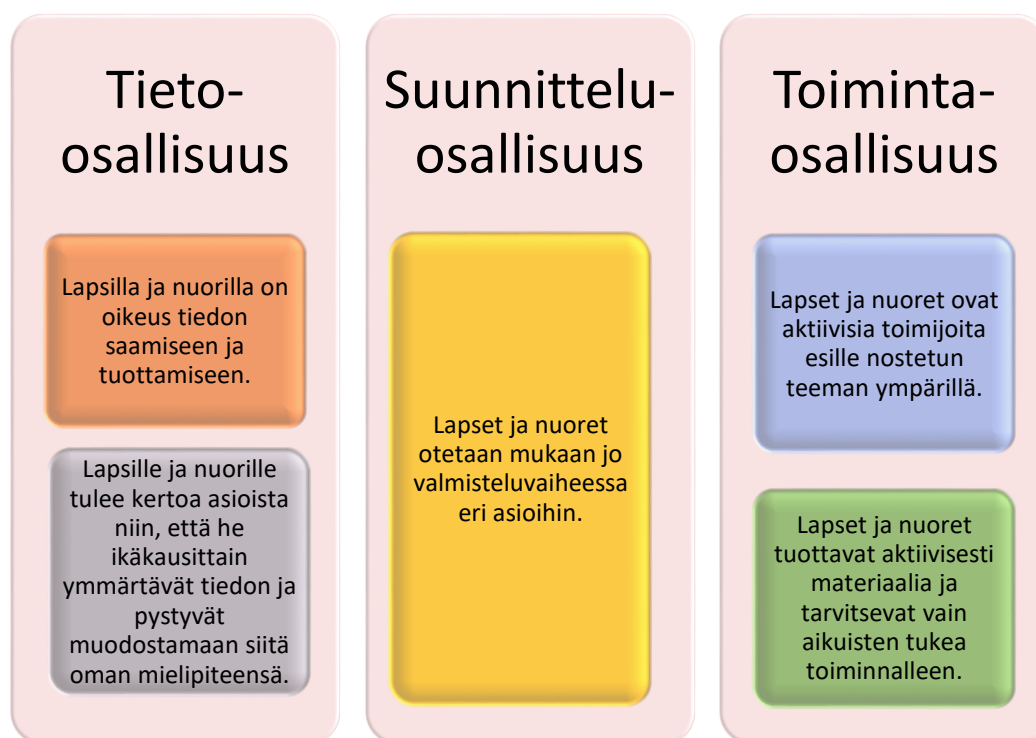
Taulukko 8. Oppilaiden osallisuus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Koulutyön järjestämisen perustana oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen.			
Kuuleminen	Osallistumisen mahdollisuuksien tarjoaminen	Suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin osallistuminen	Tiedon antaminen
• arviointikeskustelut • kasvatustieteiden ja kurinpidolliset toimenpiteet • oppimisen ja koulunkäynnin tuen eri vaiheet • yksilökohtainen ja yhteisöllinen oppilashuolto • siirtymävaiheet	• yhteistyö ja demokraattinen toiminta • koulun yhteisen toiminnan kehittäminen • kouluruokailun ja ruokailuhetkien kehittäminen • opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmistelu • yhteisöllinen työskentely koulun ulkopuolella	• oma ja yhteinen koulutyö sekä oman ryhmän toiminta • oppimisympäristö • työtavat • arviointi • oppilaskuntatoiminta • monialaiset oppimiskokonaisuudet • kerhotoiminta • yhteistyö ja koulun toimintakulttuuri • yhteisöllinen oppilashuolto	• oppimisen tavoitteet ja arviointikriteerit • opintojen edistymisen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen riittävän usein • koulukuljetuksen järjestelyt • siirtymävaiheet • oppimisen ja koulunkäynnin tuki • oppilashuolto ja suunnitelmat

Rovaniemen kaupunki noudattaa toiminnassaan **Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen kehittämisohjelman** periaatteita. Asukkaat ovat osallisia palveluiden suunnittelussa, valmistelussa ja toteutuksessa. Ohjelma määrittelee linjaukset, rakenteen, ja keskeiset sisällöt asukkaiden osallisuudelle ja vaikuttamiselle Rovaniemen kaupungin toiminnassa. Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen kehittämisohjelman tavoitteena on

kaiken ikäisten asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen edistäminen elinympäristöä ja palveluja koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Rovaniemellä **Lapsi- ja nuorisopoliittinen kehittämisohjelma** ohjaa lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia edistävää toimintaa. Kehittämisohjelmassa on ne tavoitteet ja toimenpiteet, joilla edistetään yhdessä lasten ja nuorten asioita Rovaniemellä. Lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman päämäärät ovat hyvinvoinnin ennaltaehkäisevä tukeminen, varhainen avoin yhteistyö sekä lasten ja nuorten sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen.

Rovaniemen kaupungin **yleisten lähipalveluperiaatteiden ja toimialakohtaisten periaatteiden** mukaisesti osallisuus on keskeinen hyvinvointia ja terveyttä tuottava tekijä. Se on yhteisöön liittymistä, kuulumista ja siihen vaikuttamista sekä kokemuksen myötä syntyvää sitoutumista. Koulun toimintakäytänteiden avulla tuetaan oppilaiden mahdollisuutta edistää omaa ja yhteisönsä hyvinvointia ja toimintakykyä. **Lasten ja nuorten osallisuus** voidaan jakaa tieto-, suunnittelu- ja toimintaosallisuuteen seuraavan kuvion 11. osoittamalla tavalla.

Kuvio 11. Lasten ja nuorten osallisuuden muodot

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa tarjotaan oppilaille erilaisia mahdollisuuksia vaikuttaa itseä koskeviin asioihin, sekä kannustaa ja tukee osallisuuteen kasvamista monipuolisesti. Lähtökohtaisesti oppilas on ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti aina läsnä tilanteissa, jotka koskevat häntä itseään tai hänen oppimistaan. Tällaisissa tilanteissa, kuten vanhempaintapaamisissa ja tuen palavereissa tai tuen lomakkeiden laatimisessa, varmistetaan, että lasta kuullaan hänen omissa asioissaan ja hän on yhtenä toimijana suunnittelemassa häntä koskevia toimenpiteitä.

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin myös luokka- ja koulutasolla. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa erilaisia yhteisiä tapahtumia, kuten retkiä, juhlia ja teemapäiviä. Koulussa järjestetään myös välitunti-, kummi- ja tukioppilastoimintaa, joka tukee oppilaiden osallisuutta ja kouluviihtyvyyttä. Oppilaat otetaan mukaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien, oppimisympäristöjen, kerhotoiminnan ja vanhempainiltojen suunnitteluun ja

toteutukseen sekä koulun vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseen. Koko oppilaskunnan osallisuuden ja kuulemisen osalta varmistetaan, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus tulla kuulluksi käyttäen monipuolisia kuulemisen ja vaikuttamisen tapoja.

Kuvio 12. Asiat, joita Rovaniemen kaupungin oppilaskunnat haluavat olla mukana suunnittelemassa ja päättämässä

Koulullamme toimii oppilaskunta, johon kuuluvat kaikki koulun oppilaat. Oppilaskuntaa edustaa oppilasjäsenistä muodostettu hallitus, jota ohjaa oppilaskunnan ohjaaja. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta. Oppilaskunnan toiminta on tärkeä osa lasten ja nuorten demokraattista toimintaa. Tämä toiminta kehittää lasten ja nuorten valmiuksia toimia oman ryhmänsä edustajina ja harjaannuttaa neuvotteluun perustuvaan yhteistoimintaan.

Lisäksi Rovaniemellä toimii **nuorisovaltuusto** kunnallisena päätöksentekaelimenä. Yläkoulun oppilaskunnat tekevät yhteistyötä Rovaniemen Nuorisovaltuuston kanssa. Nuorisovaltuuston jäsenet ovat rovaniemeläisiä 13–21 – vuotiaita nuoria. Nuorisovaltuuston toimikausi on kaksi vuotta, jonka jälkeen järjestetään vaalit kaikissa yläkouluissa, lukioissa sekä Lapin ammattiopiston toimipisteissä. Oppilaskuntatoiminta ja nuorisovaltuustotoiminta luovat jatkumon jo varhaiskasvatuksessa luodulle demokratiakasvatukselle erilaisten oppimisympäristöjen myötä.

Oppilaskuntatoiminnan peruseriaatteen

Oppilaskunnan tehtäviä ovat ohjata oppilaat keskinäiseen yhteistyöhön, oppilaiden aseman parantaminen koulussa, oppilaiden harrastustoiminnan edistäminen, yhteisten asioiden hoidon vastuun edistäminen ja opettajain kokoukseen osallistuminen sekä oppilaskunnan asioista viestiminen.

Tavoitteena on kaikilla Rovaniemen peruskouluissa ja oppilaitoksissa aktiivisesti toimivat oppilaskunnat sekä vuorovaikutus ja kuuleminen erityisesti nuoria koskevissa asioissa. Koulujen oppilaskuntien hallituksia kannustetaan keskinäiseen yhteistyöhön. Oppilaskuntien hallituksen jäsenet tapaavat yhteisessä seminaarissa vähintään kerran lukuvuodessa. Oppilaskuntien on tarkoitus toimia aktiivisessa yhteistyössä

myös nuorisovaltuuston kanssa. Nuorisovaltuusto käsittelee oppilaskuntien toimintaesitykset ja myöntää toimintarahaa. Lapin yliopiston harjoittelukoulun oppilaat osallistuvat oppilaskuntana kaupungin järjestämään oppilaskuntatoimintaan.

Osallistuva oppilas - yhteisöllinen koulu - toimivan oppilaskunnan opas

Oppilaskunnan ohjaava opettaja

Oppilaskunnan ohjaavan opettajan tulee olla kiinnostunut oppilaskuntatoiminnasta. hänellä tulee olla koulun toimintakulttuurin tuntemusta ja halua kehittää oppilaiden tai opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia koulussa. Tärkeä osa ohjaavan opettajan tehtävää on opettajakunnan sitouttaminen oppilaiden osallisuuden edistämiseen ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseen. Lapin yliopiston harjoittelukoululla on nimetty oppilaskunnan ohjaava opettaja. Ohjaavan opettajan tehtävät on määritelty seuraavasti: avustaa hallitusta tehtävien hoitamisessa, neuvoo, auttaa, puhe- ja läsnäolo-oikeus oppilaskunnan kokouksiin, osallistuu oppilaskunnan hallituksen kouluttamiseen ja ryhmäyttämiseen toimintakauden alussa

Oppilaskunnan hallituksen valinta

Jokaisessa luokassa oppilaat miettivät pienryhmissä seuraavia kysymyksiä: Millainen on hyvä edustaja? Millainen on huono edustaja? Plussat ja miinukset kirjataan yhteiselle fläpille tai taululle. Tämän jälkeen pienryhmät keskustelevalt siitä, miten itse toimis ja mitä pitäisin tärkeänä, jos olisin itse edustaja. Tämän jälkeen jokainen miettii itse, että olisinko tänä vuonna valmis edustajaksi? Sitten kaikki halukkaat nostavat kätensä ylös ja katsotaan kuinka monta ehdokasta luokasta löytyy. Luokan ehdokas/ehdokkaat valitaan joko äänestämällä tai yhdessä neuvotellen ehdokkaiden kanssa. Ennen äänestystä jokainen ehdokas esittelee itsensä ja perustelee, miksi hän olisi sopivin ehdokas tehtävään. Äänestys voi tapahtua suljettuna lippuäänestyksenä tai yhdessä neuvotellen. Tämän jälkeen luokan ehdokkaat ilmoitetaan oppilaskunnan ohjaavalle opettajalle.

Kuvio 13. Luokan edustajan oikeudet ja velvollisuudet kokouksissa

Taulukko 9. Oppilaskunnan vuosikello

Ajankohta	Toiminta	Toimijat, <u>vastuuhenkilöt</u>
elokuu	• Uuden oppilaskunnan hallituksen valitseminen • Kaksi edustajaa luokasta • Vuosisuunnitelma ja tiedottaminen • Oppilaskunnan esittäytyminen • Ohjaavien opettajien valitseminen/jatko	Koulujen oppilaat, opettajat, informointi osallisuusryhmille, nuoriso-ohjaaja ja suunnittelija vapaa-ajan palvelut, <u>ohjaava opettaja, rehtori</u>
syyskuu	• Oppilaskunnan ryhmyttäminen • Syystiedotteen kerääminen ja nettisivujen päivitys	Oppilaskunnan hallitus, <u>ohjaava opettaja, nuoriso-ohjaaja, nuorisotoiminnan koordinaattori</u>
lokakuu	• Nuorisovaltuustovaalien markkinointi • Ehdokkaaksi asettuminen ja vaalinumerot	Nuoret, koulut, osallisuusohjaajat, <u>suunnittelija vapaa-ajan palvelut, ohjaavat opettajat, oppilaskunnan hallitus</u>
marraskuu	• Nuorisovaltuustovaalien vaalipaneeli	Ehdokkaat vaaleissa, <u>oppilaskunnan hallitus, ohjaava opettaja, nuorisovaltuutetut koulusta</u>
joulukuu	• Nuorisovaltuustovaalien varsinainen äänestyspäivä joka toinen vuosi	Koulujen oppilaat, <u>suunnittelija vapaa-ajan palvelut, ohjaava opettaja, oppilaskunnan hallitus</u>
huhtikuu	• Edellisen vuoden oppilaskuntatoiminnan arviointi • Arvioinnin pohjalta ideointi tulevaan vuoteen	Koulujen oppilaat <u>Oppilaskunnan hallitus, opettajat, ohjaava opettaja</u>
toukokuu	• Oppilaskunnan hallituksen vuosisuunnitelman laatiminen	<u>Oppilaskunnan hallitus, oppilaat ja opettajat, Ohjaava opettaja</u>

16.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan

huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Kodin ja koulun yhteistyön periaatteita ovat jaettu asiantuntijuus sekä vanhempien ja koulun henkilöstön yhdessä toimiminen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi. Jaettu asiantuntijuus rakentuu avoimelle keskustelulle, jossa molempien näkemyksiä arvostetaan ja niille annetaan tietoisesti tilaa. Keskustelun tavoitteena on yhteisen ymmärryksen ja yhteisten kasvatustavoitteiden muodostaminen. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että yhteistyö on lähtökohdiltaan positiivista ja kannustavaa.

Taulukko 10. Kodin ja koulun yhteistyö

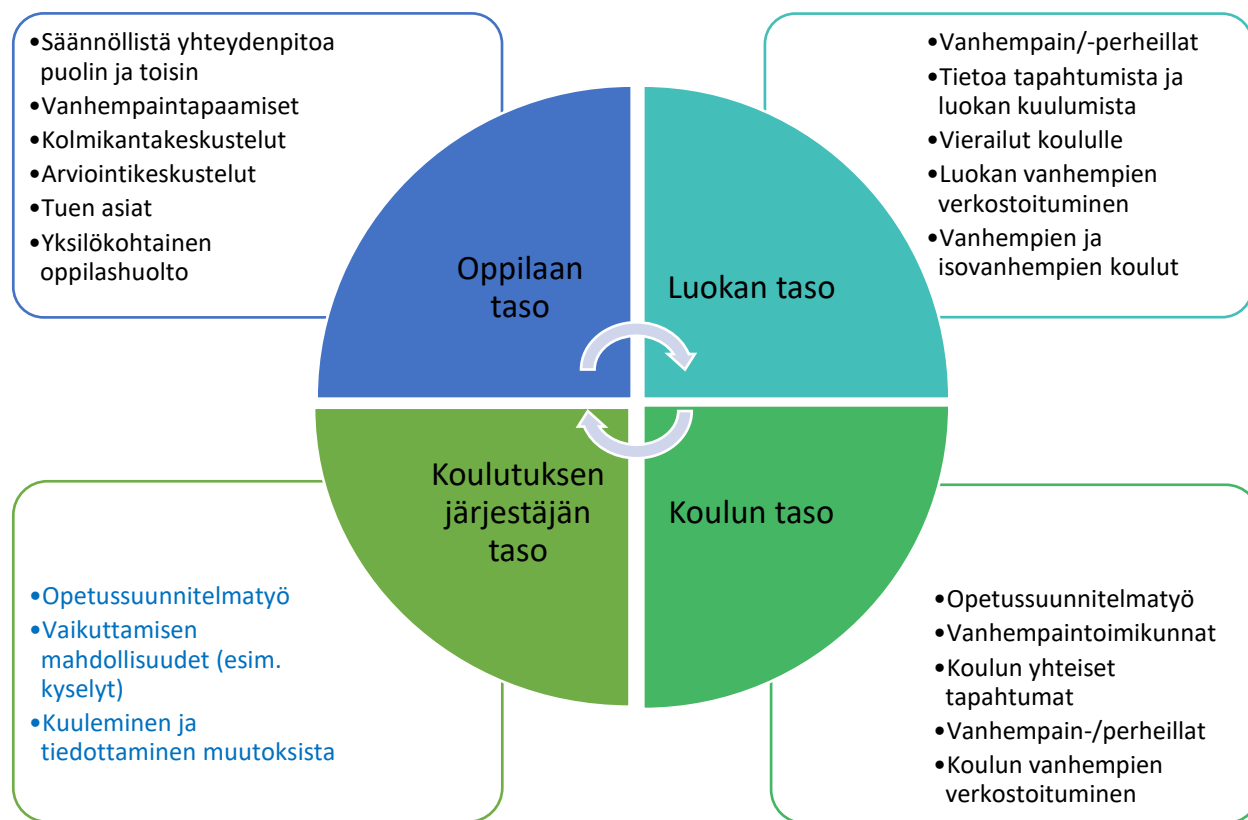
Tiedotus Säännöllistä palautetta Kannustavaa ja myönteistä palautetta	• Oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit • lapsen oppimisen ja kasvun edistyminen sekä oppilaan työskentely ja käyttäytyminen • mahdolliset poissaolot • arviointiperusteet ja niiden soveltaminen oppilaan arviointiin • koulukuljetusjärjestelyt • oppilasta koskevien asioiden käsittely, tietojensaanti ja -luovutus • oppimisen ja koulunkäynnin tuki • oppilashuollollinen tuki
Keskustelu Tavoitteena yhteisten kasvatustavoitteiden luominen	• opetussuunnitelma • oppimisen tavoitteet • oppimisympäristöt ja työtavat • oppimisen ja koulunkäynnin tuki • oppilashuolto • arviointi ja todistukset • opiskeluun liittyvät valinnat • lukuvuoden eri tapahtumat
Osallistuminen Monipuolisia osallistumisen mahdollisuuksia ja muotoja	• koulutyö ja sen kehittäminen • tutustuminen koulun arkeen • koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnittelu, arviointi ja kehittäminen ○ kasvatustavoitteet ○ toimintakulttuuri ○ kodin ja koulun yhteistyö • opetussuunnitelmatyö • lukuvuosisuunnitelman valmistelu • oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu
Edistetään ja kannustetaan	• huoltajien keskinäinen vuorovaikutus • vanhempainyhdistystoiminta • omalta osalta lapsensa tavoitteellisen oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen

Toimiva vuorovaikutus ja keskinäisen luottamuksen rakentuminen edellyttävät keskustelun lisäksi riittävästi kohtaamisia ja vuorovaikutteista viestintää. Opettaja ja vanhemmat tapaavat lukuvuoden aikana yksittäisten oppilaiden asioissa sekä luokka- ja koulutasolla. Oppilaan läsnäolo, hänen ikä- ja kehitystasonsa huomioiden, on suotavaa, kun käsitellään häntä koskevia asioita. Erityisen tärkeitä tapaamisia ovat silloin, kun muutoksia, kuten opettajavaihdos, on tiedossa tai jo tapahtunut. Tapaamisten osalta huolehditaan keskustelun vastavuoroisuudesta ja siitä, että kaikkien tapaamiseen osallistuvien henkilöiden näkemykset tulevat kuulluiksi tasa-arvoisina.

Koulu toimii ensisijaisesti lähivanhemman (= se vanhempi, jonka luona lapsi asuu ja on kirjoilla) kanssa, koska laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta velvoittaa huoltajia tekemään lasta koskevat päätökset yhdessä. Kuitenkin, jos huoltajat sitä erikseen pyytävät, tulee koulun tiedottaa lasta koskevat asiat erikseen kummallekin huoltajalle.

Yhteisillä tapahtumilla ja toiminnalla edistetään kodin ja koulun yhteistyötä sekä vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta. Vanhempien asiantuntijuus otetaan mukaan koulun toimintaan paitsi yksittäisen oppilaan myös kouluyhteisön yhteisissä asioissa. Vanhemmille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia olla mukana

koulun toiminnassa ja sen kehittämisessä käyttäen vaihtelevia osallisuuden tapoja. Yhteistyötä ja osallisuuden tapoja kehitetään yhdessä oppilaan ja vanhempien kanssa. Vanhempien edustaja osallistuu myös koulun hyvinvointiryhmän kokouksiin.

Kuvio 14. Kodin ja koulun yhteistyö yksilö- ja yhteisötasolla

Riittävä ja hyvin toimiva viestintä on oleellinen osa kodin ja koulu yhteistyötä. Niin viestinnässä kuin muussakin koulun toiminnassa noudatetaan avoimuuden, luotettavuuden ja läpinäkyvyyden periaatteita. Koulu huolehtii osaltaan, että viestintä on tavoitteellista, suunnitelmallista ja eettisesti hyväksyttävää. Vanhemmille annetaan riittävästi tietoa oppilaan koulunkäynnistä ja hyvinvoinnista. Yhteisöllisyyden lisäämiseksi vanhemmille tarjotaan tietoa myös koulun ja luokan arjesta. Koulun johto huolehtii, että kaikki työntekijät ja opettajaopiskelijat on perehdytetty salassapitoa sekä tietojen luovuttamista ja -saamista koskeviin säädöksiin. Viestinnässä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Koulu huolehtii siitä, että viestintä saavuttaa kaikki vanhemmat. Kodin ja koulun yhteistyön rakenteet ja vastuut sekä erityiset painopisteet kuvataan Lapin yliopiston harjoittelukoulun toimintasuunnitelmassa.

16.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö

järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen niveltämissä ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Koulun sisäistä yhteistyötä kehitetään suunnitelmallisesti kohti yhdessä tekemistä ja jaettua toimijuutta. Ammatillista yhteistyötä luokkatasolla tehdään esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopettajuuden ja tiimityön keinoin. Kouluilla toimii lukuvuosittain myös erilaisia kehittämistiimejä, joihin henkilökunnan jäsenet kuuluvat. Tiimit edistävät koulun toimintakulttuuria suunnitelmallisesti ja kehittämistä arvioidaan lukuvuosittain. Monitoimijuus korostuu tuen asioissa sekä oppilashuollon toteuttamisessa, jossa yhteistyötä tehdään yli ammattirajojen. Yhteistyön toteuttaminen vaatii riittävästi aikaa keskustelulle, jotta työskentelylle voidaan rakentaa yhteinen tavoite ja sopia työnjaosta ja työtavoista. Tärkeää on varata aikaa myös henkilöstön yhteiselle keskustelulle, joka mahdollistaa osaamisen jakamisen ja vertaistuen toteutumisen.

Kuvio 15. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Yhdessä tekemiseen ja osaamisen jakamiseen kannustetaan myös esimerkiksi Rovaniemen kaupungin koulujen kanssa. Yhteistyötä tehdään erityisesti siirtymävaiheissa (linkki siirtymävaiheisiin), jolloin varmistetaan, että opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirtyy ja oppilaan koulupolku jatkuu mahdollisimman sujuvasti uudessa koulussa. Alueellisen yhteistyön muotoina voidaan käyttää yhteisiä koulutuksia tai kehittämispäiviä. Kunnan koulujen kanssa voidaan järjestää esimerkiksi vertaistapaamisia, jotka mahdollistavat toimivien käytänteiden jakamisen. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa monia mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen niin koulun kuin kunnan sisällä.

Koulu toimii yhtenä lähiympäristönsä toimijana ja kutsuu yhteistyöhön muita lähiympäristön toimijoita, kuten päiväkoteja, vanhainkoteja sekä nuoris-, liikunta- ja kulttuuritoimen toimijoita. Oppilaille tarjotaan kokemuksia kansallisesta ja kansainvälisissä verkostoissa toimimisesta esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian avulla. Koulutyön sujuvaan järjestämiseen tarvitaan yhteistyötä myös kaupungin eri hallintokuntien kanssa.

Lapin yliopiston harjoittelukoululla on merkittäviä yhteistyökumppaneita myös harjoittelukouluverkoston ja yliopistollisten, kansainvälisten verkostojen myötä.

17. KASVATUSKESKUSTELUT JA KURINPIDOLLISTEN KEINOJEN KÄYTTÖ

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Suunnitelma kasvatust keskustelusta ja kurinpidollisten keinojen käytöstä

Oppilaan tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Mikäli oppilas rikkoo yhteisiä sääntöjä tai käyttäytyy sopimattomasti hänet ensisijaisesti keskustelemalla ohjataan toimimaan yhteisten pelisääntöjen mukaisesti. Koulurauha turvataan ottamalla oppilaat ja huoltajat mukaan koulutyön suunnitteluun ja toiminnan arviointiin. Lapin yliopiston harjoittelukoulun järjestyssäännöt ja suunnitelman kasvatust keskustelusta ja kurinpidollisten keinojen käytöstä hyväksyy koulun johtokunta johtosäännön mukaisesti.

Taulukkoon 11 on koottu yhteenveto kurinpidollisten keinojen käytöstä.

Taulukko 11. Kurinpidollisten keinojen käyttö

Toimenpide	Kuulemisvelvoite	Ilmoitusvelvoite	Kirjaamisvelvoite	Toimivalta päättää	Huom!	Opettajan kirjaus
Vahingonkorvaus (laki 412/1974) Koulun tilan puhdistaminen tai uudelleen järjestäminen		Ilmoitetaan huoltajalle Koulupäivän jälkeen tehdystä työstä ilmoitetaan huoltajalle		Rehtori Opettaja	Enintään 2 h Tehtävä tulee suorittaa valvotusti Ikä ja kehitystaso huomioiden Ei liian raskasta tai vaarallista työtä Ei oppituntien aikana Huomioidaan kurinpitotoimista päätettäessä	
Kasvatuskeskustelu 35a § Ensisijainen menettelytapa järjestyssääntörikkomuksi ssa	Oppilasta	Ilmoitetaan huoltajalle Huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua keskusteluun tai osaan siitä	Kirjataan lomakkeelle ja säilytetään koulun arkistossa yhden vuoden ajan	Opettaja Rehtori	Enintään 2 h Voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa	
Luokasta / muusta opetustilasta poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi. 36 b § Koulun tilaisuudesta poistaminen. Peruste: häiritsevä käytös		Huoltajalle: Huoltajalle ilmoitetaan saman päivän aikana asiasta * Wilmassa tai lomakkeella	Asia tulee kirjata ja säilyttää arkistoituna yhden vuoden ajan.	Opettaja (koulun tilaisuudesta poistamisesta myös rehtori)	Valvonta järjestettävä Kirjaa tähän, miten valvonta päätetty teillä hoitaa Ks. poistaminen*	oppilas: miksi milloin toimet
Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimakeinoja.		Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen	Kirjallinen selvitys arkistoidaan ja säilytetään			

		järjestäjälle.				
KURINPITORANGAISTUS Jälki-istunto 36 §: Voidaan teettää kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia kirjallisia tai suullisia tehtäviä ja harjoituksia tai voidaan velvoittaa istumaan hiljaa. Ei työrangaistuksia.	Oppilasta Oppilasta ja huoltajaa	Huoltajalle: Huoltajalle lähetetään jälki-istuntolomake, jossa on kirjallinen päätös valitusosoituksineen.	Asia tulee kirjata ja säilyttää arkistoituna yhden vuoden ajan	Opettaja Rehtori	Enintään 2 h Yksilöitävä teko, hankittava selvitys. Oltava suhteessa tekoon ikä ja kehitystaso huomioiden. Valvonta järjestettävä: – kirjaa tähän, miten valvonta on päätetty hoitaa	oppilas: miksi, koska, toimet
KURINPITORANGAISTUS kirjallinen varoitus 36 a § Peruste: häiritsee opetusta, rikkoo järjestystä, käyttäytyy vilpillisesti	Oppilasta ja huoltajaa	Huoltajalle kirjallinen päätös valitusoikeuksineen, jossa on muutoksenhakumahdollisuus, HAO	Hallinnollinen päätös Asia tulee kirjata ja arkistoida oppivelvollisuusaika + 10 v.	Rehtori	Yksilöitävä teko, hankittava selvitys Oppilashuolto järjestettävä: – kirjaa, mitä oppilashuollon palveluita tarjolla	oppilas: miksi, koska, toimet
KURINPITORANGAISTUS määräaikainen erottaminen 36 a § Peruste: vakava rikkomus, toistuva piittaamattomuus jatkuu jälki-istuntojen ja/ tai varoituksen jälkeen	Oppilasta ja huoltajaa	Annettava tiedoksi sosiaaliviranomaisille ennen päätöksentekoa: päättävät, onko heidän tarve olla läsnä asiasta päätettäessä. Kirjallinen päätös ja valitusosoitus huoltajalle	Hallinnollinen kirjallinen päätös, täytäntöönpanosta päätettävä samalla ja perusteltava Asia ja päätös tulee kirjata ja arkistoida oppivelvollisuusikä + 10 v.	Määräaikaisesta erottamisesta päättää koulutuslautakunta.	Enintään 3 kk:n ajaksi Yksilöitävä teko, hankittava selvitys Erottamistapauksessa oppilashuolto järjestetään yhteistyössä lastensuojelun kanssa. Oppilaalle, joka on määräaikaisesti erotettu koulusta, on järjestettävä kotiopetusta rehtorin erillisen päätöksen ja oppimissuunnitelman mukaisesti (Erityiset opetusjärjestelyt Pol § 18).	oppilas: miksi, koska, toimet
TURVAAMISTOIMI Opetuksen epääminen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi	Oppilasta ja huoltajaa	Huoltajalle, On otettava välittömästi yhteys huoltajaan sekä	Asia tulee kirjata ja säilyttää arkistoituna yhden lukuvuoden ajan	Rehtori	Poistaminen* Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa oppilas, joka ei noudata suullista määräystä	oppilas: miksi, koska, toimet

Peruste: turvaamistoimi, jos olemassa vaara, että oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen vuoksi tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käytöksen vuoksi		koulukuraattoriin tai koulupsykologiin sekä tarvittaessa lastensuojeluun.	Annettava kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää Harkittava ”Läheltä piti” tilanteiden ilmoituksen tekemistä		poistua. Vastarintaa tekevä oppilas voidaan poistaa käyttäen sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen	
Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita 36 d § Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat 36 e (Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa esinettä tai ainetta, Jonka hallussapito on muussa laissa kielletty Joka on omaa tai toisten turvallisuutta vaarantava Joka soveltuu erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen Jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä 29 § 2)	Oppilaalle ilmoitettava tarkastuksen syy	Ilmoitettava huoltajalle mahdollisimman pian Tarkastajan oltava samaa sukupuolta Läsnä toinen henkilökuntaan kuuluva (Oppilas voi valita paikalla olevasta henkilökunnasta.) Tarkastustavasta voidaan poiketa asian kiireellisyyden ja turvallisuuden niin ehdottomasti vaatiessa.	Annettava kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle Aineiden tai esineiden haltuunotto ja tavaroiden tarkastus tulee kirjata Esineiden ja aineiden hävittäminen tai luovutus tulee kirjata.	Opettaja Rehtori	Rehtorilla ja opettajalla oikeus ottaa haltuun kielletty esine tai aine, joka häiritsee opetusta ja oppimista Oikeus käyttää välttämättömiä voimakeinoja. Ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Tarvittaessa kutustaan poliisi. Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat, säilytystilat ja päällisin puolin vaatteet jos kieltäytyy pyydettyä luovuttamasta kiellettyjä esineitä tai aineita. Takavarikoitu esine ja aine luovutetaan oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä. Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan huoltajalle. Säilytys 3 kk, jonka jälkeen todisteellisesti hävitetään. Laittomat esineet ja aineet	

					luovutetaan poliisille.	
Kotitehtävät laiminlyönyt oppilas voidaan jättää työpäivän päätyttyä enintään 1 tunniksi kerrallaan tekemään tehtäviä.		Ilmoitetaan huoltajalle etukäteen Wilmassa (kuittauspyyntö) tai puhelimitse.	Asia tule kirjata ja säilyttää yhden lukuvuoden ajan.	Opettaja	Valvonta järjestettävä	oppilas: miksi, koska, toimet
Muuta huomioitavaa: Ennen oppilaan erottamista koulusta lastensuojelun sosiaalityöntekijälle on annettava tieto asiasta, jolloin hänellä on harkintansa mukaan oikeus osallistua asian käsittelyyn (Lastensuojelulaki 24 § 2). Syyte vireillä: Oppilasta vastaan syyte tuomioistuimessa estää aloittamasta tai jatkamasta koulun rangaistusmenettelyä. Jos syyte on vapauttava oppilaalle, voidaan häntä koulussa rangaista, jos teko ei ollut rikos mutta koulussa rangaistava. Jos oppilas on tuomittu, samasta asiasta ei voida antaa kirjallista varoitusta. Määräaikainen erottaminen on kuitenkin tällöinkin mahdollista, jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua. Opetuksen järjestäjän tulee seurata kasvatustietokustelun, kurinpidollisten toimien, häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamisen, esineiden ja aineiden haltuunotto-oikeuden sekä oppilaan tavaroiden tarkastamisen käyttöä ja toimien kehittymistä (PoL 36i §). Koulukohtaisia tietoja seurataan ja arvioidaan hyvinvointiryhmässä. Opetuksen järjestäjä seuraa totetumista työsuunnitelmien arvioinnin yhteydessä.						

Suunnitelma kasvatustietokustelusta ja kurinpidollisten keinojen käytöstä

Oppilaan tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Mikäli oppilas rikkoo yhteisiä sääntöjä tai käyttäytyy sopimattomasti hänet ensisijaisesti keskustelemalla ohjataan toimimaan yhteisten pelisääntöjen mukaisesti. Koulurauha turvataan ottamalla oppilaat ja huoltajat mukaan koulutyön suunnitteluun ja toiminnan arviointiin. Koulujen järjestyssäännöt ja suunnitelma kasvatustietokustelusta ja kurinpidollisten keinojen käytöstä on laadittu yhteistyössä oppilas- ja vanhempaintoimikuntien kanssa.

18. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTAPOJA

18.1 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta eli etäopetusta voidaan järjestää, kun opetusta ei ole mahdollista järjestää kaikilta osin omassa koulussa lähiopetuksena tai osana tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoimintaa.

Etäopetusta voidaan järjestää myös oppilaille, jotka joutuvat olemaan terveydellisistä syistä pitkiä aikoja pois koulusta. Rehtori tekee päätöksen erityisistä opetusjärjestelyistä ([PoL 18§](#)) yleisen ja tehostetun tuen oppilaille. Opetus suunnitellaan yhteistyössä oman ja mahdollisesti sairaalakoulun, huoltajan ja oppilaan kesken. Järjestelyiden tavoitteena on, että oppilas etenee mahdollisuuksiensa mukaisesti oppiaineissa sekä kykenee säilyttämään sosiaaliset suhteensa luokkatovereihinsa ja kouluun.

Etäopetusta voidaan hyödyntää myös opetusta rikastuttavana menetelmänä, esimerkiksi koulun ulkopuolisten toimijoiden tarjoamana. Etäopiskelun tapahtuessa koulussa oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta vastaavat etäyhteyksiä käyttävät koulut. Koulun tulee huolehtia, että opetusryhmällä on turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja. Koulun tehtävä on myös varmistaa, että opetusta antava opettaja on saanut etäopetuksen järjestämiseen tarvittavaa koulutusta. Opetuksen järjestämisessä on kiinnitettävä huomiota siihen, että opettajan tulee pystyä keskittymään kyseisellä tunnilla etäopetuksen toteuttamiseen. Oppilaiden

mahdollisuudet välittömään vuorovaikutteiseen opetukseen tulee turvata, joten oppilaan pitää pystyä kommunikoimaan reaaliaikaisesti etäyhteyden hyödyntämiseen käytetyn palvelun avulla.

Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteuttamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Koulun toimintasuunnitelmassa kuvataan työnjako, vastuunjako ja käytännön toteutus, mikäli koulussa järjestetään etäopetusta.

18.2 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetus- suunnitelmassa opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille pakollisia ja mitkä valinnaisia. Kaikille vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuusien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti.

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään luvussa 20. (lukunumero muutettu)

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on yksi eriyttämisen tapa. Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin perusopetuslaissa tai sen nojalla säädetään ja määrätään, jos

1. oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai
3. se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä ([Pol 18§](#))

Järjestely poikkeaa opetussuunnitelman määräyksistä ja vaatii toteutuakseen aina [Perusopetuslain 18 §:n](#) mukaisen hallintopäätöksen, jonka tekee rehtori. Ennen päätöksen tekemistä huoltajaa on kuultava. Päätökseen kirjataan, että oppilas voi opiskella vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti eli opintokokonaisuudesta toiseen. Oppilaalle, jolla on erityisen tuen päätös, päätös tehdään erityisen tuen päätöksen muutoksena (= uusi erityisen tuen päätös, jossa päätöksentekijänä rehtori).

Opintokokonaisuus

- muodostetaan oppiaineiden tai aineryhmien oppimäärästä (esim. 5.-6. luokkien opetussuunnitelmasta tehdään yhtenäinen kokonaisuus, joka jaetaan osiin tai useista oppiaineista muodostettuja eheytettyjä kokonaisuuksia).

- voi olla oppiaineen kurssi/jakso.

Opetusjärjestelyissä huomioidaan, että

- oppilas on aina tietyn vuosiluokan oppilas ja opiskelee ryhmän mukana, mutta oman opinto-ohjelman mukaan (voi edetä hitaammin tai nopeammin),
- tarvittavat asiat kirjataan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin,
- järjestely voi koskea yhtä tai useampaa oppiainetta,
- oppilas saa lukuvuoden päätteeksi todistuksen hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy seuraavalle luokalle; seuraavalla luokalla opinnot jatkuvat siitä, mihin ne keväällä jäivät,
- oppilas ei jää luokalle hylättyjen suoritusten ja puutteellisen osaamisen vuoksi,
- jo hyväksytyt opinnot eivät raukea,
- oppilas voi jäädä luokalle yleisen huonon koulumenestyksen vuoksi.

18.3 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa opetus voidaan järjestää yhdysluokkaopetuksena osana opetusharjoittelutoimintaa. Yhdysluokkaopetus toteutetaan osittain vuorokurssiperiaatteella. Vuosiluokittain pyritään etenemään kaikilla luokka-asteilla matematiikassa, 1-2 luokilla äidinkieliä ja 3-6 luokilla englannin opiskelussa. Yhdysluokkaopetuksessa voidaan tehdä omia pedagogisia ratkaisuja, jotta yhdysluokkaopetus ja vuorokurssien toteuttaminen on toimivaa ja käytännön kannalta järkevää. Yhdysluokkaopetuksen vaatimat erityiset opetusjärjestelyt kirjataan koulun toimintasuunnitelmaan.

18.4 Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7 – 9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan oleva vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä. Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet,

kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa ei toistaiseksi järjestetä joustavaa perusopetusta (JOPE), mutta mikäli Lapin yliopisto saa perusopetuksen järjestämisluvan myös yläkoulutoiminnalle, sovitaan JOPE-opetuksesta yhteistyössä Rovaniemen kaupungin kanssa ja toiminta tapahtuu vastaavilla periaatteilla, joista Rovaniemen kaupunki päättää omassa paikallisessa opetussuunnitelmassaan.

Joustavan perusopetuksen järjestäminen ja keskeiset toimintatavat Rovaniemen kaupungissa

Rovaniemellä joustavaa perusopetusta (JOPE) järjestetään noin 10 oppilaan ryhmässä. JOPE - ryhmät kohdentuvat koko kaupungin alueella opiskeleville oppilaille. Joustavan perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan oppimismotivaatiota ja positiivista minäkuvaa sekä elämänhallintataitoja.

JOPE -opetusta järjestetään ensisijaisesti 9. luokan oppilaille, joiden oppivelvollisuuden suorittaminen on vaarassa esimerkiksi heikon opiskelumotivaation tai runsaiden poissaolojen vuoksi. JOPE -opetuksessa korostetaan toiminta- ja työpainotteista oppimista. Sen toimintatavat tukevat oppilaan osallisuutta omaan oppimiseensa. Monipuolisia ja vaihtelevia työtapoja käyttämällä opettajan rooli oppimisen ohjaajana korostuu.

Joustavaa perusopetusta toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Koulun ulkopuolella tapahtuvassa opiskelussa oppilaalla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea ([PoL 30§](#)). Lisäksi oppilaalla on oikeus oppilashuoltoon ([Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1§](#)).

Oppilaalle laaditaan yleisen tai tehostetun tuen oppimissuunnitelma ja erityisen tuen oppilaalle HOJKS. Suunnitelmassa kuvataan tavallisten oppimissuunnitelmaan liittyvien seikkojen lisäksi joustavaan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimissuunnitelmassa huoltaja sitoutuu yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin ja oppilaan tukemiseen JOPE -opetuksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Oppilasvalinta

Kaikissa Rovaniemen kaupungin kouluissa kerrotaan oppilaalle ja huoltajalle mahdollisuudesta JOPE-opetukseen sekä selvitetään sen toimintaperiaatteet pääsääntöisesti 8. -luokan kevätlukukaudella. Oppilas ja huoltaja täyttävät [JOPE-hakemuksen](#). Moniammatillinen tiimi haastattelee hakijat ja heidän huoltajansa. Haastattelussa selvitetään oppilaan kokonaistilanne ja mahdollisuus hyötyä JOPE-opetuksesta. Rehtori tekee hallintopäätöksen oppilaaksi ottamisesta moniammatillisen tiimin esityksen perusteella. Valinnassa painotetaan oppilaan valmiutta sitoutua säännölliseen koulunkäyntiin ja tavoitteelliseen koulutyöhön JOPE-opetuksessa sekä kykyä suoriutua työpaikkaopiskelujaksoista.

Oppilasvalintaa ohjaavat seuraavat kriteerit:

- Oppilaalla on vaara jäädä vaille perusopetuksen päättötodistusta tai hänellä on vaikeuksia oppivelvollisuuden suorittamisessa ja oppilas on vaarassa jäädä ilman jatko- opiskelupaikkaa.
- Oppilas on aktiivinen ja pystyy huolehtimaan myös itsenäisesti suoritettavista opintojaksoista.
- Oppilas pystyy ottamaan vastuusta omasta opiskelusta ja käytöksestä.

- Oppilas ja hänen huoltajansa sitoutuvat JOPE -opetuksen toimintamalliin.

Opiskelu muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella

Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen käytön tavoitteena on tukea oppilaan opiskelumotivaatiota ja yksilöllisiä oppimistapoja. Opetus voidaan antaa joustavasti erilaisissa oppimisympäristöissä kuten yrityksissä, toisen asteen oppilaitoksissa tai leirikouluissa. Kun opetus tapahtuu muissa oppimisympäristöissä, oppiminen suunnitellaan vastaamaan opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Oppilasta koskevat koulun vakuutukset ovat voimassa koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä.

Työpainotteinen oppiminen antaa valmiuksia jatko-opiskelupaikan ja ammatin valintaan sekä elämänhallintaan ja se toteutetaan koulun, kodin ja työopiskelupaikkojen yhteistyönä. Opiskelu työpaikalla tukee opetussuunnitelman mukaista opiskelua, jonka pohjalta oppilaalle laaditaan oppimistehtävät.

Nuoria kannustetaan itse hankkimaan työopiskelupaikat. Oppilaalle nimetään työpaikalla ohjaaja, joka perehdytetään JOPE -toimintaan. Työpaikalla tapahtuvasta opiskelusta tehdään sopimus työopiskelupaikan oppilaan, huoltajan ja koulun välillä. Työpaikkaopiskelua seurataan ja arvioidaan opiskelujakson aikana JOPE-ohjaajan ja JOPE-opettajan toimesta. Opiskelujakson lopuksi pidetään koostearviointi, jaksoa arvioidaan kokonaisuutena.

Arviointi

Oppilaan opintojen arvioinnissa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita huomioiden joustavuus. Arviointi on JOPE-opettajan vastuulla ja se tehdään yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Työpaikkaopiskelujaksojen ja muiden oppimisympäristöjen kautta tapahtuva oppiminen huomioidaan opintojen arvioinnissa joustavasti. Työpaikkaopiskelujaksojen aikaiset poissaolot oppitunneilta eivät vaikuta oppiaineen arvosanaan.

Yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Joustava perusopetus toteutetaan koulun opettajien ja eri hallinnonalojen yhteistyönä. JOPE- opettaja vastaa opetuksesta ja tekee yhteistyötä JOPE-oppilasta opettavien aineenopettajien ja opinto-ohjaajan kanssa. JOPE-opetusta järjestetään yhteistyössä nuorisotoimen kanssa ja JOPE- opettajan työparina työskentelee nuorisotoimen työntekijä. Rovaniemen kaupungin JOPE-toimijat suunnittelevat ja organisoivat toimintaa säännöllisissä tapaamisissaan. JOPE -ryhmän opettaja tekee yhteistyötä oman koulun opinto-ohjaajan ja toisen asteen opinto-ohjaajien kanssa erityisesti perusopetuksen viimeisellä luokalla.

Joustavaa perusopetusta koskevat samat oppilashuollon järjestämisen ja toteuttamisen periaatteet kuin muussakin perusopetuksessa. Opetusta järjestetään osana koulun toimintaa ja oppilailla on oikeus koulun järjestämään yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa niin yksilö- kuin yhteisötasolla.

18.5 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena. Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin keskussairaalassa toimivassa Rovaniemen Sairaalakoulussa tarjotaan opetusta Lapin sairaanhoitopiirin kuntien ja muun maakunnan peruskouluikäisille oppilaille. Sairaalaopetuksen järjestäjä on Rovaniemen kaupunki.

Esi- ja perusopetusikäinen oppilas on oikeutettu sairaalaopetuspaikkaan, kun hänet on otettu potilaaksi osastolle erikoissairaanhoidon piiriin. Myös erikoissairaanhoidon avohoidossa olevalla oppilaalla on mahdollisuus hakeutua sairaalaopetukseen. Avo-opetuspaikalle haetaan erillisellä hakulomakkeella ja valmistelun oppilasvalinnasta sairaalaopetukseen tekee moniammatillinen työryhmä, jossa on sairaalaopetuksen ja kaupungin hallinnon lisäksi edustaja(t) hoitavalta taholta. Rovaniemen Sairaalakoulun rehtori tekee PoL 18§: n mukaisen erityiset opetusjärjestelyt päätöksen osastolta tuleville oppilaille hoitosuunnitelman perusteella. Avo-opetuspaikasta päättää oppilaan kotikuntaa kuullen sairaalaopetuksen järjestäjäkunnassa se, jolle toimivalta hallinnossa on delegoitu. Oppilaan ja kodin kanssa tehdään koulusopimus avo-opetusjaksolle.

Sairaalaopetuksen aikana oppilaat säilyvät omien lähikoulujensa oppilaina ja noudattavat siten näiden opetussuunnitelmaa tai soveltuvasti Rovaniemen kaupungin opetussuunnitelmaa ja Rovaniemen Sairaalakoulun lukuvuosittaista toimintasuunnitelmaa. Erityisen tuen päätöksen teossa noudatetaan

kotikunnan ohjeistuksia. Pedagogiset asiakirjat kirjataan Wilmaan.

Sairaalaopetus on osa lapsen ja nuoren kokonaiskuntoutusta, jota tehdään yhteistyössä hoitohenkilöstön kanssa. Opetuksen tavoitteet määritellään aina yksilöllisesti ja niitä tarkennetaan säännöllisesti, koska oppilaiden kunto, terveydentila ja hoitoaika vaihtelevat.

Sairaalaopetuksen keskeiset toimintaperiaatteet

Oppilaat noudattavat sairaalaopetuksessa pääasiassa ja mahdollisuuksien mukaan oman koulunsa opetussuunnitelmaa. Heille laaditaan tarvittaessa henkilökohtainen oppimissuunnitelma jäsentämään opiskelua ja helpottamaan myöhempää paluuta omaan kouluun. Oppilaan yksilölliset tarpeet oppimisen ja koulunkäynnin tuessa otetaan huomioon. Sairaalakoulujakson aikainen sairaalaopettaja vastaa oppilaan opetuksen käytännön järjestelyistä sekä oppilaan pedagogisten asiakirjojen laadinnasta ja päivittämisestä yhteistyössä oppilaan oman koulun kanssa.

Sairaalaopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaiden huoltajien, lähettävien ja vastaanottavien koulujen, sairaalahenkilöstön, kuntien kasvatusta- ja perheneuvoloiden, ammatillisten perhekotien sekä kuntien sosiaali- ja terveystoimien kanssa. Yhteistyötä tehdään niin tulovaiheessa, opintojen aikana kuin paluuvaiheessakin.

Kodin ja Sairaalakoulun yhteistyö käynnistyy siinä vaiheessa, kun huoltajat käyvät tutustumassa sairaalaopetukseen yhdessä lapsen tai nuoren kanssa. Huoltajat täyttävät esitietolomakkeen, jonka pohjalta voidaan myöhemmin kouluneuvotteluissa keskustella. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään myös sairaalan järjestämissä hoito- ja muissa neuvotteluissa sekä oppilaan lähtiessä sairaalaopetuksesta omaan tai muuhun tarkoituksenmukaisemmaksi katsottuun kouluun.

Oppilaan viikoittainen tuntimäärä on oppilaan oman lähikoulun opetussuunnitelman tai Rovaniemen kaupungin opetussuunnitelman ja valtioneuvoston tuntijakoasetuksen mukainen. Mikäli oppilaan terveydentila vaatii, voi koulupäivä poiketa edellisestä terveydentilaan perustuen (PoL 18 §, 3. mom). Koulukuntoisuuden määrittely tapahtuu yhteistyössä hoidon kanssa. Oppilaalle tehdään tällöin erityiset opetusjärjestelyt hallintopäätös tai erityisen tuen oppilaalle tarkistetaan erityisen tuen päätöstä (sairaalakoulun rehtori).

Oppilaan opiskelu sairaalaopetuksessa

Oppilaat kulkevat kouluun joko hoitajien saattamina (osasto-oppilaat) tai itsenäisesti (avo-oppilaat sekä yksinkulkuoikeuden saaneet oppilaat). Koulupäivät koostuvat pääosin 45-minuuttisista oppitunneista. Opettajat ohjaavat oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttavat oppilasta kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Ohjauksen tehtävänä on ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä ja myös korjata puutteita opiskelutaidoissa. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilashuolto sairaalaopetuksessa

Sairaalaopetuksen oppilaat ovat sairaalan eri osastoilla hoidossa tai tutkimuksissa olevia lapsia tai nuoria. Sairaalakoulun hyvinvointiryhmän muodostavat sairaalakoulun henkilöstö, oppilaiden edustaja ja hoitohenkilöstön edustajat.

Osasto-oppilaiden yksilökohtainen oppilashuollollinen tuki tulee luonnollisesti sairaalan kautta. Avo-oppilaiden osalta palvelut tulevat sairaalan poliklinikoiden ja sairaalaopetuksen henkilöstön sekä kotikoulun monialaisen yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän yhteistyönä.

Oppilaan opiskelu sairaalaopetuksessa voidaan jakaa oppilashuollon näkökulmasta kolmeen vaiheeseen:

Tulo sairaalaopetukseen

Tässä ensimmäisessä nivelvaiheessa sairaalaopettaja ottaa yhteyttä oppilaan omaan kouluun, huoltajaan ja hoitohenkilöstöön oppilaan oppimistilanteen kartoittamiseksi ja opetuksen järjestämiseksi

sairaalaopetuksessa. Yhteistyö oppilaan oman koulun edustajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Mahdollisia yhteistyökumppaneita omassa koulussa ovat luokan- ja aineenopettajat, luokanvalvojat, erityisopettajat, oppilaan ohjaajat, kouluterveydenhoitajat, kuraattorit, koulupsykologit ja rehtorit. Lisäksi yhteistyötä tehdään oppilaan kotikunnan sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisten kanssa oppilaan ja huoltajan sustumuksella. Huoltajat ja oppilas käyvät Sairaalakoulussa tutustumassa ja tulohaastattelussa. Oman kotikoulun yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän jäsenet voivat kirjata oppilashuoltokertomukseen oppilashuollon yhteistyöhön ja järjestämiseen liittyviä asioita. Pedagoginen yhteistyö kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin.

Opiskelu sairaalaopetuksessa

Sairaalaopettajat tekevät opiskeluaikana yhteistyötä oppilaan oman koulun kanssa. Yhteydenpitoa helpottaa oppilaan omasta koulusta nimetty yhteyshenkilö, joka voi olla esimerkiksi luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja tai oppilaan ohjaaja. Yhteyshenkilölle on tarpeellista nimetä myös varahenkilö.

Huoltajien kanssa pidetään yhteyttä puhelimitse sekä tavaten kouluneuvotteluissa Sairaalakoululla ja hoitoneuvotteluissa osastoilla ja poliklinikoilla.

Sairaalaopettaja toimii hoidon moniammatillisen tiimin erityispedagogisena asiantuntijajäsenenä. Hän osallistuu oppilasta koskeviin kokouksiin ja hoitoneuvotteluihin tuoden näihin näkemyksensä ja tietämyksensä lapsesta tai nuoresta oppilaana. Sairaalaopettaja on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa lapsen tai nuoren kokonaiskuntoutusta.

Paluu sairaalaopetuksesta

Siirtyminen sairaalaopetuksesta vastaanottavaan kouluun on oppilashuollollisesti katsottuna tämän opinpolun toinen siirtymävaihe. Koulu voi olla oppilaan aikaisempi koulu tai jokin muu oppilaitos tai luokka. Paikka mietitään yhdessä oppilaan, huoltajan, oman koulun opetushenkilöstön ja oppilashuollon henkilöstön edustajien sekä hoitohenkilöstön kanssa. Koulunvaihtoasioissa ollaan yhteydessä koulupalveluihin. Paluuvaihe on erityisen tärkeä tiedonsiirron kannalta. Oppilaalle tehty oppimissuunnitelma tai hojks siirretään paluupalaverissa vastaanottavalle koululle. Palaverissa ovat läsnä tarpeen mukaan oppilas, huoltaja, vastaanottavan koulun edustus, sairaalaopettaja ja lapsen tai nuoren omahoitaja. Tarvittaessa sairaalaopettaja tai koulunkäynninohjaaja/vastuuhoitaja on oppilaan mukana tukemassa oppilasta kouluympäristöön sopeutumisessa sekä konsultoimassa opettajia ja muuta henkilöstöä.

Erityisesti siirtymävaiheissa, eli Sairaalakouluun tulo- ja sieltä lähtövaiheissa, korostuu oppilaan oman koulun oppilashuoltotyö sekä yhteistyö Sairaalakoulun kanssa. Tiedonsiirto molemmissa vaiheissa on tärkeää.

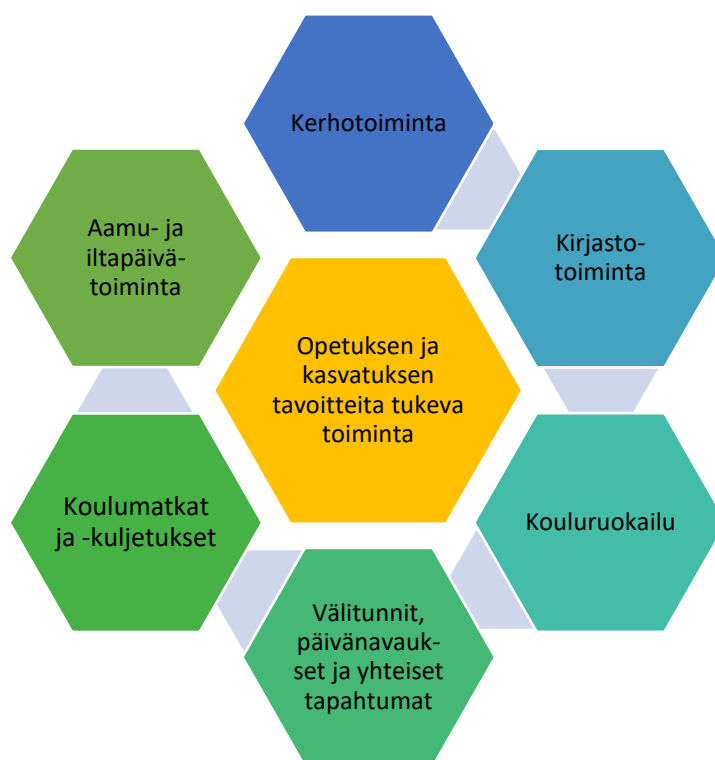
Arviointi sairaalaopetuksessa

Sairaalaopetuksen jakson pituudesta riippuen arviointi tehdään pääsääntöisesti Sairaalakoulussa. Perusopetuksen päättötodistus annetaan omasta lähikoulusta Sairaalakoulusta saatujen tietojen perusteella. Oppilaan arvioinnista keskustellaan sekä koulu- että joskus myös hoitoneuvotteluissa. Todistuksien osalta sanallista arviointi käytetään sairaalaopetuksessa viidenteen vuosiluokkaan saakka. Arviointi suoritetaan Rovaniemen kaupungin todistusten pohjalta.

Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Oppilas tekee sairaalaopetuksessa itsearviointia keskusteluissaan opettajan kanssa sekä toteuttamalla monipuolisesti itsearviointia muun muassa itsearviointilomakkeiden avulla. Oppilas asettaa tavoitteita opiskelulle ja arvioi niiden toteutumista viikoittain. Oppilas arvioi omaa työskentelyään myös kouluneuvotteluissa.

19. OPETUKSEN JA KASVATUKSEN TAVOITTEITA TUKEVA MUU TOIMINTA

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Kuvio 16. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva toiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa toteutetaan [Rovaniemen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman](#) mukaisesti. Koulun lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan yhteistyö aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjien kanssa.

19.1 Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukeväksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Kerhotoiminnalla pyritään tarjoamaan jokaiselle lapselle mahdollisuus ainakin yhteen kerhoharrastukseen perusopetuksen aikana. Kerhotoimintaa voidaan järjestää koulun oman henkilöstön toteuttamana sekä yhteistyössä 3. sektorin toimijoiden kanssa. Kerhotoiminnan järjestämisessä tavoitteena on jatkuvuus ja säännöllisyys.

Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa koululla järjestettävää kerhotoimintaa. Koulu tiedottaa oppilaita ja vanhempia koululla järjestettävästä kerhotoiminnasta lukuvuosisuunnitelmassaan sekä lukuvuoden aikana.

19.2 Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja

arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa oppilaat saavat kokemuksia kirjastotoiminnasta koulun omassa kirjastossa.

Rovaniemen kaupunginkirjasto - Lapin maakuntakirjasto on luonut kirjaston ja koulun yhteistyösuunnitelman, joka kantaa nimeä Kirjastopolku. Kirjastopolun tavoitteena on, että jokainen rovaniemeläinen peruskoululainen oppisi käyttämään kirjaston palveluita tiedonhakuun liittyvissä tarpeissaan ja saavuttaisi monipuoliset tiedonhallintataidot. Lisäksi tavoitteena on innostaa lapset ja nuoret lukemisen pariin sekä antaa heille myönteisiä kirjastokokemuksia.

Kirjastopolun lähtökohtana on, että jokainen peruskoululainen pääsisi osalliseksi kirjaston palveluista koulun sijainnista riippumatta ja saisi samanlaiset eväät tiedonhaun poluilla seikkailemiseen. Suunnitelman mukaan kutsun kirjastoon saa vuosittain jokainen ensimmäisen, neljännen ja seitsemännen vuosiluokan opettaja oppilaineen. Muille vuosiluokille on tarjolla kirjavinkkausta

Koulutulokkaille kirjasto tutuksi leikkimällä

- 1. luokan oppilaat saavat kutsun Kirjastoleikkiin omaan lähikirjastoonsa tai kirjastoautoon. Käynnin aikana opitaan perusasioita kirjaston käytöstä ja saadaan vastauksia moniin mieltä askarruttaviin kysymyksiin, kuten *Mikä on Taikakortti ja mitä sillä tehdään? Voiko kirjastosta lainata ihan mitä vain, vaikka suksia? Miksi kirjatkin ovat allergisia? Pitääkö kirjastossa olla ihan hiljaa? Mistä löydän luettavaa? Keneltä voin kysyä apua?* Useimmat oppilaat saavat käynnin aikana myös ensimmäisen kirjastokorttinsa.

Lisäoppia tiedonhakuun seikkailemalla

- 4. ja 7. luokan oppilaat kutsutaan Kirjastoseikkailuun. Käynnin aikana opitaan verkkokirjaston käytön perusteet: *Miten haen aineistoa? Miten uusin lainani? Miten teen varauksia? Mikä on käyttäjätunnus ja mitä hyötyä siitä on? Mitä lukisin?* Lisäksi laitetaan kirjastokorttiasiat kuntoon, tutustutaan kirjaston tiloihin ja henkilökuntaan sekä harjoitellaan tiedonhakua leikkimielisellä suunnistusradalla.

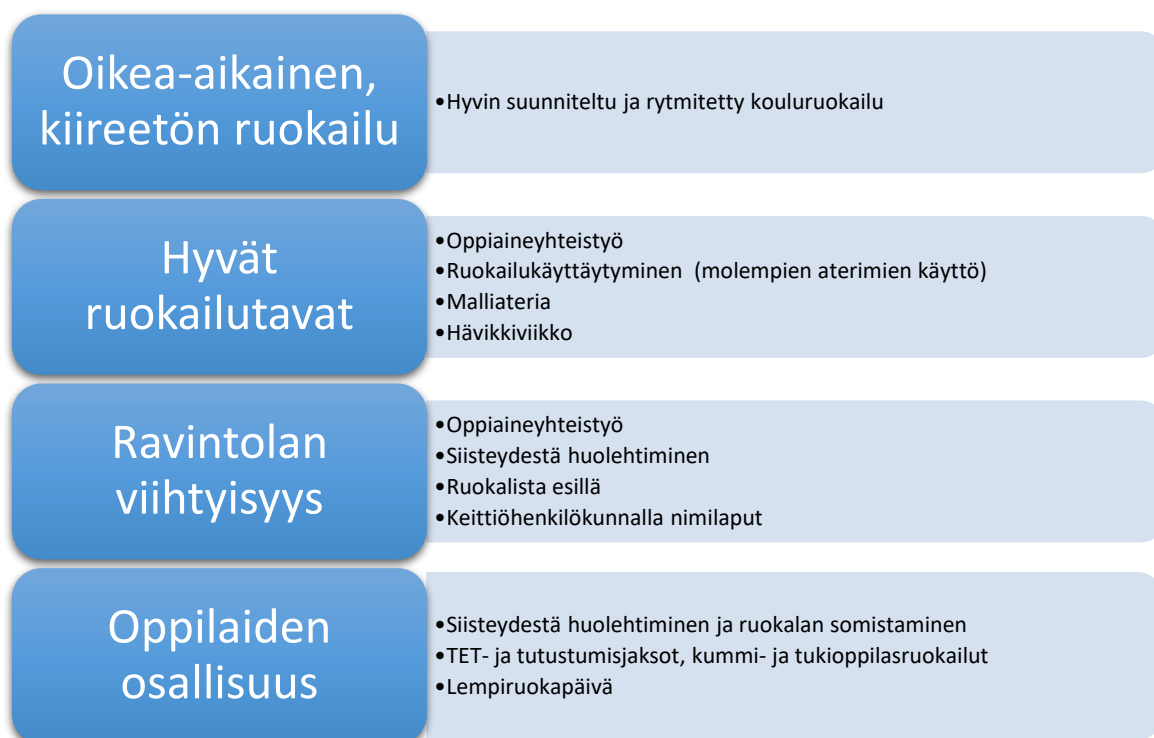
Kuvio 17. Kirjastopolku - kirjaston ja koulun yhteistyösuunnitelma
(Rovaniemen kaupunginkirjasto - Lapin maakuntakirjasto)

19.3 Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea- aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

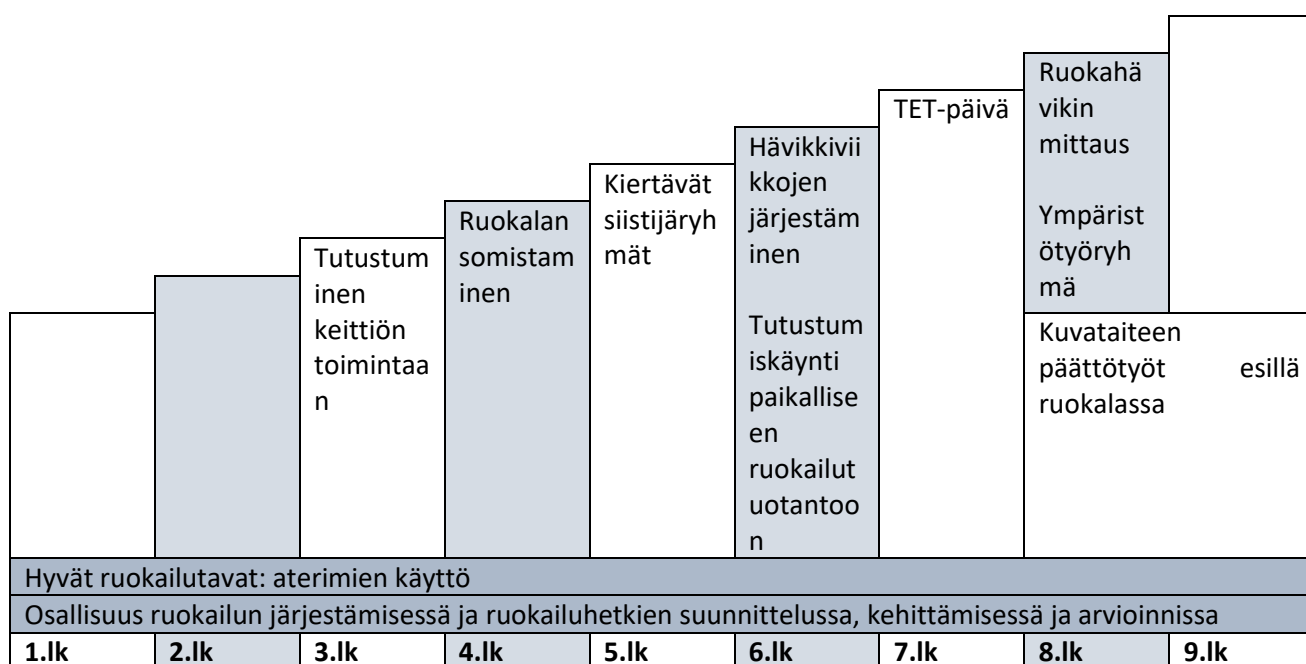
Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Kuvio 18. Kouluruokailun yleiset periaatteet ja tavoitteet

Kouluruokailun järjestämisessä noudatetaan soveltuvin osin [Kouluruokailusuositusta](#). Ruokailussa pyritään kiireettömään ja miellyttävään sekä ruokaa arvostavaan ruokailuhetkeen. Opettajat yhteistyössä koulun muiden toimijoiden kanssa huolehtivat ruokailutilanteesta ruoka-, terveys- ja tapakasvatuksesta. Ohjauksessa korostetaan myös kestävään elämäntapaan liittyviä tavoitteita. Oppiaineysteistyö ja kouluruokailun opetuksellisen mahdollisuuden ymmärtäminen tuottavat

ruokasivistystä ja lisäävät ruokaosaamista. Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä.

Kuvio 19. Kouluruokailun portaat

Oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet huomioidaan ruokailun järjestämisessä. Terveystieteiden lisäksi koulut ottavat mahdollisuuksien mukaan huomioon myös uskonnollisista tai eettisistä syistä erityisruokavaliota noudattavat oppilaat. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta. Perusruokavaliosta poikkeavasta ruokavaliosta on toimitettava lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan lausunto, ruokavaliosuunnitelma tai tieto kiellettyjen ruoka-aineiden kokonaisuudesta.

Kouluruokailun toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään yhdessä oppilaiden, huoltajien ja ruokapalveluista vastaavan tahon kanssa. Kehittämistyön pohjan muodostaa oppilailta ja koulun toimijoilta saatu palaute, jota kerätään suunnitelmallisesti. Palautteen lisäksi oppilaille tarjotaan konkreettisia mahdollisuuksia esittää kehittämisehdotuksia ja osallistua ruokailuhetkien toteuttamiseen. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Kouluruokailun järjestelyitä arvioidaan osana [Terveystieteiden \(1326/2010\)](#) mukaisia terveellisuuden, turvallisuuden sekä

kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksia.

Koulu tiedottaa oppilaita ja huoltajia kouluruokailun tavoitteista ja käytännöistä sekä heidän osallisuuden mahdollisuuksista lukuvuosisuunnitelmassaan. Samassa yhteydessä tiedotetaan myös koulun suunnitelmasta koskien välipalojen käytännön järjestämistä, ohjausta ja valvontaa.

19.4 Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella. Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Koulupäivän rytmityksessä huomioidaan, että oppilailla on päivän aikana riittävästi ja riittävän pitkiä taukoja. Koulupäivät aloitetaan luokkakohteisella tai koulun yhteisellä päivänavauksella. Oppilaat otetaan mukaan suunnittelemaan ja pitämään päivänavauksia.

Oppilaita kannustetaan toiminnallisuuteen ja liikkumiseen koulupäivän aikana niin oppituntien kuin välituntien aikana. Oppilaat osallistuvat liikkumaan aktivoivien toimintamuotojen ja välituntialueiden kehittämiseen. Välituntien aikana tapahtuvaa omaehtoista liikkumista tuetaan eri tavoin. Kaupungin peruskoulujen jokaisen koulupäivän välitunneista vähintään kaksi vietetään pihalla. Koulut sopivat oppilaskuntien kanssa pihavälituntien ajankohdista. Välituntitoimintaa voidaan järjestää välituntiliikuttajien tai koulun muiden toimijoiden toimesta kaikilla tai osalla välitunneista.

Koulussa voidaan järjestää erilaisia yhteisiä tapahtumia, kuten juhlia, teemapäiviä tai -viikkoja sekä koulu- tai ryhmäkohtaisia retkiä, opintokäyntejä ja leirikouluja. Tapahtumista voidaan laatia koulukohtainen tapahtumakalenteri. Tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa oppilaiden osallisuus on ensisijaisen tärkeää. Koulun johto ja henkilöstö huolehtivat tapahtumien turvallisuudesta

ja siihen liittyvien turvallisuusmääräyksien ja -ilmoitusten täyttämistä. Tapahtumista tiedotetaan riittävän varhaisessa vaiheessa.

Opetuksen järjestä ja koulun johto huolehtivat, että koulun yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia edistävät toiminnot toteutuvat jokaisessa koulussa tasavertaisesti.

19.5 Koulumatkat ja koulukuljetus

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Koulukuljetusten osalta Lapin yliopiston harjoittelukoulussa noudatetaan Rovaniemen kaupungin koulukuljetusperiaatteita. Kuljetusten järjestämisestä vastaa Rovaniemen kaupunki.

Oppilaita ja huoltajia kannustetaan siihen, että koulumatkat kuljetaan mahdollisuuksien mukaan kävellen tai pyöräillen. Kotien kanssa yhteistyössä oppilaita ohjataan turvalliseen ja vastuulliseen käyttäytymiseen ja kulkemiseen liikenteessä koulumatkan aikana. Liikennekasvatusta toteutetaan koululla opetussuunnitelman mukaisesti sekä [Rovaniemen kaupungin liikennekasvatussuunnitelmaa](#) noudattaen. Yhteistyötä liikennekasvatuksen toteuttamisessa voidaan tehdä eri viranomaisten kanssa.

Huoltajat ovat vastuussa siitä, että erityisesti koulunsa aloittaville lapsille opetetaan hyvin koulumatkareitti, linja-autoon/taksiin nouseminen ja siitä poistuminen, aikataulujen käyttö ja yleensä liikenteessä liikkuminen. Huoltajien, jotka itse kuljettavat lapsensa kouluun, tulee muistaa jättää lapsensa koulun osoittamiin jättö- ja noutopisteisiin. Huoltajat eivät saa omilla autoillaan vaarantaa, eikä vaikeuttaa linja-autojen ja taksien liikennöintiä koulun alueella eikä pysäköidä autoja takseille ja linja-autoille varatuille alueille. Koulun henkilöstö ei kuljeta oppilaita omilla autoillaan.

Koulukuljetusten osalta noudatetaan perusopetuslain määräyksiä ja Liikenne- ja viestintäministeriön päätöksiä sekä [Rovaniemen kaupungin esi- ja perusopetuksen koulukuljetusperiaatteita](#). Koulun tulee järjestää kuljetusta odottavalle oppilaalle mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Odotustunneille voidaan sijoittaa koulun omia kerhoja ja/tai kolmannen sektorin järjestämää ohjattua toimintaa. Kuljetusta odottavien oppilaiden valvonnan järjestäminen on koulun vastuulla. Koululla tulee olla esillä ajantasainen luettelo valvontaa suorittavista henkilökunnan jäsenistä.

Koulu tiedottaa oppilaita ja huoltajia koulumatkojen turvallisuuteen, koulukuljetuksiin sekä odotusaikoihin liittyvistä toiminnoista koulun lukuvuosittaisessa toimintasuunnitelmassa ja

esimerkiksi vanhempainillassa. Erityistä huomiota tiedottamiseen on syytä kiinnittää siirtymävaiheissa ja uuteen kouluun tutustuttaessa.